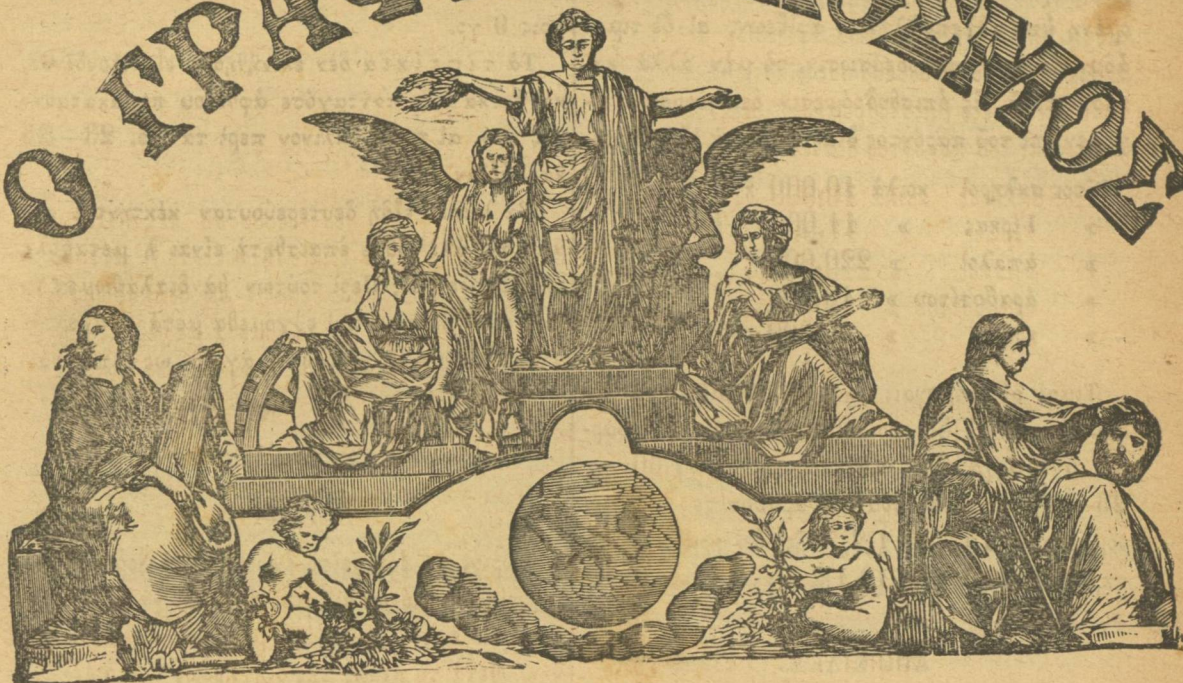

Ο ΓΡΑΦΙΚΟΣ ΚΟΣΜΟΣ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΕΤΟΣ Α΄.

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΙΑΝ

ΤΕΥΧΟΣ ΚΒ΄.

ΜΕΤΑ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΕΩΝ

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ,

ΤΗ 15 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1881.

ΣΠΟΥΔΑΙΑ ΕΙΣΔΟΠΟΙΗΣΙΣ.

Ἐνθαρруνομένη καὶ ἐνισχυομένη ἡ διεύθυνσις τοῦ « Γραφικοῦ Κόσμου » ὑπὸ τῶν ζωηρῶν συμπαθειῶν καὶ τοῦ εὐκρινοῦς ἐνδιαφέροντος ἅπερ κατὰ τὸ παρελθὸν δεκάμηνον τῆς ὑπάρξεως τοῦ περιοδικοῦ αὐτῆς διάστημα οἱ πλεῖστοι τῶν τὰ πρῶτα φερόντων τῆς ἡμετέρας μεγαλουπόλεως ὁμογενῶν, ἰδίως δὲ τοῦ ἀξιότιμου καὶ εὐγενοῦς αὐτοῦ προστάτου, τοῦ ἐν Χίψ κ. Ἐπαμ. Α. Καραβά, ὑπὲρ τοῦ « Γραφικοῦ Κόσμου » ἐπεδείξαντο, ἀπεφάσισεν ὅπως ἀπὸ τοῦ νέου τῆς ἐκδόσεως αὐτοῦ ἔτους, ἀρχομένου ἀπὸ τῆς 1ης προσεχοῦς Μαρτίου, εἰσαγάγῃ εἰς τε τὴν σύν-

ταξιν καὶ τὴν ἔκδοσιν τοῦ περιοδικοῦ αὐτῆς σπουδαίας βελτιώσεις δι' ὧν εὐελπιστεῖ ὅτι θὰ δικαιώσῃ τὴν εὐγενῆ τῶν μεγαπλούτων τούτων ὁμογενῶν ὑποστήριξιν καὶ ἀνταποκριθῆ πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ ὁμογενοῦς δημοσίου.

Οἱ φίλοι τοῦ « Γραφικοῦ Κόσμου » μετ' εὐχαριστήσεώς των πιστεύομεν θὰ μάθωσιν ὅτι τῆ προστασίᾳ φιλογενῶν τινῶν ὁμογενῶν παρηγγέλησαν ἤδη ἐν Παρισίοις καλλιτεχνικώταται εἰκόνες δι' ὧν ὁ « Γραφικὸς Κόσμος » θὰ στολίσῃ τὰ ἀπὸ τῆς 1ης Μαρτίου ἐκδοθησόμενα τεύχη του.

Ἐπιφυλασσόμενοι νὰ φέρωμεν εἰς γνῶσιν τῶν ἀξιότιμων ἡμῶν ἀναγνωστῶν καὶ τὰς λοιπὰς βελτιώσεις ἅς ἐν τῷ « Γραφικῷ Κόσμῳ » θέλομεν εἰσαγάγει, θεωροῦμεν καθήκον μας ὅπως εὐχα-

ριστήσωμεν αὐτοὺς ἐκ τῶν προτέρων διὰ τὴν εὐγενῆ ὑποστήριξιν ἣν καὶ ἐν τῷ μέλλοντι θέλουσι μᾶς παράσχει.

Η ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΠΗΓΩΝ

ΔΙΣ ΕΧΡΩΝΤΟ ΟΙ ΑΡΧΑΙΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ
ΙΣΤΟΡΙΚΟΙ ΕΝ Τῇ ΣΥΓΓΡΑΦῇ ΤΗΣ
ΑΡΧΑΙΑΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ (1)

ὑπὸ

Κ. Ε. Egger.

Μετάφρασις

Α. Α. Λαζαρίδου.

Ἀρχομένου τοῦ πέμπτου αἰῶνος π. χ. ἡ μᾶλλον τελευτῶντος τοῦ ἔκτου, ἀρχεται ἐν Ἑλλάδι ἀναβλαστάνουσα καὶ μορφουμένη ἡ ἱστορικὴ τέχνη καὶ ἐπιστήμη. Μαρτύριον δ' ἡμῖν, τὰ τοσαῦτα καὶ τοσοῦτο λαμπρὰ συγγράμματα, ἃ οἱ ἀρχαῖοι Ἑλληνες ἐναπέλιπον ἡμῖν, συγγράμματα ἅπερ εἰσὶ προωρισμένα, ὅπως ἀείποτε χρησιμεύωσιν ὡς παράδειγμα καὶ ὑπογραμμὸς τοῖς φιλολόγοις καὶ ἱστορικοῖς.

Πῶς ἡ τέχνη αὕτη τοῦ ἀφηγεῖσθαι τὰ ἐκάστοτε λάμβάνοντα χώραν ἱστορικὰ γεγονότα ἤρξατο βαθμιαίως μορφουμένη καὶ εἰς βαθμὸν ἐπιστήμης ἀναδιβαζομένη; Ὅποια ἦσαν αἱ πρόοδοι, ἅς περ κατ' ἀρχὰς ἡ ἐπιστήμη αὕτη ἐποιήσατο καὶ τίνι τρόπῳ αἱ ἀρχαὶ καὶ αἱ βάσεις τῆς κριτικῆς ἐφηρμόσθησαν τὸ πρῶτον ἐπὶ τῆς ξηρᾶς ἀφηγήσεως τῶν γεγονότων;

(1) Ἐχοντες τὴν πεποίθησιν ὅτι οἱ ἀνχνῶνται τοῦ « Γραφικοῦ Κόσμου », ἐπιθυμοῦσιν, ὅπως ἀναγιγνώσκωσι πάντοτε πραγματείας ἐπιστημονικῶς ἐξεταζούσας τὰς λαμπρὰς σελίδας τῆς Ἀρχαίας Ἱστορίας τοῦ ἡμετέρου Ἐθνους καὶ διαλευκινούσας πῶς πολλὰ σκοτεινὰ αὐτῆς σημεῖα, ἀπεφασίσασμεν ὅπως μεταφράσωμεν τὴν περισπούδαστον ταύτην πραγματείαν τοῦ σοφοῦ Ἑλληνιστοῦ κ. Ε. ΕΓΓΕΡ, ἐπιπροσθέντες καὶ τινὰς σημειώσεις πρὸς διασάφισιν χωρίων τινῶν τοῦ κειμένου καὶ πρὸς πλείονα κατάληψιν τῆς πραγματείας.

Τὰ ζητήματα ταῦτα οὐδόλως θέλομεν θίξει ἐν τῇ παρούσῃ ἡμῶν διατριβῇ. Ἀπλῶς θὰ ἐξετάσωμεν κατὰ τρόπον εἰδικὸν τὰς πηγὰς, αἱ κατ' ἀρχὰς ἐχρῶντο ἐν τῇ μελέτῃ τῆς ἀρχαίας ἱστορίας καὶ ἐν τῇ συγγραφῇ τῶν συγγραμμάτων αὐτῶν οἱ τρεῖς μεγάλοι καὶ βαθεῖς τῆς ἀρχαιότητος ἱστορικοὶ ὡς καὶ οἱ μεταγενέστεροι.

Καθ' ὃν αἰῶνα ἀρχεται δι' ἡμᾶς ἡ μελέτη καὶ ἡ ἔρευνα αὕτη, κατὰ τὴν ἐποχὴν δηλονότι τοῦ Πεισιστράτου καὶ τοῦ Σόλωνος, ἡ ἐνδοξὸς Ἑλλάς οὐδὲν ἐκέκτητο σύγγραμμα μαρτυροῦν περὶ τοῦ παρελθόντος αὐτῆς ἐκτὸς ποιημάτων τινῶν, ὧν τέσσαρα μόνον διεσώθησαν μέχρις ἡμῶν ὑπὸ τὰ ὀνόματα τοῦ Ὀμήρου καὶ τοῦ Ἡσιόδου. Τὰ ποιήματα δὲ ταῦτα διὰ τῆς μνήμης διετηροῦντο καὶ μετεδίδοντο ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν μέχρις οὗ κατὰ τάξιν συνηρμολογήθησαν καὶ κατὰ πολλὰς ἑκατοντάδας ἐπολλαπλασιάσθησαν.

Ἔργα τῶν ἡρωϊκῶν χρόνων, προϊόντα τῆς μεγαλοφυΐας τοῦ Ἑλληνικοῦ πνεύματος, αἱ ἐποποιεῖται καὶ τὰ διδακτικὰ ταῦτα ποιήματα ἐφ' ἑκτανὸν χρόνον ἀπηγγέλλοντο καὶ ἤδοντο ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἀοιδῶν ἐν ταῖς πανηγύρεσι καὶ ταῖς συναγωγαῖς. Πάντες δ' ἐδόξαζον ὅτι ταῦτα ἦσαν πιστὴ ἀφήγησις τῶν πράξεων καὶ τῶν ἀνδραγαθημάτων τῶν πρώτων ἡρώων. Ἀλλ' ὅμως ἐπικρατούσης βαθμηδὸν τῆς λογικῆς καὶ κριτικῆς πολλὰ διεγείροντο ὑπόνοιαι καὶ ἀμφιβολίαι περὶ τοῦ γνησίου καὶ τῆς ἀθεντικότητος τῶν ἐν τῇ Ἰλιάδι καὶ τῇ Θεογονίᾳ ἀνελευσομένων δραμάτων.

Ἐπερφοῦν καὶ παράδοξα γεγονότα τὴν ἀπιστίαν ἡμῶν διεγείροντα καὶ θεοὺς καὶ ἦρωας καὶ θνητοὺς ἐν ἐπιμιξίᾳ πρὸς ἀλλήλους καὶ τοὺς μὲν τῶν παθῶν καὶ τῶν ἡδονῶν τῶν δὲ μετέχοντας καὶ οἰνεὶ δεσμοῖς ὄλως ἀλλοκότοις καὶ ἰδιοτρόποις ἀλλήλοις συνδεδεμένους παριστάντα, ἠκιστα περιεοίουν τιμὴν ἔθνει ἄνωθεν δι' ἐξαιτικῆς ὄλως μεγαλοφυΐας καὶ μεγαλονοίας πεποικισμένῳ, ἔθνει μεγάλῃ καὶ ἐνδοξῶν ἔχοντι ἱστορίαν. Τοιαῦτα, λέγομεν, γεγονότα ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοιοῦτου ἔθνους ἀπαντῶντά εἰσι ταπεινὰ καὶ ὑποδεέστερα τῆς τελειοποιήσεως, ἣν θρησκεία σύμφωνος πρὸς τὴν λογικὴν καὶ τοὺς φ

σικούς νόμους ἀποδίδωσιν αὐτῷ, ὅπερ καθ' ἀπαντας τοὺς αἰῶνας προεξάρχει τῶν λοιπῶν ἔθνων.

Καὶ ἐπὶ μακρὸν μὲν χρόνον οἱ εἰς λίαν ἀπομεμακρυσμένους καὶ παναρχαίους χρόνους ἀναγόμενοι βίοι τῶν ἡρώων καὶ θεῶν ἐστιχουργοῦντο καὶ ἐμελοποιοῦντο· ἀκολούθως ὅμως συνετάσσοντο ἐν συγγράμμασιν εἰς πεζὸν λόγον. Κατ' ἀρχὰς ἦσαν ἡ ἡχὴ τῆς ἐμπνεύσεως καὶ τῆς ποιητικῆς φαντασίας τοῦ Ἑλληνος, ἦσαν ἔπεα πτερόεντα, ὡς συχνότατα ὁ Ὀμηρὸς ἀποκαλεῖ ταῦτα. Ἀλλ' ὅτε ἡ ὁρμὴ τῆς τοῦ Ὀμήρου καὶ Ἡσιόδου ποιητικῆς φαντασίας κατεπραῦντο κατ' ὀλίγον, ὑπερισχούσης τῆς κριτικῆς καὶ τῆς λογικῆς, ὅτε ἡ μεγαλοφυΐα τοῦ Ἑλληνος ἐξεδηλοῦτο ὑπὸ νέαν μορφήν διὰ τῆς λογογραφίας ἢ πεζογραφίας, τὸ ἀπίθανον καὶ τὸ ἀσύμφωνον πρὸς τοὺς φυσικοὺς νόμους τῶν ἰδεῶν, ὧν βρῖθουσι τὰ ὠραῖα ἄλλως τε ταῦτα ποιήματα, ἐξηλέγχοντο κατ' ὀλίγον ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων. Ἀλλὰ, καίτοι ὁ Ἡσιόδος οὐκ ἦν πλέον ὁ πιστὸς καὶ ἀυστηρὸς τῶν πρώτων χρόνων τοῦ κόσμου ἱστορικός, καίτοι τὰ ὁμηρικὰ δράματα οὐκ ἦσαν πλέον οἱ ἀκριβεῖς καὶ ἀληθεῖς μάρτυρες τῶν ἡρωϊκῶν χρόνων εἰς τὰ ὅμματα κριτοῦ ἐπὶ θετικωτέρων ἐπεριδομένου ἀρχῶν, δυνάμεθα ὅμως νὰ εἴπωμεν ὅτι πάντα τὰ ἐν τοῖς ποιήμασι τούτοις ἐξελευσόμενα γεγονότα αὐταπάτη καὶ ψεῦδός εἰσιν οὐδὲν τὸ σπουδαῖον καὶ ἀληθὲς ὑποκρύπτοντα; Δυσχερὲς ὄντως ἦν τοῖς ἀρχαίοις ὅπως ἐγκύψωσι τοσοῦτο βαθέως καὶ τὴν ὑπολανθάνουσαν ἀλήθειαν ἀνιχνεύσωσιν ἐν τῇ πληθεῖ καὶ τῇ ποικιλίᾳ ἐκείνη τῶν ἰδεῶν ὑπὸ τὴν ποιητικὴν καὶ ζωηρὰν φαντασίαν τῶν Ἑλλήνων ἐκδηλουμένην.

Ἱστορικοὶ καὶ φιλόσοφοι ἐνησχολοῦντο οἱ μὲν ὅπως μειώσωσι τὸν κόσμον καὶ τὴν μεγαλοπρέπειαν τῶν Ὀμηρικῶν ἐπῶν καὶ καταδείξωσιν ὅτι ὀλίγα ἐκ τῶν ἐν αὐτοῖς ἀναφερομένων γεγονότων εἰσιν ἀληθῆ ἢ καὶ πιθανὰ, οἱ δὲ ὅπως ἐρυθνεύσωσιν ἀλληγορικῶς καὶ συμφώνως πρὸς τὴν λογικὴν τὰ τοσαῦτα ἀκατάληπτα ἐν αὐτοῖς χωρία πρὸς φωτισμὸν τῶν ἐλευσομένων (1). Τὸ ἔρ-

(1) Πρὸς πλείονας πληροφορίας καὶ ἐπιστα-

γον ἦν ἀρκούντως ἐπίπονον καὶ λεπτόν· ἀπῆτει νούν, πεπειραμένον καὶ ἀνεπτυγμένον, οὔπερ δυστυχῶς ἐστεροῦντο εἰσέτι οἱ τότε λογογράφοι καὶ φιλόσοφοι.

Μόλις σήμερον ἡ ἐπιστήμη αὕτη τῆς ἀρχαίας ποιήσεως ἐξετάζεται κατὰ τινὰ ὁπωσοῦν ἀκριβῆ μέθοδον διὰ τῆς αὐστηρᾶς συγκρίσεως τῶν ποιήσεων τῶν παναρχαίων λαῶν καὶ διὰ τῆς βαθείας καὶ ἐπισταμένης γνώσεως τῆς γλώσσης αὐτῶν.

Κατὰ τοὺς χρόνους τῶν μηδικῶν καὶ μέχρις ἔτι τῆς ἐποχῆς τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου ἡ κριτικὴ σπανίως ἀπαντᾶται ἐν τοῖς ἐπικοῖς ποιήμασιν. Ἐφρορὸς ὁ ἐκ Κύμης, διάσημος Ἱστορικός φιλόσοφος μαθητὴς τοῦ Ἰσοκράτους, πρῶτος ἐτόλμησε νὰ ἀποφανθῆ μετὰ τινος ἀθεντικότητος ὑπὲρ τῶν ἐπικῶν ποιημάτων εἰπὼν, ὅτι τοσοῦτο μᾶλλον δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν τὸ πιθανὸν ἐν τοῖς διηγήμασι τούτοις, ἀναγομένοις εἰς περίοδον ἀρχαιοτάτην τῆς Ἱστορίας, καθ' ὅσον οὐκ εἰσιν ἔτι δεόντως ἀνεπτυγμένα.

Ὁ Θουκυδίδης ἀκμάσας ἕνα πρὸ αὐτοῦ αἰῶνα συγκρίνει ἐν τῷ προοίμῳ τοῦ πρώτου αὐτοῦ βιβλίου τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον πρὸς τοὺς προγενεστέρους, ἀναζητῶν μετὰ τινος ἐσκεμμένης διορατικότητος ἐν τοῖς ὁμηρικῶς ἔπεσι μαρτυρίας τῆς ἐκστρατείας τῶν Ἑλλήνων κατὰ τῆς Τρωάδος καὶ ἐξετάζων εἰς ποίας σελίδας καὶ εἰς ποίους στίχους ἀναφέρονται αἱ ἀλήθειαι, ἃς δύναται τις νὰ πορίσθῃ ἐπὶ τούτῳ.

Οὕτως ἡ ἱστορία εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς εὐρέθῃ ἀπέναντι πλεῖσθ' ὄσων δυσκολιῶν, ἃς ἡδυνάτει νὰ ὑπερβῆ. Θὰ ἐξηλεγχῶμεθα δὲ ὡς λίαν τολμηροὶ καταγιγνώσκοντες τῶν πρώτων ἱστορικῶν, οἵτινες οὐχὶ καλῶς διηκρίνησαν πολλὰς σελίδας τῆς ἀρχαίας ἱστορίας, καίτοι πρὸς τοῦτο πολλὰς καταβαλόντες προσπάθειας.

Ἀλλ' ὅμως ἐκτὸς τῶν ποιημάτων τούτων κατὰ τοὺς χρόνους τούτους πολλὰ ὑπῆρχον χειρόγραφα καὶ ἔγγραφα καὶ καθ' ἑκάστην ἀνεκαλύ-

μένην τοῦ ἀντικειμένου τούτου μελέτην παραπέμπομεν τὸν ἀναγνώστην εἰς τὸ πολλοῦ λόγου ἄξιον καὶ σπουδαῖον σύγγραμμα τοῦ κ. Ἐγγερ, ἐπιγραφόμενον: Essai sur l'histoire de la Critique chez les Grecs.

πτοντο, ὧν αἱ εἰδήσεις πλείονα ἐκέκτητο αὐθεν-
 τικότητα, καθότι διεσώθησαν οὐχὶ διὰ τῆς μνή-
 μης, ἥτις ἀλλοιοῖ πολλάκις τὰ πράγματα, ἀλλὰ
 διετηρήθησαν ἐπὶ πλακῶν λιθίνων ἢ καὶ ὀρει-
 χαλκίνων ἐφ' ὧν τὸ πρῶτον ἐχαράχθησαν. Τὰ
 ἔγγραφα δὲ ταῦτα ἦσαν ἐπιτάφιοι, κατάλογοι
 δικαστῶν, ἱερέων, ἱερείων, γενεαλογίαι βασιλι-
 κῶν οἰκογενειῶν, πρὸς δὲ καὶ συνθήκαι εἰρήνης
 καὶ συμμαχίας μεταξὺ τῶν Ἑλληνικῶν λαῶν.
 Ἐξ αὐτῶν δὲ ἠδύνατό τις νὰ ἐκλέξη καὶ νὰ λάβῃ
 ὑπ' ὄψιν ὅσα ἐνόμιζεν ὅτι ἔχουσι πλείονα ἱστο-
 ρικὴν ἀκρίθειαν. Ἡ κενοδοξία τῶν λαῶν καὶ τῶν
 βασιλικῶν καὶ ἱερατικῶν οἰκογενειῶν ἐξηλέγχετο
 ἥκιστα ἀκριθῆς περὶ τὴν σύνταξιν τῶν ἐγγρά-
 φων τούτων. Ὁ Ἡρόδοτος, ὅστις πάντοτέ ἐστιν
 ἀκριθῆς καὶ σαφῆς εἰς τὰς εἰδήσεις αὐτοῦ περὶ
 τῆς ἀρχαιότητος, συγγράφων τὴν ἀρχαίαν ἱστο-
 ρίαν πλεῖστ' ὅσα ἀπὴντα ἔγγραφα ἀνακρίβῃ καὶ
 ὑποπτα· περὶ ὧν καίτοι πολλάκις ἀμφέβαλλεν
 οὐχ ἤττον ὅμως καὶ πολλάκις ἐλάμβανεν ὑπ' ὄ-
 ψιν. Οἱ κυριώτεροι δὲ καὶ μεγαλύτεροι ναοὶ τῆς
 ἀρχαίας Ἑλλάδος ἦσαν πλήρεις ψευδῶν λειψά-
 νων καὶ ἀφιερώσεων. Οὕτω ἐν Δελφοῖς καθὼς
 πληροφοροῦμεθα ἐξ αὐτοῦ τοῦ Ἡροδότου, οἱ Λα-
 κεδαιμόνιοι ἐσφετερίσθησαν διὰ τινος ὄλως ψευ-
 δοῦς ἐπιγραφῆς τὴν τιμὴν δωρεᾶς προσενεχθεί-
 σης τῷ θεῷ ὑπὸ τοῦ βασιλέως Κροίσου. Ἐν τῷ
 αὐτῷ ναῷ, λέγεται, ὑπῆρχε τρίπους ἀφιερωθεὶς
 ὑπὸ τοῦ βασιλέως Ἀμφιτρύωνος (1) εἰς μνημό-
 συνον ψευδοῦς νίκης, ἣν ἤρατο κατὰ τοῦ βασι-
 λέως τῶν Τηλεβῶν (2). Ἀλλαχοῦ ἀνεγίνωσκε
 τις δίστιχα, ἅτινα διεσώθησαν μέχρις ἡμῶν καὶ

Ὁ Ἀμφιτρύων ἦν υἱὸς τοῦ βασιλέως τῆς Τι-
 ρυνθος Ἀλκαίου καὶ τῆς Ἰππονόης. Νυμφευθεὶς
 τὴν Ἀλκμήνην, θυγατέρα τοῦ Ἡλεκτρώου, ἠ-
 ναγκάσθη φονεύσας τὸν πενθερόν του, νὰ κατα-
 φύγῃ εἰς τὰς Θήβας, ὅπου εὗρε φιλόφρονα ὑπο-
 δοχὴν παρὰ τῷ Κρέοντι. Ἐκεῖ ἐγέννησεν ἡ γυ-
 νὴ αὐτοῦ δίδυμα τέκνα, τὸν μὲν Ἴφικλέα ἐξ αὐ-
 τοῦ, τὸν δὲ Ἡρακλέα ἐκ τοῦ Διός, ὅστις ὅμως ἐ-
 καλεῖτο ἀπ' αὐτοῦ Ἀμφιτρυωνίδης.

(2) Οἱ Τηλεβοῖαι ἦσαν ἔθνος ἀρχαῖον τῆς Ἀ-
 καρν. ἀπόγονοι τῶν Δελέγων, ἀκολούθως ἐπε-
 κληθέντες Τάφιοι.

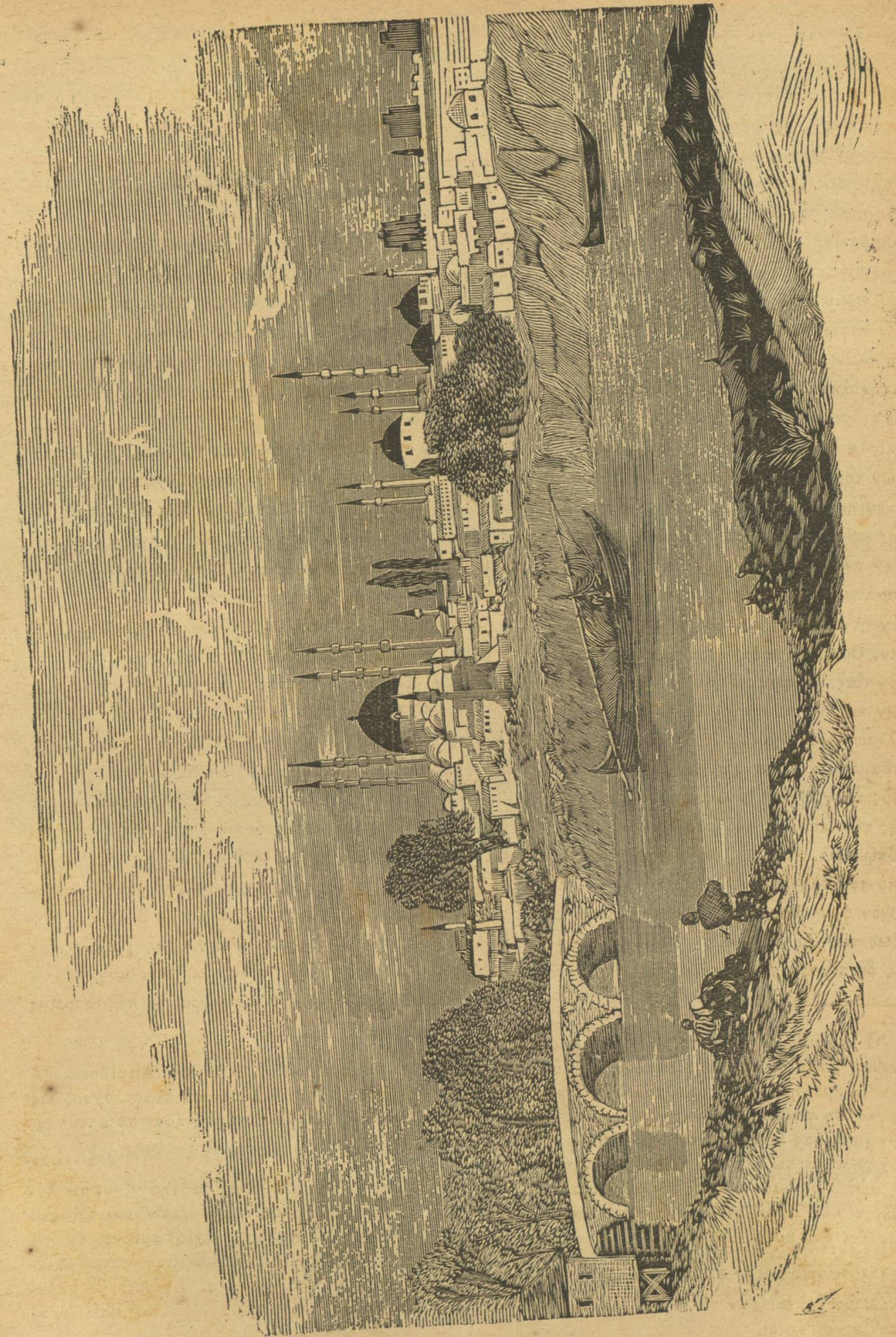
δι' ὧν ὁ Ἡρακλῆς ἐξύμνει νύμφην, ἀντικείμενον
 τῶν πρώτων αὐτοῦ ἐρώτων. Κατὰ τὴν ἐποχὴν
 τοῦ Πλουτάρχου ἀνώρουσαν ἡμέραν τινὰ ἐπιγρα-
 φὴν λίαν δυσανάγνωστον, ἦν οἱ σοφοὶ τῆς ἐπο-
 χῆς ἐξέλαβον ὡς τὸν ἐπιτάφιον τοῦ Ἀλκμαίω-
 νος (1). Ἐν τοῖς ἐρειπίοις τῆς Ἀλικαρνασσοῦ οἱ
 νεώτεροι περιηγηταὶ ἀνεῦρον κατάλογον ἱερέων
 τοῦ Ποσειδῶνος. Ἐν Πελοποννήσῳ μέχρις ἔτι τῆς
 Ρωμαϊκῆς ἐποχῆς ὑπῆρχον ἄνθρωποι, οἵτινες
 ἐν τοῖς ἐπιτάφιοις αὐτῶν λέγουσιν ὅτι κατὰ
 τινὰ τοιαύτην ἢ τοιαύτην γενεαλογικὴν τά-
 ξιν ἦσαν γόνιοι τοῦ Ἡρακλέους ἢ ἐνὸς τῶν Διο-
 σκούρων.

Ἀπὸ τίνος ἄρα γε γενεᾶς τῶν παραδόξων τού-
 των γενεαλογιῶν ἢ ἀλήθεια ἄρχεται καλυπτο-
 μένη ὑπὸ τὸν πέπλον τοῦ μύθου; Δυσχερὲς ὄν-
 τως ἐστὶν ὅπως ἀπαντήσῃ τις εἰς τὴν ἐρώτησιν
 ταύτην. Καὶ ἐν τούτοις ἐξ αὐτῶν τῶν καταλό-
 γων τῶν ἀναδεικνυμένων νικητῶν ἐν τοῖς δη-
 μοσίοις ἀγῶσι τοῖς ἐν Ἑλλάδι κατὰ καιροὺς γι-
 γνομένοις δύναται τις νὰ σχηματίσῃ ἰδέαν τινὰ
 περὶ τῆς χρονολογίας.

Ἡ Ἀστρονομία ἥτις τότε εὕρισκετο ἔτι ἐν
 ταῖς ἀπαρχαῖς αὐτῆς, μεγάλως συνεβάλλετο
 πρὸς ἀνέυρεσιν τῆς χρονολογίας πολλῶν γεγονό-
 των, ὅταν οἱ λογισμοὶ αὐτῆς συνεδέοντο μετὰ
 τινος ἀξιοσημειώτου φυσικοῦ γεγονότος ὡς τῆς
 περιφύμου ἐκλείψεως τοῦ Θαλοῦ (2). Ἐν Βοιω-
 τία ἡ ἐπάνοδος τῶν θρησκευτικῶν ἐορτῶν προσ-
 διωρίζετο διὰ τῶν περιόδων τῆς Σελήνης. Ἐν-
 ταῦθα ὑπῆρχον πλεῖστ' ὅσα ἀκριβῆ χρονολογικὰ
 σημεῖα, ὡς αἱ Ὀλυμπιάδες, διὰ τοὺς συγγραφεῖς
 τοὺς ἐπιχειροῦντας τὴν συγγραφὴν τῆς ἱστορίας

(1) Ὁ Ἀλκμαίων ἦν υἱὸς τοῦ Ἀμφιάρεω καὶ
 τῆς Ἐριφίλης, καὶ ἀδελφὸς τοῦ Ἀμφιλόχου, εἰς
 τῶν μετὰ τοῦ Ἀδράστρου ἐπὶ Θήβας στρατευσάν-
 των Ἐπιγόνων.

(2) Περὶ τῆς ἐκλείψεως ταύτης γίνεταί λό-
 γος ἐν τινι ὑπομνήματι τοῦ διασήμου Γάλλου
 ἀρχαιολόγου S. Martiu, δημοσιευθέντι ἐν τῷ
 συγγράμματι τῆς Γαλ. Ἀκαδημίας ἐπιγραφομέ-
 νῃ: «Συλλογὴ Ἐπιγραφῶν». Ἐγένετο δὲ ἡ ἐκ-
 λειψὶς αὕτη κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον καθ' ὃν ἀ-
 πέθανεν ὁ Ρώμυλος.

πόλεως τινος ἢ καὶ τῆς καθόλου Ἑλλάδος. Ὅλα ὁμῶς τὰ σημεῖα ταῦτα δὲν ἦσαν πάντοτε ἀκριβῆ καὶ ἀσθεντικά. Τὸν δὲ σκοπὸν τοῦ Ἰφίτου(1) τούτου, εἰς ὃν ἀποδίδουσι τὴν ἀναδιοργάνωσιν τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγώνων, ὑπὸ τοῦ Ἡρακλέους πάλαι ἰδρυθέντων, ἠδύνατό τις κάλλιστα νὰ ἐκλάβῃ ὡς ὑποπτον ὡς ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς, ἣν ἔφε- ρεν ἐπ' αὐτοῦ. Θὰ κατατάξωμεν δ' αὐτὸν πλησίον τῆς τομῆς τῆς ὑπὸ τοῦ Διὸς τῆς Ἀλκμανιδοθείσης, ὡς λέγει εἰς τῶν πρώτων λογογράφων, Χάρων ὁ ἐκ Λαμφάκου. Οὗτος μεταξὺ ἄλλων λειψάνων ποιεῖται λόγον καὶ περὶ τοῦ σκηπτροῦ τοῦ Ἀγαμέμνωνος καὶ τοῦ ἐγχειριδίου τῆς Ἰφιγενείας, ἱερείας ἐν Ταύροις, χρησιμεύσαντος εἰς ἐκτέλεσιν τοῦ φρικώδους φόνου τοῦ ἀδελφοῦ αὐ- τῆς Ὀρέστου. Ἀκολουθῶς κατεσκευάσθησαν δύο ὁμοια τῶ ἐγχειριδίων τούτων, ἃπερ εὐρέθησαν ἐν δυσὶ πόλεσι, καθὼς εὐρίσκονται τὸσαῦτα ἄλλα διπλᾶ λείψανα ἐν τοῖς νεωτέροις ναοῖς. Ἄλλ' ὁ Ἡρόδοτος ποιούμενος λόγον περὶ τοῦ τρίποδος τοῦ ἀφιερωθέντος ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων εἰς τὸ ἐν Δελφοῖς μάντειον μετὰ τὴν μάχην τῶν Πλαταιῶν, γνωρίζομεν καλῶς, ὑπ' ὅψιν εἶχε γνήσιον μνημεῖον, οὐπερ μετενεχθέντος βραδύτερον ἐπὶ τινος πλατείας τοῦ Βυζαντίου ἀνεῦρον ἐσχάτως τὸ μᾶλλον σπουδαῖον καὶ ἀναγκαῖον ἡμῖν αὐτοῦ μέρος· ἐννοῶ τὸν σπειρώδη κίονα, ἐφ' οὗ ἀρχαίοις καὶ εὐαναγνώστοις εἰσὶ κεχα- ραγμένα γράμματα τὰ ὀνόματα τριάκοντα δύο λαῶν συμμετασχόντων τῆς νίκης, ἣν ὁ Ἑλληνισμός — ἡ ἐλευθερία καὶ ἡ παιδεία — ἤρατο κατὰ τῶν Ἀσιατικῶν καὶ βαρβάρων ἐθνῶν — τῆς δου- λείας καὶ τῆς ἀμαθείας.

(ἀκολουθεῖ)

(1) Ὁ Ἰφίτος ἦν υἱὸς τοῦ Ἀἰμόνος, εἰς τῶν Ἡρακλειδῶν· ἐβασίλευσε τῆς Ἡλίδος. Ὁ Στράβων ἀποδίδωσιν εἰς αὐτὸν τὴν ἴδρυσιν τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγώνων. Κατ' ἄλλους ὁμῶς αὐτὸς ἀνενέωσεν ἀπλῶς καὶ ἀναδιωργάνωσεν κατὰ τρόπον τελειότερον αὐτοῦς, οὗς τὸ πρῶτον ὁ Ἡρακλῆς συνέστησεν.

ΑΡΧΑΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΠΥΡΟΣ

ὑπό

Α. ΣΤΑΜΑΤΙΑΔΟΥ (ιατροῦ)

—ο—ο—ο—

Τὸ πῦρ ἡ κοινὴ πηγὴ τῆς θερμότητος, τοῦ φωτός, καὶ τῆς ζωῆς, καὶ τὸ κυριώτερον στοιχεῖον πολλῶν τεχνῶν, ἰδιαιτέρως δὲ τῆς Μεταλλουργικῆς, εἶνε ἀναμφιλέκτως μία τῶν σπουδαιότερων κατακτῆσεων τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς φύσεως· ἡ ἀνακάλυψις τοῦ πυρός δὲν ἦτο ἀπλῶς εὐεργετικὸν κατόρθωμα, ἀλλ' ἀληθῶς γιγαντιαῖον διᾶστημα πρὸς τὴν ὁδὸν τοῦ πολιτισμοῦ. Μετὰ τοῦ πυρός προῆλθεν ἡ κοινωνικὴ συνδιαίτησις, ἡ οἰκογένεια, αἱ τέρφεις τοῦ οἰκιακοῦ βίου, ἡ βιομηχανία, καὶ αἱ τέχναι μετὰ τῶν θαυμασίων, ἅτινα παρήγαγον. Ὅθεν εὐκόλως ἐξηγεῖται διὰ τί τὸ πῦρ ἐλατρεύετε ἀνέκαθεν μεταξὺ πολλῶν ἐθνῶν, καὶ εἰσέτι διατελεῖ ἀντικείμενον λατρείας τινῶν, καὶ πῶς εἰς τὰς θρησκευτικὰς καὶ ἐπικηδείους τελετὰς τῶν προσεφέρετο συγνάκις λατρεία ὑπὸ ἐθνῶν, πολὺ ἀφροσώτων ἀπ' ἀλλήλων κατὰ τόπον καὶ χρόνον, τουτέστι ὑπὸ τῶν Χαλδαίων, Ἑβραίων, Ἑλλήνων, Ῥωμαίων, Περουβιανῶν, Μεξικανῶν καὶ ἄλλων, δι' ἱερέων, ὁλοσχερῶς ἀφωτισμένων περὶ τὰ καθέκαστα τῆς λατρείας ταύτης· οἳ ἦσαν οἱ τοῦ Βάαλ, οἱ Γέβεροι, οἱ Βραχμάνες, αἱ Ἑστιάδες καὶ αἱ Ἱερεῖαι τοῦ Ἥλιου.

Ἄλλὰ τίμη τρόπον καὶ πότῃ ἐγένετο ἡ μεγάλη αὕτη ἀνακάλυψις, ἀνεῦ τῆς ὁποίας δυσκόλως δυνάμεθα νὰ φαντασθῶμεν ὅτι δύνανται νὰ καλλιεργηθῶσιν ἀνθρώπινοι τέχναι ἢ καὶ αὐτὴ ἡ ἀνθρώπινος ὑπαρξις νὰ διατηρηθῆ; Ἐκλεψεν ὁ ἀνθρωπος τὸ πῦρ ἀπὸ τῶν οὐρανῶν. ὡς μᾶς λέγουσιν οἱ μῦθοι τῆς Ἰνδίας καὶ Ἑλλάδος, ἢ ἐπυφελήθη ἐκ τῶν ἀυτομάτως συμβαινουσῶν πυρκαϊῶν τῶν δασῶν, ὡς ἄλλοι διατεινόνται, διὰ τῆς βιαίας προστριβῆς μεταξὺ ξηρῶν κλάδων ὑπὸ τοῦ ἀνέμου ὠθουμένων, ἢ ἔνεκα ἐπισκηπτόντων κεραυνῶν ἐκ τῶν νεφῶν, ἢ τέλος πάντων ἦτον ἀπ' ἀρχῆς τοσοῦτον εὐφυῆς ὁ ἀνθρωπος, ὥστε ἐφεῦρεν ἐν ἐξ ἐκείνων τῶν ἀπλῶν καὶ πρακτικῶν

σκευασμάτων, δι' ὧν τινὲς ἄγριαι καὶ ἡμιπολιτεῦτοι φυλαί ἐπὶ τῶν ἡμερῶν ἡμῶν ἔτι προμηθεύονται τὸ διὰ τὰς καθημερινὰς αὐτῶν ἀνάγκας ἀπαιτούμενον πῦρ;

Ὅσον μακρὰν κᾶν ἀνατρέξωμεν εἰς τὴν ἀρχέγονον ἱστορίαν τοῦ ἀνθρώπου, εὐρίσκομεν ὅτι πάντοτε ἦτο κάτοχος τοῦ πυρός· ἡ ἱστορία τοῦ Προμηθεῦς κλέπτοντος τὸ πῦρ ἀπὸ τοῦ Ὀλύμπου ἦτο νέα Ἑλληνικὴ ἔκδοσις ἀρχαιοτέρου μῦθου τῶν Βέδδα, ἱερῶν βιβλίων τῆς Ἰνδίας. Αὐτὸ τὸ ὄνομα Προμηθεύς, ἐρμηνεύει τὴν μέθοδον δι' ἣς οἱ ἀρχαῖοι Βραχμάνες ἐπορίζοντο τὸ ἱερὸν πῦρ. Πρὸς τοῦτο δὲ μετεχειρίζοντο ἄτρακτον (ἀδράχτι), Ἰνδιστὶ ὀνομαζόμενον Μάθα ἢ Πραμάθα. Διὰ τῆς προθέσεως, πρα, προσετίθετο ἡ ἰδέα τοῦ «βιαίως ἀφαιρεῖν» εἰς τὴν σημασίαν τῆς ρίζης, μάθα, παραγομένης ἐκ τοῦ ρήματος μεθνάμι, ἢ μαανθάμι τουτέστι «ἐξάγειν διὰ τῆς τριβῆς». Ὁ Προμηθεὺς λοιπὸν ἦτον ὁ ἀνακαλύψας τὸ πῦρ, ὅστις κλέπτων χορηγεῖ αὐτὸ εἰς τὴν ἀνθρωπότητα. Ἡ ἄτρακτος ἢ Πραμάθα εἶχε τυλιγμένον ὀλόγυρά της σχοινίον πλεκτὸν ἐκ καννάβειος καὶ τριχῶν βοείου οὐράς, διὰ τοῦ σχοινίου τούτου ὁ ἱερεὺς τοῦ Βράχμα εἶδιεν εἰς τὴν ἄτρακτον περιστροφικὴν κίνησιν ἐναλλάξ ἀπὸ τῶν δεξιῶν εἰς τ' ἀριστερά, καὶ πάλιν ἀπὸ τῶν ἀριστερῶν εἰς τὰ δεξιά.

Τὸ κάτω ἄκρον τῆς οὕτω πῶς περιδονουμένης ἄτρακτου ἐστηρίζετο ἐντὸς κοιλώματος εἰς τὸ σημεῖον ὅπου διεσταυροῦντο δύο τεμάχια ξύλου, ὧν τὰ ἄκρα ἦσαν λυγισμένα εἰς τρόπον ὥστε ἐσχημάτιζον τέσσαρας ὀρθίας γωνίας.

Ὅπως δὲ μὴ κινεῖται τὸ σκεῦσμα τοῦτο ἐστρεφεῖτο ἐπὶ τοῦ ἐδάφους διὰ τεσσάρων χαλκίνων ἕλων καὶ ὠνομάζετο «Σουαστικά» Ὁ πατήρ τοῦ ἱεροῦ πυρός ὠνομάζετο «Τουάστρι» τουτέστι θεὸς λεπτοεργός τῶν «Σουαστικά» καὶ «Πραμάντα» ὧν ἡ πρὸς ἄλληλα τριβὴ παρήγε τὸ θεῖον βρέφος «Ἀγνη». Τὰ σημεῖα ταῦτα τῶν Σουαστικῶν ἐξεικονίζοντα, θεωροῦνται ὡς θρησκευτικὰ σύμβολα τῶν Ἀρίων ἢ Πελασγῶν φυλῆς Ἰνδικῆς, καὶ εὐρέθησαν ὑπὸ τοῦ κ. Σλίμαν ἐντετυπωμένα ἐπὶ πολυπληθῶν πηλίνων δίσκων ἐν ταῖς ἀνασκαφαῖς αὐτοῦ ὑπὸ τὰ εἰρεῖνια

τῆς Τροίας, ὅπερ ἀποδεικνύει ὅτι καὶ οἱ Τρῶες κατήγοντο ἀπὸ τὴν φυλὴν τῶν Ἀρίων.

Ὁ μῦθος οὗτος τοῦ πυρός ἀπαντᾷ πρὸς τοὺς καὶ εἰς τὴν Ζενδαέστα, ἢ ἱερὰν βίβλον τῶν Περσῶν, ὡς καὶ εἰς τοὺς Βεδδικοὺς ὁμνους τῶν Ἰνδῶν ὑπὸ τε τὴν ὕλικὴν καὶ τὴν μεταφυσικὴν ἔποψιν· ἀλλ' οἱ ποιηταὶ τῶν ὕμνων τούτων μαρτυροῦσιν ὅτι ὁ αὐτὸς οὗτος μῦθος ἐξεικονίζει συμβολικῶς μεγάλην ἐθνικὴν θρησκείαν, ἣς ὁ θεμελιωτὴς Βεθού, εἶναι αὐτὸς ὁ Ὀρφεύς. Ἡ παράδοσις αὕτη, κοινὴ εἰς τοὺς Ἑλλήνας, Ἰνδοὺς καὶ Πέρσας, μαρτυρεῖ περὶ τῆς συγγενείας τῶν τέως ἀγνώστων κλάδων τῆς ἀρχέγονου ἐκείνης φυλῆς, ὅτε διῆγε πλανωμένη ἐπὶ τῶν ὀχθῶν τοῦ ποταμοῦ Ὠξου.

Ὁ Τάυλορ ἐν ταῖς ἐρεύμαις αὐτοῦ «περὶ τῆς ἀρχαίας ἱστορίας τοῦ ἀνθρωπίνου γένους» διηγεῖται περίεργά τινα περιστατικὰ περὶ τῆς ἀνακαλύψεως τοῦ πυρός καὶ περὶ τῶν διαφορῶν τρόπων τοῦ προμηθεύεσθαι αὐτὸ κατὰ διαφόρους αἰῶνας. Ἡ ἀρχαιώτερος μέθοδος φαίνεται ὅτι συνίστατο εἰς τὴν πρὸς ἄλληλα τριβὴν δύο τεμαχίων ξηροῦ ξύλου, ἀλλ' ἡ διαχείρησις αὕτη ἐτελειοποιήθη μετέπειτα, ὥστε ἡ τριβὴ ἐγένετο διὰ τεμαχίου ξύλου ταχέως ἔνθεν κάκεῖθεν κινουμένου ἐπὶ ἀθρακίου ξηροῦ ἀπαλοῦ ξύλου κειμένου ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, ὡς γίνεται ἄχρι τοῦδε εἰς Τεχίτην, Σανδιουχίας νήσους, Νέαν Ζελανδίαν, Τιμῶρ καὶ ἄλλα μέρη. Τὴν μέθοδον ταύτην ὁ Τάυλορ ὀνομαζεῖ πυρογόνον διὰ ράβδου κινουμένης ἐν αὐλακίᾳ καθότι τὸ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἀθάκιον ἔχει ἐπ' αὐτοῦ ἐγκεχαραγμένον αὐλακα. Ἄλλὰ τὸ «Πυροτρόπανον» ἦτο συνηθέστερον πυρογόνον ὄργανον. Συνίσταται τοῦτο εἰς ράβδον, ἣς ἡ μία ἄκρα εἰσάγεται εἰς ὀπήν ἐσκαμμένην ἐντὸς μαλακοῦ ξηροῦ ξύλου, εἴτα περιστρεφόμενη ταχέως μεταξὺ τῶν χειρῶν καὶ πιεζομένη πρὸς τὰ κάτω βαθμηδὸν ἀναδίδει καπνὸν καὶ πῦρ.

Τὸ ὄργανον τοῦτο ἀπαντᾷ οὐ μόνον εἰς τὴν Αὐστράλιαν, Σουμάτραν, Καρολίνους νήσους καὶ Καμπότζαν, ἀλλ' ἔτι ἐν τῇ Σινικῇ, ἐν τῇ Νοτίῳ Ἀφρικῇ καὶ ἐν τῇ Νοτίῳ καὶ Βορείῳ Ἀμερικῇ. Ἦτον ἐν χρήσει παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Μεξι-

κανοῖς καὶ ἔτι σήμερον τὸ μεταχειρίζονται οἱ Ἕνεαδοὶ τῆς Μεσημβρινῆς Ἰνδίας καὶ οἱ Βέδδαι τῆς (Cenlok) Ταπροβάνης. Τὸ πυροτρόπανον ἐτροποποιήθη περιπλέον διὰ τῆς χρήσεως ἱμάντος σκυτίνου τυλιγμένου περὶ τὴν ράβδον, οὕτινος τὰ ἄκρα, ἐναλλάξ ἐλκυόμενα εἰς ἐναντίας διευθύνσεις περιστρέφουσιν αὐτὴν ὀρμητικώτατα. Τοῦτο εἶναι τὸ εἰς τὰς Βέδδας ἀκριβῶς, περιγραφόμενον ὄργανον, ἔτι δὲ σήμερον ἐν χρήσει παρὰ τοῖς Βραχμάνοις, ὅπως ἀνάπτωσι τὸ ἱερὸν πῦρ. Διότι, ὡς ὀρθῶς παρατηρεῖ ὁ Τάυλορ, βλέπομεν συχνάκις ὅτι προμηθεύονται τὸ εἰς τὰς θρησκευτικὰς τελετὰς χρησιμεῖον πῦρ, διὰ τῆς ἀρχαίας μεθόδου μᾶλλον ἢ διὰ τῶν νεωστὶ ἀνακαλυφθέντων εὐχερεστέρων μέσων. Οὕτω πῶς ὅταν συνέβαινεν οἱ Ἑστιάδες τῆς Ρώμης νὰ παραμελήσωσι νὰ σβεσθῇ τὸ ἱερὸν πῦρ, ἀνήκοντο πάλιν ὑπὸ τῶν ἀκτίων τοῦ ἡλίου συγκεντρομένων διὰ ὑελίνου φακοῦ. Παρομοίαν μέθοδον μετήρχοντο οἱ ἀρχαῖοι ἱερεῖς τῆς Περουβίας, ὁσάκις ἤναπτον πῦρ διὰ θυσίας.

Ὅργανον ὅμοιον πρὸς τὸ ἐν χρήσει παρὰ τοῖς Βραχμάνοις τῶν Ἰνδιῶν μεταχειρίζονται τὴν σήμερον οἱ ὑπερβόρειοι Ἑσχυμῶ καὶ Ἀλωῦτοι ὅπως προμηθεύονται τὸ πῦρ. Τοῦτο συνίσταται ἐκ ράβδου, ἧς ἡ ἄνω ἄκρη ἐφαρμόζεται εἰς ἐπιστόμιον ξύλινον, ἡ δὲ ἑτέρα βασίζεται ἐν τῇ ὀπῇ ξηροῦ ξύλου, στηριζομένη οὕτω πῶς μεταξὺ τοῦ στόματος καὶ τοῦ κάτωθεν κειμένου ξυλίνου ἀθακίου περιστρέφεται ταχέως δι' ἱμάντος τυλιγμένου γύρωθεν τῆς καὶ ἐλκυομένου δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ ἐναλλάξ διὰ τῶν δύο χειρῶν. Μικραὶ τροποποιήσεις βαθμηδὸν ἐγένοντο εἰς τὸ σχῆμα τοῦ πυροτρόπανου, καὶ ἐφευρέθησαν διάφορα ἐργαλεῖα πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν. Ὑπάρχει παρὰ χάριν τρύπανον περιδονούμενον διὰ τόξου, καὶ τρύπανον κινούμενον κατὰ μίμησιν τῆς ἀντλίας. Τὸ τελευταῖον χρησιμεῖ ἐπίσης εἰς τὸ νὰ ἀπτη πῦρ καὶ νὰ τρυπανίζῃ ξύλα, πέτρας καὶ μέταλλα.

Ἐκ τῶν λοιπῶν μεθόδων τοῦ προμηθεύεσθαι πῦρ θὰ ἀναφέρωμεν ἐνταῦθα ἐν παρόδῳ τῶν ἀποτελουμένων διὰ τῆς συγκρούσεως μεταξὺ πυρολίθων, πυρολίθου καὶ χάλιθος, ἢ σιδηροπυρί-

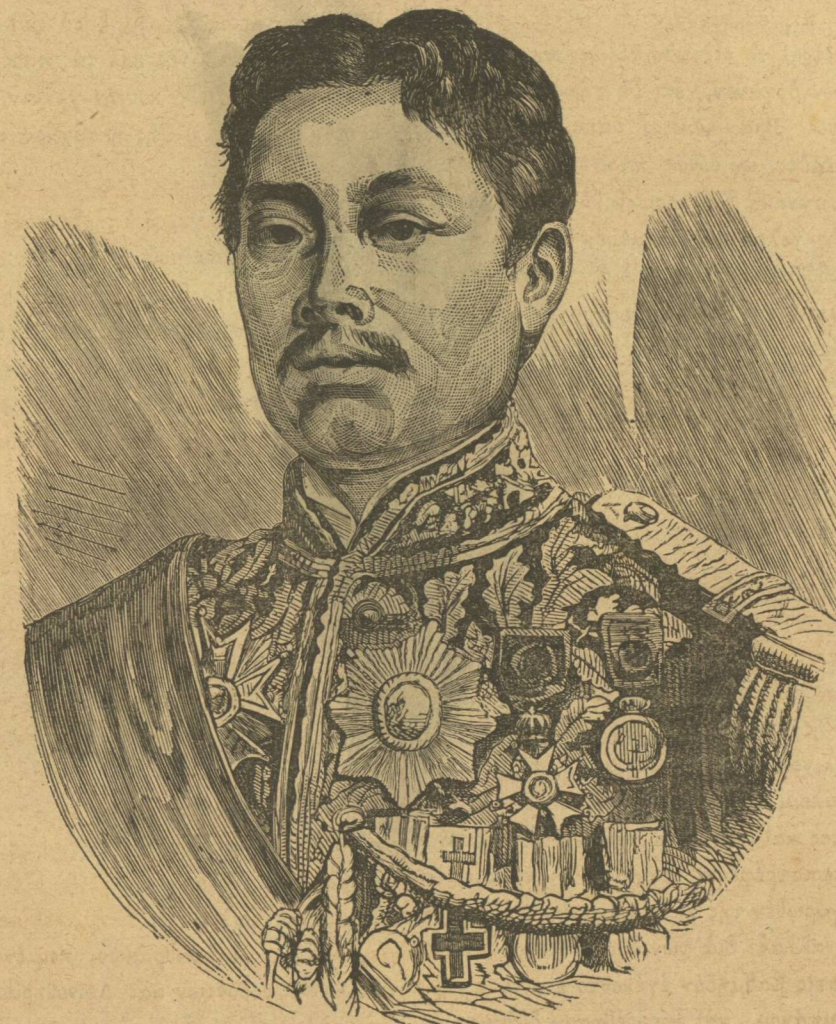
του. Οἱ Σίνες ἐξάγουσιν σπινθῆρας διὰ τῆς συγκρούσεως πρὸς ἄλληλα δύο τεμαχίων βαμβοῦ (καλάμου Ἰνδικοῦ). Οἱ δὲ Μαλαισιοὶ διὰ τῆς βιαίας συστολῆς ἀέρος ἐντὸς σωλῆνος ἐλεφαντίνου ἢ ξυλίνου ἀνάπτουσι πῦρ.

Ἐπρὸν παρέγχυμα τοῦ ἀγαρικοῦ μύκητος, τριμμένος φλοιὸς κέδρου, ξηρὰ φύλλα, ἀπηνθρακωμένοι φυτικά ἴνες καὶ τὰ παρόμοια ἦσαν αἱ εὐφλεκτοὶ ὕλαι εἰς κοινὴν χρῆσιν, ὅπως δέχονται τὸν διὰ προστριβῆς ἢ συγκρούσεως παραγόμενον σπινθῆρα.

Ὑπάρχει ἄρα γε, ἢ ὑπῆρξε ποτὲ λαὸς ἀγνοῶν ὀλοτελῶς τὰ μέσα τοῦ πορίζεσθαι πῦρ; Πολλοὶ συγγραφεῖς ἀποκρίνονται καταφατικῶς εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην. Ἱστοροῦν παρὰ χάριν περὶ τῶν κατοίκων τῆς Τασμανίας ὅτι, καίτοι γινώσκοντες τὸ πῦρ, καὶ μεταχειριζόμενοι αὐτὸ, ἀγνοοῦσιν ὅμως τὴν μέθοδον τοῦ προμηθεύεσθαι αὐτό. Ὅθεν εἶναι ἰδιαιτέρον καθήκον τῶν γυναικῶν τῶν νὰ διατηρῶσι δαυλοὺς καίοντες νυχθημερόν, καὶ ὑπ' αὐτῶν φωταγωγούμενοι διαβαίνουν νυκτὸς τὰ δάση, καὶ ἐνίοτε ὅταν οἱ δαυλοὶ ἢ δᾶδες σβεσθῶσιν ἀναγκάζονται νὰ διανύσωσι μακρὸν δρόμον, ὅπως τὰς ἀνάψωσι πάλιν ἀπὸ πῦρ διατηρούμενον ὑπὸ ἑτέρας φυλῆς· ἐγίνωσκε τὴν χρῆσιν τοῦ πυρὸς ὁ προϊστάμενος ἄνθρωπος; Κατὰ τὸν ἀββᾶ Μπουρζοᾶ, ὁ ἄνθρωπος ἦτο κάτοχος τοῦ πυρὸς ἀπὸ τῆς Μεῖον καινῆς καλουμένης γεωλογικῆς ἐποχῆς, ὁ ἰσχυρισμὸς οὗτος βασίζεται ἐπὶ τῆς ἀνακαλύψεως, εἰς τὰς ἀμμώδεις χώρας τῆς Ὀρλεάνης, τμήματος τεχνιτῆς ζύμης μεμιγμένης μετ' ἀνθράκων, κειμένου δὲ μεταξὺ ὀστῶν Μεστοδόντων καὶ Δεινοθηρίων. Βασίζεται περιπλέον, ἀλλ' οὐχὶ τόσο στερεῶς, ἐπὶ τῆς ἀνακαλύψεως, ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ φυσιοδίφου, διεργωγῶτων πυρολίθων πλησίον τῆς Θεναίου κειμένης οὐ μακρὰν τῆς ὄχθης τῆς λίμνης Βώκης. Οἱ πυρολίθοι οὗτοι ἀληθῶς φέρουσιν ἴχνη προφανῆ τῆς ἐνεργείας τοῦ πυρὸς, ἀλλὰ δὲν ἦτο δυνατὸν ἄρα γε νὰ καυτηριασθῶσιν ὑπὸ τοῦ πυρὸς τῆς ἀστραπῆς; ἄλλως ποῦ εἶνε ἡ τέφρα, ποῦ οἱ ἀνθρακες οἵτινες ἐξ ἀνάγκης θὰ παρευρίσκοντο μετὰ τῶν πυρολίθων, ἂν τῷ ὄντι ὑπέστησαν τὴν ἐνεργεῖαν τεχνιτοῦ πυρὸς; ἔπειτα ποῦ εἶνε ἡ ἐσχάρα ἢ ἐ-

στία; Ἄλλ' ἂν ἡ ἀνακάλυψις τοῦ πυρὸς δὲν ἦνε ἀνεμφῆριστος ἐν τῇ Μεῖον Καινῇ ὑπὸ τῶν γεωλόγων καλουμένη ἐποχῇ. Ἀμφιβολία δὲν ὑπάρχει ὅτι εἰς τὴν παρεπομένην Τετάρτην γεωλογικὴν περίοδον τὸ στοιχεῖον τοῦτο ἦτον ἐν χρήσει παρὰ τοῖς ἀνθρώποις. Διάφοροι τεχνιταὶ ἐ-

στίαὶ τοῦ πυρὸς, τέφρα, ἀνθρακες, ὅστ' ἀκέραια ἢ ἐν μέρει ἀπηνθρακωμένα, τεμάχια ἀκόμψου κερειμουργείας; αἰθαλώδη, καὶ τὰ τούτοις ὅμοια εὐρέθησαν ἐν ὑπογείαις, ἀνήκοντα εἰς τὴν ἐποχὴν τῆς σπηλαιώτιδος ἄρκτου, καὶ τῆς Ἰππελάφου, καὶ εἰς τὸν χαρακτηρισθέντα λίθινον αἰῶνα ἀ-

Ὁ Βασιλεὺς τοῦ Καμπότς τῆς Ἀφρικῆς.

ναφορικῶς πρὸς τὸν ἄνθρωπον. Ταῦτα ἀπυδεικνύουν ὅτι οἱ ἐν σπηλαιαῖς τότε διαβιῶντες ἄνθρωποι ἐφῆνον τὴν τροφήν των ὅπως γίνῃ εὐπεπτοτέρα.

Διὰ τῆς βοήθειας τοῦ πυρὸς ὁ προϊστορικὸς ἄνθρωπος ἔκαίε τοὺς νεκροὺς, ἐκκόλλαινε τὸ μονόξυλον πλοιάριόν του, καὶ διέσωζεν ἀπὸ ταχεῖαν

σῆψιν τὸ ὑποβρύχιον κάτω ἄκρον τῶν πασσάλων, ἐφ' ὧν ἴδρυσεν τὴν ἐν ταῖς λίμναις κατακίαν του. Οἱ Τρωγλοδῦται καὶ οἱ Λιμνόβιοι οὐ μόνον ἐφῆνον τὰ βρώματά των, καὶ ἐθέρμαινον τὰς καλύβας των, ἀλλ' ἐγίνωσκον πρὸς τούτοις διαφόρους μεθόδους ὅπως φωτίζουσιν αὐτὰς ἐν τῷ σκότει τῆς νυκτός. Εἰς τὴν λίμνην τῆς Γενέβης εὐ-

ρέθησαν ήμίφλεκτοι δᾶδες χρησιμεύσασαι ποτέ πιθανότατα πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον. Καθὼς οἱ ὑπερθόριοι Ἐσχυμῶ φωτίζουν τὰς χιονοκτίστους καλύβας τῶν διὰ λύχων καιόντων ἔλαιον δελφινῶν καὶ φαλαίνων, οὕτω πῶς ἀνεκαθεν οἱ Δανοὶ κάτοικοι τῶν κλιθανοειδῶν προσχώσεων ἤναπτον πρὸς φωτισμὸν θρυαλλίδα ἐκ ξηρῶν βρῦων, ἧς τὸ ἐν ἅκρον ἐβυθίζετο ἐντὸς στομάχου λιπαροχήνας παραγεμισμένου μὲ λίπος.

Ἡ χρῆσις σκληρῶν πυρίτων, καὶ σιδηροπυρίτων λίθων πρὸς ἐξαγωγήν πυρὸς, διὰ τῆς πρὸς ἀλλήλους συγκρούσεως αὐτῶν, κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν λιμνοβίων καὶ Τρωγλοδυτῶν ἀνθρώπων ἀποδεικνύεται ἐκ τῆς ἀνακαλύψεως, ἐν ταῖς λίμναις τῆς Ἑλβετίας, τεμαχίων ἀγαρικοῦ παρεσκευασμένου διὰ πυρεῖον, ἡ ὕσκαν. Καὶ ἂν παραδεχθῶμεν τὴν θεωρίαν τῶν κυρίων Λαρτέ καὶ Χριστῦ, ἀναφορικῶς πρὸς τινὰς ὄγκους κοκκωτοῦ λίθου, κοίλους ἐν τῷ μέσῳ, ἀνευρεθέντες εἰς τὰ σπήλαια τῆς Περιγύρδ, οἱ λίθοι οὗτοι ἐχρησίμευσον, ὡς φαίνεται, εἰς προμήθειαν πυρὸς, διὰ τῆς βιαίας περιδονήσεως ξηλίνης ράβδου ἐν τῷ κοιλώματι, ὅπως ποιοῦσιν οἱ ἱερεῖς τοῦ Βράχμα ἵνα πορισθῶσι τὸ ἱερὸν πῦρ.

Τῷ ὄντι πῶς ἦτο δυνατὸν νὰ ἦνε ἄγνωστον τὸ πῦρ εἰς τὸν ἄνθρωπον, καὶ εἰς τὴν Τετάρτην, κατὰ γεωλόγους, περίοδον, ἀσχολούμενον περὶ τὴν διαχείρησιν λίθων καθεκᾶστην, εἰς εἰρηνικὰ ἔργα, καὶ ἐν ταῖς κυνηγεσίαις, ἡ πετροβολοῦντα ἐν ταῖς κατὰ τῶν ὁμοίων του μάχαις, καὶ νὰ μὴ παρετήρησε τοὺς ἀναθρόσκοντας σπινθήρας ἐκ τῆς βιαίας συγκρούσεως, ἱκανοὺς νὰ μεταδόσωσι τὸ πῦρ εἰς εὐφλέκτους ὕλας, οἷα εἰπὶ παρ. χαρ. τὰ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἀφθονὰ ξηρὰ φύλλα; ἡ ἐξήγησις αὕτη νομίζομεν εἶναι ἀπλουστέρως καὶ φυσικώτερος, ἢ ἡ ἀναφερούσα τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ πυρὸς εἰς αὐτομάτους πυρκαϊὰς τῶν δασῶν καὶ εἰς τὴν τριβὴν κλάδων δένδρων πρὸς ἀλλήλους.

Τὸ πῦρ, ἐπαναλαμβάνομεν μετὰ πεποιθήσεως, πρέπει νὰ ἦτο γνωστὸν εἰς ἀρχαιοτάτους χρόνους, διότι δὲν δυνάμεθα νὰ ὑποθέσωμεν ἀνθρώπους διαβιοῦντας ἀνευ τούτου. Ἀλλὰ τίς δύναται νὰ φαντασθῆ τὴν χαρὰν, τὴν εὐφροσύνην καὶ διαλάμπουσαν ἐκστασιν ἐκείνου ἐκ τῶν ἀγνώ-

στων ἡμῶν προπατόρων, ὅστις πρῶτος θριαμβευτικῶς ἔδειξεν εἰς τοὺς ἐκπεπληγμένους ὁμοφύλους του καπνίζοντα δαυλὸν, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἠτύχησε νὰ παράξη φλόγα;

Οὕτω πῶς ἴδομεν ὅτι τὸ πῦρ, ἔδοσεν ἀφορμὴν εἰς πάσας τὰς τέχνας, ἢ τοὐλάχιστον προήγαγε τὴν ἀνάπτυσιν των. Μεταλλουργία, κεραμικὴ, ἀρχιτεκτονικὴ, γεωργία, ναυτικὴ, τὸ ἐμπόριον καὶ πᾶσα βιομηχανία ζωογονοῦνται διὰ τῆς ζωοπαρόχου φλογὸς αὐτοῦ. Τὸ πῦρ ἔλαβεν ἀνεκαθεν, καὶ ἐτι ἐπὶ τῶν ἡμερῶν ἡμῶν παριστᾷ, σπουδαῖον μέρος εἰς τὰς θρησκευτικὰς τελετὰς καὶ ἐπικηδείους πομπὰς ἀγρίων ἐπίσης καὶ πεπολιτισμένων ἐθνῶν. Ἀλλ' ὅμως, κατὰ μοιραῖον τινὰ νόμον φαίνεται, τὸ κακὸν παρομαρτεῖ ἀείποτε τῷ ἀγαθῷ. Τὸ ἄλλως εὐεργετικώτατον τοῦτο στοιχεῖον ἐξολοθρεύει τὸ ἀνθρώπινον γένος μετὰ πλείονος ταχύτητος ἢ ὅσον συντελεῖ εἰς τὴν ἀνάπτυσιν καὶ πολλαπλασιασμὸν αὐτοῦ, χαλκεῦον τὰ τρομερὰ ἐκεῖνα ὄργανα τοῦ θανάτου δι' ὧν καταστρέφεται ἐν ροπῇ ὀφθαλμοῦ τὸ ἄνθος τῶν ἐθνῶν εἰς τὰ πεδία τῆς μάχης. Τὸ δὲ Ἑλληνικὸν πῦρ, ἐν τῷ Μεσαιῶνι, ἦτον ὁ τρόμος τῶν Σαρακηνῶν καὶ τῶν Σταυροφόρων ἕνεκα τῶν καταστρεπτικῶν ἀποτελεσμάτων αὐτοῦ.

ΓΕΝΙΚΗ ΒΙΟΛΟΓΙΑ.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΛΛΟΙΩΣΕΩΝ ΤΩΝ ΟΡΓΑΝΙΚΩΝ ΤΥΠΩΝ.

(Ἰδὲ Τεῦχος ΚΑ'. σελ. 643). (*)

Παρ' ἅπασιν τοῖς ζώοις τὸ ὥριον μεταβάλλεται κατὰ τινὰ ὁμοίμορφον τρόπον· παρ' ἅπασιν δὴλον ὅτι σχηματίζεται κατ' ἀρχὰς βλαστοδέρματα. Ἀμα δὲ τοῦ σχηματισμοῦ τούτου, τὰ σπονδυλωτὰ καὶ τὰ ἀσπόνδυλα ἄρχονται διακρινόμενα· καὶ τοῦτο ἐστὶν ἀπόδειξις, ὅτι ἡ διακλάδωσις τῶν σπονδυλωτῶν

(*) Ἐν τῷ προλαβόντι τεύχει, διὰ τὴν ἀνωτέρω πραγματείαν, εἰς σελίδα 642 στήλη ἀ. στίχ. 45 ἀντὶ Πρωταγωρισμοὶ ἀνάγνωθι Πρωτοργαρισμοί.

ἀντιστοιχεῖ ἀκριβῶς πρὸς τινὰ φυσικὴν διαίρεσιν. Παρ' ἅπασιν τοῖς σπονδυλωτοῖς, κύτταρα καὶ ἐγκύτταρα σωματίδια συσσωρεύονται ἐν τινι σημείῳ καὶ σχηματίζουσι βλαστητικὸν τι ἔμβασον, ἐνθα ἀναφαίνεται ἡ πρὸ τὸ γονος γραμμῆ, ἐξ ἧς φύονται τὰ κεφαλικά καὶ ραχιακά νευρικὰ κέντρα. Ἀκολούθως αἱ κλάσεις τῆς διακλάδωσεως εἰδικεύονται. Παρὰ τοῖς μαστοφόροις, τὸ ἐσωτερικὸν κοίλωμα τοῦ ὠοειδοῦς κυττάρου (μεμβράνα βιτελλίνη) στρεφόμενον περὶ ἑαυτοῦ, σχηματίζει σῶμά τι λευκὸν καὶ φαίνεται πτυσσόμενον πρὸς παραγωγήν ἐξωτερικῶν ἐπιμηκύνσεων, τοῦ λώρου, προωρισμένου πρὸς συγκοινωνίαν τοῦ ἐμβρύου μετὰ τῆς μητρὸς.

Τὸ περιγράψαι ἔστω καὶ ἀτελῶς τὰς ἀκολουθοῦσας ἐμβρυολογικὰς φάσεις τὰς παρὰ τοῖς μαστοφόροις συμβαινούσας ἐστὶν ἀδύνατον χωρὶς νὰ ἐξέλθωμεν τῶν ὀρίων ἡμῶν. Ὅθεν περιορίζομεθα μέχρι τοῦ σημείου τούτου, ἀναφέροντες μόνον, ὅτι ἡ ἐμβρυακὴ ἀνάπτυξις τῶν ἀνωτέρων μαστοφόρων παράγει παροδικῶς μέγαν ἀριθμὸν ὀργανικῶν χαρακτήρων μονίμων ὄντων παρὰ τοῖς κατωτέροις σπονδυλωτοῖς.

Δυνάμεθα ν' ἀναφέρωμεν παρ. χαρ. ὅτι ἡ καρδία τοῦ ἀνθρώπινου ἐμβρύου ἐστὶ κατ' ἀρχὰς διηρημένη εἰς δύο μόνον κοιλώματα, ὅπως καὶ παρὰ τοῖς ἰχθύσι, ἐπὶ βραδύτερον ἢ κυκλοσοφία καὶ ὁ καρδιακὸς σχηματισμὸς τροποποιεῖται καὶ λαμβάνουσι τὸν σχηματισμὸν ὅστις ὑπάρχει παρὰ τοῖς ἐρπετοῖς, ὅτι κατὰ τὸν δευτερον μῆνα τῆς ἐν τῇ μητρὶ ζωῆς ὁ Ἑπίστῆμων ἄνθρωπος (Homo sapiens), ὁ βραδύτερον ὡς θεὸς θαυμάζομενος, φέρεται οὐρὰν λίαν ἀνεπτυγμένην, πλὴν μετ' οὐ πολὺ ἐλαττωμένην, ὅπως συμβαίνει καὶ παρὰ τοῖς γυρίνοις. Ἐὰν δ' ἦδη ἀκολουθήσωμεν τὴν ἐξελίξιν τῶν ἐγκεφαλικῶν νευρικῶν κέντρων, παρατηροῦμεν, ὅτι ταῦτα ἐν τῷ ἀνθρώπῳ διέρχονται διαδοχικῶς διὰ φάσεων ἱκανῶς ἀναλόγων πρὸς τὰς ἐν ταῖς κατωτέραις τῶν σπονδυλωτῶν κλάσεσιν ὑπαρχούσας καὶ συνιστώσας τὸν ὀριστικὸν αὐτῶν ὀργανισμόν. Διὰ τῆς ἐξελίξεως ταύτης, τῆς τόσον ἡρέμου καὶ βαθμιαίας, ὁ ἀνθρώπινος ἐγκέφαλος περιπλέκεται καὶ συνδυάζεται ἱκανῶς, ὥστε νὰ νομιζέται ὑπὸ τῶν μετὰ φυσικῶν ὡς ἡ ἔδρα τῆς ψυχῆς. Ἀναμφιδόπως δὲν ὑφίσταται ἀπόλυτος ὁμοιότης· ἀλλ' ἡ ἀναλογία ἐστὶ τοσοῦτο μεγάλη, ὥστε ὁ Σέρρες κατῴρθωσεν νὰ ὑπαγάγῃ τὸ ὅλον τῶν ἐμβρυολογικῶν ἐξελίξεων τοῦ ἐγκεφάλου, ἐν τῷ ἀνωτέρω μαστοφόρῳ, εἰς τέσσαρας περιόδους, σχηματιζούσας σειρὰν καὶ διαδοχικῶς παρεχούσας τοὺς ἐγκεφαλικούς λο-

βοὺς τῶν ἰχθύων, ἀκολουθῶς τοὺς τῶν ἐρπετῶν, μετὰ ταῦτα τὰ ἐγκεφαλικά ἡμισφαίρια τῶν πτηνῶν καὶ ἐπὶ τέλους τὰ σύνθετα νευρικὰ κέντρα τῶν μαστοφόρων.

—o—o—

Γ'.

Τὸ ἀπλοῦν ὄμμα, ὅπερ ἀνωτέρω ἐρρίψαμεν ἀφ' ἐνὸς μὲν ἐφ' ὀλοκλήρου τοῦ ὀργανικοῦ κόσμου κατὰ τε τὸν τόπον καὶ τὸν χρόνον, ἀφ' ἐτέρου δὲ ἐπὶ τῶν τῆς ἐξελίξεως περιόδων τῶν ζώντων εἰδῶν, ἐπιτρέπει ἡμῖν ἡδὴ νὰ ἐξαγάγωμεν γενικά τινὰ συμπεράσματα λίαν σπουδαῖα καὶ ἀναμφίδοξα· διότι ἡ ὑπόθεσις καὶ ἡ ἐπαγωγή οὐδόλως δύναται ἐπ' αὐτῶν νὰ ἐφαρμοσθῶσι, καθότι ταῦτα εἰσι καθαρὰ ἀποδείξεις ἐπὶ πραγμάτων βασιζόμενα.

Ὅντως ἡ ταξινόγησις τῶν ὀργανικῶν βασιλείων, ἡ παλαιοντολογία καὶ ἡ ἐμβρυολογία δεικνύουσιν ἡμῖν ἐκ συμφώνου, ὅτι οἱ διαφοροὶ μὲν τύποι τῶν ὀργανικῶν ὄντων καὶ αἱ ἐπίκληροι φάσεις, δι' ὧν τὰ ζῶντα ἄτομα διέρχονται καθ' ἑαυτοὺς θεωρούμενοι, δύναται νὰ καταταχθῶσιν εἰς δύο τάξεις ἐξ ὀλοκλήρου διαφερούσας.

Καὶ ἐν μὲν τῇ κατωτάτῃ βαθμίδι, ἐν τῷ σημείῳ τῆς ἀναχωρήσεως, ἀπαντῶμεν εἴτε ἀπλοῦν κύτταρον, εἴτε ἀτελεστέρων ἴσως οὐσίαν κολτιλώδη, σαρκώδη καὶ γλοιώδη· ἐν δὲ τῇ ἀνωτάτῃ, ἐν τῇ κορυφῇ τῆς σειρᾶς, ἀπαντῶμεν ὄντα λίαν σύνθετα, σχηματιζόμενα ἱστολογικῶς ἐκ στοιχειῶν ποικίλων καὶ ἐκ διαφορῶν ἱστῶν, συνιστώντων διὰ τοῦ συνδυασμοῦ αὐτῶν ὄργανα λειτουργοῦντα διαφόρους εἰδικὰς λειτουργίας.

Ἐν συντόμῳ ἐν μὲν τῇ κατωτάτῃ βαθμίδι φαίνεται ἀπλότης ἐν τῷ ὀργανισμῷ, ἀοριστία ἐν τῷ τύπῳ, σύγχυσις ἐν ταῖς λειτουργίαις· ἐν δὲ τῇ ἀνωτάτῃ συνθετότης ἐν τοῖς ἱστοῖς, εἰδικότης ὀργανικῆ καὶ φυσιολογική. Καὶ αἱ μὲν ἀκρότητές εἰσι συνηνωμένοι ἐν τῷ ἀτόμῳ διὰ συνεχοῦς σειρᾶς βαθμολογικῶν φάσεων, αἱ δὲ τῇ ὀλότῃ του ὀργανικοῦ κόσμου ὑφίστανται εἰσέτι πολυάριθμα χασμάτα, ὧν τινὰ μόνον σχεδὸν ἐπληρώθησαν ὑπὸ τῆς Παλαιοντολογίας. Ἐν ταῦταις, καίπερ τῶν χασμάτων τούτων ὑπαρχόντων, ὑφίστανται ὅμως ἱκανὰ συντρίμματα ἐκ τῆς ὅλης ὀντολογικῆς σειρᾶς, ὡς παρ. χαρ. ἡ τοσοῦτο φυσικὴ διακλάδωσις τῶν σπονδυλωτῶν, δι' ἧς ἀναγκαζόμεθα νὰ παραδεχθῶμεν ὡς νόμον γενικὸν τὴν βαθμιαίαν ἀνάπτυσιν τῶν τε τύπων καὶ τῶν ὄντων.

Καίτοι οὐκ ἐστὶ δυνατὸν ἐν τῇ συνοπτικῇ

ταύτη ἐκθέσει νὰ ἐξετάσωμεν τὴν ἀκρίθειαν τοῦ ἀρχεγόνου τούτου νόμου διὰ τῆς ἐκθέσεως τῆς βαθμιαίας ἀναπτύξεως ἢ τῆς βαθμιαίας ἐλαττώσεως ἀπάντων τῶν ὀργανικῶν συστημάτων, ἀπασῶν τῶν λειτουργιῶν τοῦ μᾶλλον ἐντελῶς συνεστηκότος ὀργανικοῦ βασιλείου, τοῦ βασιλείου τῶν ζῶων, οὐχ ἤττον ὅμως ἀπαραίτητόν ἐστι νὰ ἐξετάσωμεν ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην τὴν σπουδαιότεραν τῶν λειτουργιῶν, τὴν διατηροῦσαν τὴν βιαιότητα τοῦ βασιλείου καὶ τὴν χρησιμεύουσαν ὡς βᾶσιν τῆς διατηρήσεως τοῦ εἴδους, τὴν γένεσιν.

Λαμβάνοντες ὡς ἀνώτερον τύπον τὰ ἐντελέστερα τῶν σπονδυλωτῶν, τὰ μαστοφόρα καὶ ὡς κατώτερον τὰ ἀκτινωτὰ, τοὺς πολυπόδας, τὰ ἀπλούστερα τῶν ἐγγυματικῶν ζωύφιων, παρατηροῦμεν ἀμέσως, ὅτι ὁ ἐντελέστερος τρόπος τῆς διαιωνίσεως τοῦ εἴδους ἐστὶν ἡ γένεσις, ἡ διὰ τῆς ὀχείας τῶν δύο φύλων παραγομένη, καὶ ὅτι ἐν ταῖς ἀνωτέροις τάξεσι τὰ φύλα εἰσὶ κεχωρισμένα εἰς ἄτομα διακεκριμένα. Ἐν δὲ ταῖς κατώτεροις βαθμίσι τῆς τῶν σπονδυλωτῶν διακλαδώσεως παρατηροῦμεν μὲν τὴν διφυλίαν ὑφισταμένην, ἀλλ' ἡ ὀχεία οὐκ ἐστὶ πλέον ἀναγκαία ὡς παρὰ τοῖς ἕρπετοῖς καὶ τοῖς ἰχθύσιν· ἀντὶ τούτου ἐξέλιθωμεν τῆς τῶν σπονδυλωτῶν διακλαδώσεως, τὰσις συγχύσεως ἐν τῇ γενέσει ἐμφανίζεται, ὡς παρ. χαρ. ἐν τῷ ἔρμαφροδισμῷ μαλακίων τινῶν κτλ.

Κατερχόμενοι τὴν ζωολογικὴν βαθμίδα ἀπαντῶμεν τὰσις γενέσεως διὰ σπορογενέσεως, παρατηρούμενης ἐν τοῖς φαινομένοις τῆς ὠτόκου παραγωγῆς ἄνευ τῆς συνδρομῆς τοῦ ἄρρενος, ὡς παρατηρήθησαν ἐν ταῖς μελίσσαις ὑπὸ τοῦ ἐρημερίου Τζιερζόν καὶ ἀκολούθως ὑπὸ τοῦ Μύλλερ. Ἐν τῇ ἰδιαιτέρᾳ ταύτῃ περιπτώσει τῆς παρθενογενέσεως (*Lucina sine Concubita*), τῆς μεμονωμένης γενέσεως διδούσης μόνον ἄρρενα, ἡ συνδρομὴ τοῦ ἄρρενος ἀποβαίνει ἀναγκαία διὰ τὴν διαιωνίαν τοῦ εἴδους, τοσοῦτο δὲ μᾶλλον καθόσον μετὰ τινὰς ὠτοκίας ἡ παρθενογεννητικὴ ιδιότης παύει.

Ἀνάλογα φαινόμενα παρατηρήθησαν παρὰ πολλοῖς λεπιδοπέροισι, ἐξ ὧν θήλειαι τοιουτοτρόπως παρήχθησαν.

Ὁ Καρλιὲ ἐπέτυχε διὰ παρθενογενέσεως τρεῖς γενέσεις τοῦ *Liparis dispar*· ἡ τελευταία ὅμως ὠτοκία παραγαγούσα μόνον ἄρρενα ἔθεσε τέρμα εἰς τὰ πειράματα.

Κατὰ τὸ 1852 ὁ Λεκάριτ ἀπέδειξε σαφῶς τὸν σχηματισμὸν πραγματικῶν ὠν, ἄνευ τῆς συν-

δρομῆς τοῦ ἄρρενος, ἐν ταῖς ὠθητικαῖς τοῦ *Solenobia Lichenella*.

Γνωστὸν ἤδη ὑπάρχει, κατὰ τὰς παρατηρήσεις τοῦ Μποννὲ ὅτι ἡ τῶν δένδρων φθειρῶν δύνανται νὰ παραγάγῃσι διὰ μεμονωμένης γενέσεως, σειρὰν γενέσεων, πρὸς ἣν τὸ φθινοπωρινὸν μόνον ψῦχος τίθησι τέρμα, προκαλοῦν τὴν ἐμφάνισιν τῆς διφυλίας καὶ τὴν ἀνάγκη τῆς γονιμοποιήσεως· τούτο ὅμως ἐστὶν ἀποτέλεσμα καθαρὸν τῆς θερμοκρασίας.

Ἐν τινι θερμῷ δωματίῳ ὁ Κύβερ ἐπέτυχε, παρὰ τοῖς τῶν δένδρων φθειροῖς, συλλήψεις παρθενικὰς καὶ ἀσπίλους καὶ γενέσεις ζωοτόκους, ἐπὶ τέσσαρα ἔτη. Τὸ ψῦχος μόνον ἀδυνατίζον τὴν παραγωγικὴν δύναμιν παρέχει τὴν ἐκ νέου ἐμφάνισιν τῶν φύλων καὶ τὴν ὠτοκίαν.

Κατὰ τὸν δὲ Κατρεγάζ, αἱ τῶν δένδρων φθειρῶν, αἱ διὰ παρθενικῆς γενέσεως γεννηθεῖσαι παράγονται ἐκ μικρῶν κωνιδῶν μαζῶν, εὐρισκομένων, ὅπως τὰ ὠά, ἐν τῇ ὠθητικῇ, ἔνθα ὅμως δὲν δυνάμεθα νὰ παρατηρήσωμεν, οὔτε πραγματικὴν λέκθινον, οὔτε πραγματικὴν βλαστητικὴν κύστιν· ἀπλῶς δ' ἐστὶ σπορογένεσις ἐσωτερικῇ.

Κατερχόμενοι ἐτι μᾶλλον τὴν ζωολογικὴν βαθμίδα παρατηροῦμεν ὅτι ἡ παραγωγή γίνεται διὰ σπορογενέσεως καὶ αὐτοτμήσεως. Καὶ ἄλλοτε μὲν τὸ γεννώμενον ἀποχωρίζεται τοῦ παραγωγέως, ὅπως παρὰ τοῖς πολλοῖς τῶν ἐγγυματικῶν ζωύφιων, ἄλλοτε μὲναι συνηνωμένον μετ' αὐτοῦ, ἐν τῷ αὐτῷ ὄντι, ὠτοκοῦν καὶ γεννοῦν διὰ διφυλίας· οὕτω τινὰ *Planaires* καὶ τινὰ *nais* (ἀρθρωτὰ διαιροῦνται αὐτομάτως εἰς δύο ἡμίση, ὧν ἕκαστον ἀναπαράγει τὴν ἑλλείπουσαν κεφαλὴν ἢ τὴν οὐράν· ἀκολούθως μετὰ τινὰς γενέσεις ἐμφανίζονται τὰ φύλα καὶ ἡ ὠτοκία. Παρὰ τισὶν ἀρθρωτοῖς (*Myrianes*, καὶ *Syllis*) 5—6 ἄτομα γεννῶνται μετὰ τοῦ πρώτου καὶ τελευταίου δακτυλίου τοῦ γονέως καὶ μένουσι μετ' αὐτοῦ συνηνωμένα διὰ τινος κοινῶν συνδέσμου.

Ἄλλα τινὰ εἶδη ἐξωθούσι, κατὰ τὴν αὐτὴν ὠτοκίαν, σπέρματα, δυνάμενα ν' ἀναπτυχθῶσι μόνᾳ καὶ ἑτέρα, ἔχοντα ἀνάγκη γονιμοποιήσεως.

Ἡ ὠτοκία διαιωνίζεται διὰ σπορογενέσεως καὶ δι' ὧν τριχοφόρων, ἐμφανιζομένων ἐν τινι οἰφδῆποτε μέρει τοῦ σώματος.

Κατὰ δὲ τὸ κατώτερον ὅριον τοῦ ζωικοῦ Βασιλείου ἀπαντῶμεν ἐγγυματικὰ ζωύφια, παρ' οἷς ἡ ὠτοκία ἀποβαίνει προβληματώδης, ἢ τοῦλάχιστον λίαν ἐξαιρετικῇ. Ὁ δὲ συνήθης τρόπος τῆς παραγωγῆς ἐστὶν ἡ αὐτόματος διαίρεσις καὶ τὰ νομιζόμενα παραγωγικὰ ὄργανα, ἅτινα ὑπὸ

τοῦ Μπαλμπιάνη παρατηρήθησαν, διαιροῦνται ὁμοίως καὶ τὸ ἐπίλοιπον τοῦ ἀτόμου. Ὁ δὲ Κόλλιερ λέγει, ὅτε παρατήρησε τὸ ἀντίστροφον φαινόμενον, τὴν συνένωσιν, τὴν συγχώνευσιν, οὕτως τῶν τῆς γενέσεως. εἰπεῖν, δύο ἢ πλείονων ἀτόμων ὑφ' ἓν. Ἐξετάσωμεν ἤδη, πάντοτε ὅμως ὑπὸ γενικῆν ἔποψιν, τὰ φαινόμενα ἀπάντων τῶν τρόπων τούτων (ἀκολουθεῖ)

ΓΑΖΗ ΟΣΜΑΝ ΠΑΣΣΑΣ (Ἰπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν τῆς Τουρκίας).

ΓΑΖΗ ΟΣΜΑΝ ΠΑΣΣΑΣ

ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΤΩΝ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΩΝ ΤΗΣ ΤΟΥΡΚΙΑΣ.

Μετὰ τὰς διαφόρους ἐπιστημότητας ὧν τὰς σκιαγραφίας ἐχάραξεν ἤδη ἐν ταῖς στήλαις αὐτοῦ ἡ « Γραφικὸς Κόσμος » ἀποφασίζει σήμερον ὑπὸς καὶ τοῦ δημοτικοῦ ἐκείνου στρατηγοῦ, ὅ-

τις διὰ τῆς ἀνδρείας του (καὶ ἐκτόκτου νοσημοσύνης του κατέστη εἰς τῶν διαπρεπετέρων τῆς Τουρκίας στρατιωτικῶν καὶ ἠδυνήθη νὰ κερδίσῃ ἀπεριόριστον παρὰ τῷ ἡγεμόνι αὐτοῦ ἐκτίμησιν καὶ ἐκτακτον παρὰ τῷ ὀθωμανικῷ στρατῷ δημοτικότητα.

Ὁ Ὄσμᾶν Πασσᾶς, οὗτινος ὁ ἀναγνώστης βλέπει ἀνωτέρω τὴν εἰκόνα, εἶναι σχεδὸν πεν-

τηκοντούτης· είναι δὲ ἀναστήματος μετρίου καὶ κράσεως ἀθλητικῆς· δύναται δὲ νὰ θεωρηθῆ ὡς ὁ τύπος μυώδους δυνάμεως· αἱ γραμμαὶ τοῦ προσώπου αὐτοῦ εἰσὶ λίαν χαρακτηριστικά· τὸν τράχηλον ἔχει βραχὺ, τοὺς ὤμους εὐρεῖς, τὸ στήθος ἐξέχον· τὰ δὲ ἄκρα ρωμαλέα. Δὲν δύναται τις νὰ εἴπῃ ὅτι ὁ Ὅσμαν Πασσᾶς ἔχει συμμετρὶαν χαρακτηριστικῶν ἐν τούτοις εἰσὶ ταῦτα λίαν λεπτά. Ὁ πώγων αὐτοῦ εἶναι ὑπόλευκος· τὸ ὄμμα αὐτοῦ εἶναι διορατικόν, μέγα, καὶ εὐγενὲς μετὰ μακρῶν βλεφαρῖδων· ἡ δὲ κόρη τοῦ ὀφθαλμοῦ αὐτοῦ εἶναι ὑποπράσινος μετ' ἀκτίνος διαυγεστάτης, τοῦθ' ὅπερ καθίστησι τὸ βλέμμα αὐτοῦ λεόντιον, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ ὀργῇ φοβερώτατον.

Τοιοῦτος τὴν μορφήν ὁ Γαζῆ Ὅσμαν Πασσᾶς ἐστὶν ἐκ φύσεως πεπρωτισμένος διὰ καρτερικῆς ἀνδρείας ἧς ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ Ρωσοτουρκικοῦ πολέμου καταστάσαν ἐκείνην πολιορκίαν τῆς Πλέβνας παρέσχεν ἐνδείξεις.

Ἡ Α. Μ. ὁ Σουλτάν Ἀπτούλ Χαμήτ ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Γαζῆ Ὅσμαν Πασσᾶ εὖρε πιστὸν καὶ ἀφοσιωμένον αὐτῷ θεράποντα πολλὰς παρασχόντι αὐτῷ ἐκδουλεύσεις. Ἐκτιμῶν δὲ μέγαν τὰ πολῦτιμα αὐτοῦ προσόντα ὁ Ἀπτούλ Χαμήτ ἀνέδειξεν αὐτὸν Ἀυλάρχην τῶν Ἀνακτόρων καὶ ἐπ' ἐσχάτων, τὸ δεύτερον ἤδη, ὑπουργὸν τῶν Στρατιωτικῶν τοῦ Κράτους Αὐτοῦ.

Εἰλικρινῆς τὸν χαρακτήρα καὶ δι' ἐξαιρετικῆς πεπρωτισμένος δραστηριότητος ὁ Γαζῆ Ὅσμαν Πασσᾶς ἐστὶν εἰς τῶν ἐξοχωτέρων στρατιωτικῶν οὓς ὁ Αὐτοκρ. στρατὸς κατὰ τοὺς τελευταίους ἀνέδειξε χρόνους.

ΡΩΣΣΙΑ ΚΑΙ ΡΩΣΣΟΙ

Ἡ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΙΣ

(Ἴδε τεύχος ΚΑ' σελ. 562).

Τὸ Ἐρμητήριο συνεχεται τοῖς ἀνακτόροις τοῖς χειμερινοῖς, ἡ μᾶλλον ἀποτελεῖ μέρος αὐτῶν, καὶ τοι ἡ ἐξωτερικὴ αὐτοῦ οἰκοδομὴ εἶναι μεταγενεστέρα καὶ δὲν παρίστησι παρά κομψὴν

ἀντίταξιν τῶν κολοσσαίων τοῦ πρώτου ἀναλογιστῶν. Τὸ παλάτιον τοῦτο ὀφείλει τὸ ὄνομά του εἰς τὸν ὃν ἔλαβε παρὰ τῆς αυτοκρατορίσεως Αἰκατερίνης προορισμὸν, ἧτις ὀκοδομήσατο ἀναχωρητήριον ἰδιαίτερον, ἔνθα ἀποβάλλουσι τὸ ἐξωτερικὸν τῆς ἡγεμονείας μεγαλεῖον καὶ τὰ ἐπακόλουθα τῆς δυνάμεως, ἀπλῆ οἰκοδόποινα, ἤρχετο, χαρῖσσα καὶ πνευματώδης, καὶ εἰς τὰς αἰθούσας αὐτῆς ὑπεδέχετο συναναστραφὰς τῆς ἐκλογῆς της, τὰς ὁποίας ἐτίμα μὲ τὴν ἰδιαίτεράν της εὐνοίαν ἐκεῖ τὸ πνεῦμα ἦν ἡ ἡμερησία διάταξις. Κανονισμὸς τοιχοκολλημένος περιέγραφε τοὺς ὅρους εἰς οὓς ὑπεβάλλοντο οἱ τοῦ αυτοκρατορικοῦ ἑστιάτοριον εὐνοούμενοι ξένοι, καὶ ἀλλοίμονον εἰς ἐκείνους, οἱ ὅποιοι καθίσταντο ἔνοχοι παραβάσεως! Πάραυτα συνεκροτεῖτο δικαστήριον, καὶ ὁ πταίστης κατεδικάζετο ἀνηλεῶς εἰς ἀποστήθισιν δὲν ἠξεύρω πόσων στίχων κακῆς τινος μεταφράσεως τοῦ Τηλεμάχου τοῦ Φενελῶνος.

Πολλὰ διηγοῦνται ἀνέκδοτα περὶ τῆς ἐντελοῦς ἀκριθείας καὶ τῆς λεπτῆς ἱκανοποίησεως, τὰς ὁποίας μετεχειρίζετο ἡ αυτοκράτειρα Αἰκατερίνα. Ἴδου ἐν ἐξ αὐτῶν, τὸ ὁποῖον ἠκούσαμεν παρὰ τοῦ πρίγκιπος Ἀλεξάνδρου Γαλιτζίου παραδεδομένον, ὅστις ὑπῆρξεν ἀκόλουθος τῆς ἡγεμονίδος ταύτης. Διαρκούντος τοῦ πολέμου, ὅστις ὑπέβαλεν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῆς Ῥωσσίας τὴν Ταυρικὴν Χερσόνησον, γενναῖος τις στρατιωτικὸς, ὅστις τὰ μέγιστα ἐπεθύμει τὸν σταυρὸν τοῦ ἁγίου Βλαδимиρου, διακριθεὶς κατὰ τὴν πολιορκίαν τοῦ Ὁτζακῶφ, δὲν ἔλαβε πρὸς ἀνταμοιβήν, παρὰ ξίφος τιμῆς. Βαθῶς ἐλυπήθη διὰ τὴν ψεῦσιν ταύτην τῆς ἐλπίδος του· οὐδὲν ἦττον ὁμῶς, διπλασιάσας τὴν γενναϊότητά του, ὁ αὐτὸς ἀξιωματικὸς δὲν ἐθράδυνε νὰ διακριθῆ αὐτὸς ἐπὶ ἀνδραγαθήμασι καὶ ἤδη ἐξητήθη ὑπὲρ αὐτοῦ τὸ παράσημον. Ἀλλ' εἶτε ἐνεκα λάθους περὶ τὰ ἔγγραφα, εἶτε ἐνεκα οἰασθήποτε ἄλλης αἰτίας, καὶ πάλιν τῷ ἀπεδόθη ξίφος τιμῆς. Ἠγανάκτησε διὰ τοῦτο, καὶ περαιωθέντος τοῦ πολέμου, ἦλθεν εἰς Πετροῦπολιν, ἐξαιτησόμενος ἀκρόασίν τινα παρὰ τῆς αυτοκρατορίσεως, ἧτις καὶ τὸν ἐδέχθη μετὰ φιλοφροσύνης, ἀφοῦ δὲ ἐπήνεσε τὴν ἀνδρείαν τοῦ, τὸν ἠρώτησε τί ἠδύνατο νὰ πράξῃ ὑπὲρ αὐτοῦ,

— Ἡ Μεγαλειότης σου, ἀπεκρίνατο ὁ ἀξιωματικὸς οὗτος, δις ἤδη μοὶ ἔδωκας ἐνδείξεις τῆς εὐνοίας σου· φοβοῦμαι δὲ μόνον μήπως, διαβιβάζουτά μοι ξίφος τιμῆς, ἐλησμώνησες ὅτι εἶχον ἤδη λάθει καὶ ἕτερον παρὰ τῆς κλοκαγαθίας σου. Εἶναι λοιπὸν δύσκολον νὰ μεταχειρίζωμαι δύο ξίφη συγχρόνως.

— Διόλου, κύριε, δὲν τὸ ἐλησμώνησα. Ἀλλὰ βλέπω ὅτι ἡμέληθαν νὰ σοὺ ἐξηγήσουν τὸν σκοπὸν μου· θὰ τὸ κάμω λοιπὸν ἐγὼ αὐτῇ· σοὺ ἐστεῖλα, κύριε, δύο ξίφη, διὰ νὰ τὰ θέσης χιαστὶ ἐν τῇ ὀπλοθήκῃ σου πρᾶγμα τὸ ὁποῖον σὲ διάττω νὰ πράξῃς ἀπὸ σήμερον. Ἔσεται τοῦτο διὰ τοὺς ἀπογόνους σου, ἐνθύμησις τῆς καλῆς σου διαγωγῆς.

Εἶναι ἀνωφελὲς νὰ προσθέσωμεν ὅτι τῇ ἐπαύριον ὁ γενναῖος ἀξιωματικὸς ἔλαβε τὸν τόσφ ἐπιθυμητὸν σταυρὸν τοῦ Ἁγίου Βλαδимиρου.

Τὸ μέγα τοῦτο καὶ θαυμαστὸν χειμερινὸν ἀνάκτορον, οὔ τὸ Ἐρμητήριο δὲν εἶναι ὡς εἶδομεν, παρὰ κομψὸν τι παράρημα ἐγένετο παρανάλωμα τοῦ πυρὸς κατὰ τὸν χειμῶνα τοῦ 1837, ἐν μηνί δεκεμβρίῳ, παγετώδους ψυχῆς ἐπικρατούντος. Ἐξεργάγη δὲ τὸ πῦρ περὶ τὴν δεκάτην τῆς ἐσπέρας ὥραν.

Εἰς τὰς ἀντηχησάσας αἴφνης καθ' ὄλας τῆς πόλεως τὰς ὁδοὺς κραυγᾶς, «Τὸ χειμερινὸν παλάτιον κίετα!» ἡ φράσις διεδόθη καθ' ὄλα τὰ μέρη. Ἐν μιᾷ στιγμῇ, ὁ λαὸς ἐπλήρωσε τὴν ἀπειραντον πλατεῖαν, καὶ αἱ ἀντλῖαι ἐφθασαν πανταχόθεν. Αἱ φλόγες ἐξήρχοντο συγχρόνως ἐξ ὄλων τῶν παραθύρων τῆς ἄνω ὀροφῆς, ὃν οἱ ὕλοι ἔτριζον συντριβόμενοι, καὶ ἐσχημάτιζον ἀπαίσιον στέμμα ἐπὶ τοῦ μετώπου τῆς οἰκοδομῆς. Τὰ ὑπερέχοντα τοῦ περιζώματος ἀγάλματα ἐφαίνοντο ζωογονούμενα διὰ τῆς κινήσεως τῶν φλογῶν καὶ αἱ μέλαναι αὐτῶν νύμφαι παρίστανον εἰς τὰ ἐκπεπληγμένα βλέμματα κύκλον δαιμόνων καταχθονίων ὄρχουμένων ἐν τῷ μέσῳ τῆς πυρκαϊᾶς.

Ὁ αὐτοκράτωρ διηύθυνεν αὐτοπροσώπως τὰς πρὸς κατάσβεσιν ἐργασίας. Ἀπαντες οἱ τῆς ἀπεράντου ταύτης διαμονῆς κάτοικοι καταληφθέντες ὑπὸ τοῦ πυρὸς, ἐσώθησαν. Μία ἐν τούτοις

τῶν κυριῶν τῆς τιμῆς, βαρέως ἀσθενούσα, εἶχε μείνει εἰς τὴν κλίνην αὐτῆς· ἀλλ' ἡ αυτοκράτειρα εἶπεν ὅτι δὲν ἠθελεν ἀφήσει τὸ παλάτιον παρ' ἀφοῦ ἡ ἀσθενὴς ἠθελε τεθῆ ἐν τόπῳ ἀσφαλείας.

Καθ' ἣν στιγμὴν στρατιῶται τινες προτεπάθουν νὰ διασώσωσι τὰ πολυτελῆ ἐπιπλα τὰ ὁποῖα ἐκόσμουν τὴν αἵθουσαν τῶν στραταρχῶν, τὸ φάτωμα τοῦ δώματος τούτου κατέπεσε καὶ τινες αὐτῶν ἐπληρώθησαν. Ὁ Αὐτοκράτωρ διέταξεν ἀμέσως ν' ἀφήσωσι καὶ τὸ παλάτιον καὶ πᾶν ὅ,τι περιεῖχε νὰ καῆ μᾶλλον παρὰ νὰ ριψοκινδυνεύσῃ εἰς μόνος ἄνθρωπος.

Ἀφεθὲν εἰς τὴν διάκρισιν αὐτοῦ, τὸ πῦρ ἠῤῥῆθη τεραστῶς. Ἡ φλόξ ἐξώρμησε ταυτοχρόνως ἀπὸ ὄλας τὰς ὀροφᾶς, καὶ περιέκάλυψε κατὰ γράμμα διὰ τῶν ἀδηράγων ρευμάτων της τὸ εὐρὺ ἐκεῖνο οἰκοδόμημα. Μὲ σκυθρωπὸν τὸ βλέμμα παρευρίσκετο ὁ λαὸς εἰς τὸ τρομερὸν τοῦτο θέαμα, ὅτε, ἐκ τοῦ μέρους τοῦ ποταμοῦ, στήλη καπνοῦ, φωτισθεῖσα μετὰ μικρὸν ὑπὸ λάμψεως ζωηρᾶς, εἰδοποίησε τὸ καταπεπληγμένον πλῆθος ὅτι νέα πυρκαϊὰ εἶχεν ἐκραγῆ εἰς Βασίλει· Ὄστράφ.

Ἐξ ἐθίμου ἀνατρέχοντος εἰς Πέτρον τὸν Μέγαν, οἱ Ῥῶσοι ἡγεμόνες ὀφείλουσι νὰ παρευρίσκωνται πανταχοῦ ὅπου ἀναφανῇ τὸ πῦρ ἐν τῇ καθέδρᾳ αὐτῶν. Ἀρχηγοὶ τῆς μεγάλης οἰκογενείας, ὀφείλουσι νὰ δίδωσι τὸ παράδειγμα τῆς ἀφοσιώσεως, καὶ πώποτε δὲν λείπουσιν ἀπ' αὐτό. Ἐν τούτοις ἐν τῇ περιπτώσει ταύτη, ὁ διάδοχος μέγας Δούξ ἐνόμισε καθῆκον νὰ παρακαλῆσῃ τὸν αὐτοκράτορα νὰ τῷ ἐπιτρέψῃ ὅπως τὸν ἀναπληρώσῃ πορευόμενος ἀντ' αὐτοῦ εἰς τὴν ἀναφανείσαν πυρκαϊάν.

Ὁ αὐτοκράτωρ τῷ ἀπεκρίθη:

— Ὅχι, δὲν εἶναι ἰδικὸν σου ἔργον νὰ δράμῃς πρὸς τὸ μέρος ἐκεῖνο· θὰ μείνης ἐδῶ. Βλέπεις, Ἀλέξανδρε, ἂν ἡ οἰκία μας κίετα, ἔχομεν ἡμεῖς τὰ μέσα νὰ κάμωμεν ἄλλην, ἀμφίβολον δὲ εἶναι ἂν οἱ ἰδιοκτῆται ἐκεῖνων ἐκεῖ δύνανται νὰ κάμωσι τὸ αὐτό.

Καὶ ἀποσπᾶσας μέγαν ἀριθμὸν τῶν περικυκλωσῶν τὰ ἀνάκτορά του ἀντλιῶν, τὰς ἔστειλεν εἰς Βασίλει· Ὄστράφ· ἀναβάς δὲ καὶ αὐτὸς ἔλκυθρον, ἐπρόφθασε πρὸ αὐτῶν εἰς τὸν τόπον τῆς συμφορᾶς, ἔνθα διενυκτέρευσε.

Τὸ χειμερινὸν ἀνάκτορον ἔκαιεν ὀκτώ ὄλας ἡμέρας καὶ ἐντελῶς παρηναλώθη ὑπὸ τοῦ πυρός, ἐξαιρέσει τῶν ἐξωτερικῶν αὐτοῦ τοίχων. Ἀλλ' ὅμως δύο ἔτη βραδύτερον ἐξήρχετο τῆς τέφρας αὐτοῦ, περικαλλέστερον, πλουσιώτερον, πολυτελέστερον παρά πρότερον, καὶ ἤδη ἀνεπίδεκτον πυρπολήσεως!

Ἀκολουθήσωμεν τὴν πορείαν ἡμῶν ἀναβαίνοντες τὴν ὁδὸν τῆς Αὐλῆς.

Ἰδοὺ ἐφθάσαμεν ἐπὶ τῆς γεφύρας τοῦ Τρώϊσκ (Τριάδος) φεροῦσης εἰς τὰς νήτους· ἀντιμετωπίζει αὕτη τὸ πεδῖον τοῦ Ἄρεως, τὴν θαυμασίαν ταύτην πλατεῖαν τῶν ὄπλων ἔνθα κατὰ πᾶσαν πρώτην Μαΐου βλέπει τις παραταττομένας τὰς ἐξήκοντα χιλιάδας τοῦ Ῥωσικοῦ στρατοῦ, καὶ μιᾶς τῶν ἐκλεκτοτέρων τοῦ κόσμου. Ἡ πλατεῖα αὕτη περικυκλοῦται ἀφ' ἑνὸς μὲν ὑπὸ τοῦ Θερινοῦ Κήπου μὲ τὰ σύμφυτα αὐτοῦ δάση καὶ ἐπισκιάσματα· ἀφ' ἑτέρου ὑπ' ἄλλου κήπου τοῦ παλατίου τοῦ Μιχαήλ, ὅσον οἶόν τε λαμπροῦ καὶ τερπνοῦ. Ἀκολουθῶς ἀπαντᾷ τις μεγαλοπρεπῆ μέγα-ρα, τὸν ἀνδριάντα τοῦ Σουβάρωφ καὶ τὸν Νέθαν.

Ὁ Θερινὸς κήπος, περὶ οὗ ἀνωτέρω εἶπομεν ἐκτείνεται παρά τὴν μεγάλην ὁδὸν ἀπὸ τῆς ὁποίας χωρίζεται διὰ κιγκλίδος σιδηρᾶς, τοιαύτης κατασκευῆς καὶ ἐκτάσεως, ὥστε καθίσταται μοναδικὸν καὶ μεγαλοπρεπὲς θέαμα. Διηγῶναι τὰ χρονικὰ, ὅτι Ἄγγλος τις ἐταξείδευσεν ἐπίτηδες εἰς Πετρούπολιν ὅπως θαυμάσῃ τὰς κιγκλίδας ταύτας, καὶ οὗ ἄμα ἰδὼν αὐτάς, ἀνεχώρησεν.

Εἰς τὴν ἐσχατιάν τῶν κιγκλίδων τούτων κατὰ τὸν ἀνάρρον τοῦ ποταμοῦ, ὑπάρχει μέτριόν τι καὶ ταπεινὸν μνημεῖον, ἀπλῆ μονόροφος οἰκία. Ἡ οἰκία αὕτη δὲν ἦτο εἰμὴ τὸ θερινὸν παλάτιον Πέτρου τοῦ Μεγάλου, ἐξ οὗ ἀπεδόθη τὸ ὄνομα εἰς τὸν κήπον.

Ἡ γέφυρα τοῦ Τρώϊσκ ἔχει μῆκος ἐπέκεινα τῶν τριακοσίων πεντήκοντα πήχεων, καὶ στηρίζεται ἐπὶ τριακοντατριῶν ζευγμάτων συνεχομένων πρὸς ἄλληλα διὰ κάλων καὶ ἀλύσεων ἰσχυρῶν.

Ἐν ἀρχῇ τοῦ ἄρθρου τούτου ἐπειράθημεν νὰ δώσωμεν γενικὴν τινα ἰδέαν περὶ τῆς ὄψεως τῆς Πετροπόλεως, περικυκλουμένης ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ Νέβα καθ' ὅλον τὸ ὕψος τῆς Ἀγγλικῆς κριπίδος

δὲν θὰ ἦτον ἀνωφελὲς ἐὰν ἰστάμεθα ἐπὶ μίαν στιγμὴν ἐδῶ, ὅπως ἴδωμεν τὸ ἐπὶ τῆς ἀντιθέτου γεφύρας Πανόραμα, ἀπὸ τοῦ μέσου δηλαδὴ τῆς γεφύρας τοῦ Τρώϊσκ.

Οὐδὲν οὐδέποτε ἴδομεν λαμπρότερον θέαμα τῆς ἐν ὠραία ἑσπέρα τοῦ Ἰουνίου εἰκόνο· ταύτης. Φαντάσθητι ἀπέραντον Βόσπορον ἀντανακλιῶντα ἐπὶ τῶν διαυγῶν τῆς ἐπιφανείας αὐτοῦ ὑδάτων· οὐρανὸν ἠδέως φωτιζόμενον διὰ τοῦ γλυκυτέρου χρώματος, ἐν ᾧ α καὶ ἦν ἅπαντες τῆς δύσεως οἱ οὐρανοὶ εἶναι βεβυθισμένοι εἰς ζόφον. Ὑπάρχει τι ἐν τῇ ἀτμοσφαιρᾷ ἐφηδύνον ὄλα τὰ ἀντικείμενα χωρὶς νὰ τὰ συγχέῃ. Ἀκολουθησον δ.ὰ τοῦ βλέμματος τὸν πρὸς δυσμὰς ροῦν τοῦ ποταμοῦ· ἐκ δεξιῶν σου, ὑπάρχει τὸ φρούριον προσκαθήμενον, ὡς εἰπεῖν ἐπὶ τῶν κυμάτων αὐτῶν, καὶ ὅθεν ὑψοῦται μικρὸς ὀβελίσκος, ἔνθα καθ' ἑσπέραν συνθλῶνται ποικιλοτρόπως τοῦ δύνοντος ἡλίου αἱ τελευταῖαι ἀκτίνες· ἐξ εὐωνύμων, ἐκεῖ, διαγράφεται γραμμὴ ἀνακτόρων περατουμένη ὑπὸ τοῦ αὐτοκρατ. ἀνακτόρου καὶ τῶν οἰκοδομῶν τοῦ Ναυαρχείου, ὁ σηματοφόρος ἴστος τοῦ ὁποίου ἀπολήγει εἰς χρυστὴν ναῦν, ὠρον τῆς πλουσίας τοῦ Ἀμβούργου πόλεως. Ἄντικρύ σου ὁ ποταμὸς διαιρεῖται εἰς δύο πλατεῖς βραχίονας, οἰοεὶ θέλων νὰ περιλάβῃ τὸ χρηματιστήριον μὲ τοὺς δωρικοὺς αὐτοῦ κίονας καὶ τὰς δύο αὐτοῦ νκυμαχικὰς στήλας, φάρους κλασσικοὺς τοὺς ὁποίους θὰ ἐξελάβανέ τις, μακρόθεν θεώμενος, ὡς δύο κολοσσαίους φρουροὺς αὐτοῦ. Πρὸς τὰ δεξιὰ τοῦ χρηματιστηρίου συμπυκνοῦται δάσος ἰσπῶν μυρίας φερόντων σημαίας, ἐκτυλισσούσας εἰς τοὺς ἀέρας τὰ χρώματα καὶ τὰ ἐμβλήματα πάντων τῶν ἐθνῶν· ἐξ ἀριστερῶν κατέρχεται ὁ ποταμὸς, κοπτόμενος εἰς ἀπομακρυσμένην ἀπόστασιν, ὑπὸ τῆς γεφύρας τοῦ Ἰσαὰκ καὶ τῆς νέας ἐκ σιδήρου καὶ γρανίτου γεφύρας, ἥτις ἐγείρεται πλησίον τῆς Ἀγγλικῆς κριπίδος· ἀκολουθῶς, εἰς τὸν ὀρίζοντα, καθ' ἑκάστην στιγμὴν ὑψοῦνται ἐλαφραὶ καπνοῦ στῆλαι, ἀγγέλουσαι τὴν ἄριξιν ξένων πυροσκάφων, καὶ βλέπεις τὰς λευκὰς πτέρυγας τῶν πλοίων τὰ ὁποῖα προσθέουσι πλησίον, καὶ ἀντανακλώσι τὸ γλυκὺ τοῦ λυκόφωτος χρώμα. Φαντάσθητι ἀκολουθῶς μυρίας λέμβους ὀλιθηναούσας,

ὀλιθινὰ βελῶν, ἐπὶ τῆς λείας τοῦ Νέβα ἐπιφανείας καὶ καταλειπούσας ὀπίσω αὐτῶν ἀργυροῦν μακρὸν αὐλακα· πρόσθες ἐπὶ τούτοις μεγάλα πλοῖα, ἀκίνητα, μὲ τὰς μακρὰς αὐτῶν μελαίνας κεραίας ὑψουμένας εἰς τοὺς ἀέρας· ζωογόνησον μετέπειτα πάντα ταῦτα διὰ τῆς τύβης καὶ τῆς

κινήσεως πόλεως μεγάλης, ἥς ἡ νύξ δὲν ἔχει σκιάς καὶ δὲν θὰ λάβῃς ἀκόμη παρ' ἀμυδρὰν καὶ ἀτελεῖ ἰδέαν τῆς περὶ ἧς λαλοῦμεν εἰκόνο.

Αἱ νῆσοι ἀποτελοῦσαι μέρος τῆς πόλεως, Περιλαμβάνονται αὐταὶ ἐντὸς εὐρείας περιφερείας, ὡς ἡ Βασιλι- ἔναι μάλιστα αὐτῶν εἰσὶ συμφυεῖς,

Ὁ Μέγας Δούξ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ.

Ὀστρόφ καὶ ἡ παλαιὰ Πετρούπολις ὀπισθεν τοῦ φρουρίου. Ἄλλ' αἱ κυρίως λεγόμεναι νῆσοι, αἱ κεκαλυμμέναι ἀπὸ ἄλγη καὶ ἀνθῆ πορεύονται ἔν' ἀναπνέωσι τὰς αὔρας τοῦ Ἰουνίου ὑπὸ τὰ σκιάσματα συμφύτων κήπων, αἱ νῆσοι αἵτινες εἶναι ἀνθηραὶ καὶ χλωώδεις ἐν μέσῳ τῶν ὑδάτων, αἱ νῆσοι αὐταὶ ἀπέχουσι τῆς πόλεως ὄλην λεύγαν. Ἡμεῖς παρερχόμεθα αὐτάς, ἀφίνοντες εἰς ἄλλην γραφίδα τὴν φροντίδα τοῦ νὰ τὰς περιγράψῃ, ἢ

νὰ εἴπῃ περὶ τῆς θέας, τῆς ζωῆς, τῆς κινήσεως αὐτῶν.

Ἐλαφρὸν ὄχημα μᾶς σύρει ἐπὶ ὀμαλοῦ ἐδάφους καὶ ἰδοὺ διήλθομεν τὸν μικρὸν ποταμὸν Καρπόφκα· εἶμεθα ἐν τῇ νήτῳ τῶν Φαρμακοποιῶν, οὕτως ὀνομασθείτη ἐκ τοῦ βοτανικοῦ κήπου, ὃν ἐν αὐτῇ συνέστητε Πέτρος ὁ Α'. Κομφαί Ἐνταλικά οἰκία, κρυπτόμεναι σχεδὸν ὑπὸ τὰ ἀνθη παρατείνονται ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ταύτης, ἥτις πε-

ραιούται εἰς γέφυραν συνέχουσαν τὰς δύο ὄχθας τοῦ Μικροῦ Νέβα, ποταμοῦ τρις πλατυτέρου τοῦ Σηκουάνα. Ἐκεῖθεν τῆς γεφύρας ταύτης βλέπει τις τὴν τοῦ Λαβάλ ἐξοχὴν, ὅλην ἀρωματισμένην ὑπὸ πορτοκαλλῶν, ὡς νὰ ἔκειτο εἰς τὸν κόλπον τῆς Νεαπόλεως, καὶ παρεκτείνουσαν τὸν Ἀγγλικὸν αὐτῆς παράδεισον ἐπὶ τὰς ὄχθας τοῦ

ποταμοῦ τοῦ ὁποῦ τὰ διαυγῆ ὕδατα νίπτουσι κατὰ γράμμα τὴν χλόην των. Ἵψηλότερον ἴδρυται ἡ ἔπαυλις τοῦ κόμητος Νεσσελρόδ, τοῦ διασήμεου διπλωμάτου, ὅστις ἐπὶ τεσσαρακονταετίαν ἐλάμβανε τὸ μᾶλλον ἐνεργὸν μέρος εἰς τὰ πράγματα τῆς Εὐρώπης.

(ἀκολουθεῖ).

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΠΡΟΟΔΟΣ.

ΕΛΛΗΝΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΕΣ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΖΑΜΒΑΚΟΣ.

Ἐναντίρητον τυγχάνει ὅτι τὸ Ἑλληνικὸν πνεῦμα ἐστὶ τὰ μέγιστα ἐπιδεικτικὸν ἐπιστημονικῆς μορφώσεως καὶ διαπλάσεως· χωρὶς δὲ νὰ θελήσωμεν νὰ καταδείξωμεν ὅτι πᾶσαι σχεδὸν αἱ ἐπιστῆμαι τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα ἔσχον ὡς μῆτέρα, περιοριζόμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι ἡ τε ἀρχαία ὡς καὶ ἡ νεωτέρα τῶν ἐπιστημῶν ἱστορία ἔχει νὰ ἀναγράψῃ ἐν τοῖς δέλτοις αὐτῆς τὰ ὀνόματα πλείστων ἐξόχων πράγματι Ἑλλήνων ἐπιστημόνων ἅπαντα αὐτῶν τὸν βίον εἰς τὴν μελέτην τῶν ἐπιστημῶν ἀφιέρωσαντες.

Ἐν τῇ ἱατρικῇ ἰδίᾳ ἐπιστῆμῃ ἀνεφάνησαν πλεῖστοι διαπρεπεῖς Ἑλληνες ἐπιστήμονες· ἀπὸ τοῦ Ἱπποκράτους δὲ, τοῦ πατρὸς τούτου τῆς ἐν λόγῳ ἐπιστήμης, μέχρι τῶν ἡμερῶν ἡμῶν ὑπῆρξαν πλεῖστοι Ἑλληνες μετ' ἐκτάκτου ἐπιμονῆς εἰς τὴν μελέτην τῆς μεγάλης ταύτης ἐπιστήμης ἐνσκήψαντες.

Ἡμεῖς ρίπτοντες σήμερον ἐν βλέμμα εἰς τὸν ἐπιστημονικὸν τῆς ἡμετέρας μεγαλοπόλεως κόσμον, αἰσθανόμεθα δικαίαν ὑπερφηάνειαν διότι βλέπομεν ὅτι καὶ ἐν αὐτῷ ὑπάρχει ὁμογενὴς ὑπέροχον πράγματι κατέχων θέσιν, διότι βλέπομεν ὅτι ὑπάρχει ὁμογενὴς ἐξόχου ἐπιστημονικῆς πράγματι ἱκανότητος, διότι βλέπομεν ὅτι ὑπάρχει ὁμογενὴς μεγίστην ἐν ἅπασιν τοῖς ἐπιστημονικοῖς τῆς ἡμετέρας πρωτεύουσας κύκλοις κατέχων ἀθθεντείαν καὶ ὁ παρὰ πάντων καὶ ὡς ἐπιστήμων καὶ ὡς κοινωνικὸν ἄτομον εἰλικρινοῦς

ἀπολαύων σεβασμοῦ καὶ ἀπεριορίστου ὑπολήψεως οὗτος ὁμογενὴς ἐστὶν ὁ κ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΖΑΜΒΑΚΟΣ.

Πᾶσα δὲ κοινωνία— ἔχομεν δὲ τὸν ἐγωϊσμόν νὰ φρονῶμεν ὅτι καὶ ἡ ἡμετέρα τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἰδίᾳ — περιέχει νοήμονα καὶ ὀξυδερκῆ στοιχεῖα ἅτινα δὲν ἐννοοῦν νὰ παράσχωσιν εἰς τινὰ τίτλους τῆς ἑαυτῶν ἐκτιμήσεως πρὶν ἢ μελετήσωσιν ἐπισταμένως τὸν χαρακτῆρα αὐτοῦ καὶ σχηματίσωσιν τὴν βεβαιότητα ὅτι τὸ παρ' αὐτῶν ἐκτιμώμενον ἄτομον κατέχει σταθερὰς γνώσεις καὶ λοιπὰ προσόντα ἐφ' οὗ νὰ δύνανται νὰ στηρίξωσι τὸ οἰκοδόμημα τῆς ὑπολήψεως καὶ ἐκτιμήσεως αὐτῶν.

Ἐπὶ τὴν ἀνωτέρω ἐκτεθειμένην ἔποψιν ὁ κ. ΖΑΜΒΑΚΟΣ δύναται μετὰ δεδικοιολογημένης ὑπερφηανείας νὰ καυχῆθῃ ὅτι ηὐτύχησε νὰ ἀπολαύσῃ εἰλικρινοῦς ὑπολήψεως καὶ ἐξασκήσῃ ζωηρὸν γόητρον παρὰ κοινωνία ἀσυγκρίτῳ λόγῳ πλέον τῆς ἡμετέρας ἀνεπτυγμένη, παρὰ κοινωνία περὶ ἧς δύναται τις νὰ εἴπῃ ὅτι κατέχει τὸ μονοπωλεῖον τῆς ὀρθῆς ἐκτιμήσεως τῶν ἐπιστημονικῶν καὶ ἄλλης φύσεως ἱκανότητων, παρὰ τῆ τῶν Παρισίων.

Ἐξ εὐγενοῦς καὶ ἐγκρίτου φαναριωτικῆς οἰκογενείας ὁ ἱατρὸς Δ η μ ῆ τ ρ ι ο ς Ζ α μ β α κ ὸ ς καταγόμενος ἐκ γεννητῆς ἠσθάνθη ζωηρὰν πρὸς

τὸ ἱατρικὸν στάδιον κλίσιν· οἱ δὲ γονεῖς αὐτοῦ, οἰωνεῖ προαισθανόμενοι τὸ λαμπρὸν μέλλον ὅπερ ἐν τῷ σταδίῳ τούτῳ διὰ τὸν υἱὸν αὐτῶν ἐπεφυλάσσετο, ἐξεπαίδευσαν αὐτὸν ἐν τῇ Αὐτοκρ. ἱατρικῇ Σχολῇ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἧτις μετὰ ὑπερφηανείας ἔχει τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐγγεγραμμένον ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν διαπρεπεστέρων αὐτῆς μαθητῶν.

Ὁ ἐνθερμος ὁμοῦ τοῦ Δ η μ ῆ τ ρ ι ο υ Ζ α μ β α κ ὸ ὦ πρὸς τὴν ἐπιστήμην ζῆλος ἀπῆτει εὐρύτερον ἐπιστημονικὸν στάδιον· ἐν δὲ τῷ φλογερῷ αὐτοῦ πρὸς τὴν ἐπιστήμην ταύτην ἔρωτι διεκαίετο ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας ὅπως ἀκούσῃ τὰς μεγάλας τῆς ἐξόχου ταύτης ἐπιστήμης ἀληθείας παρὰ τοῦ στόματος τῶν περικλεεστέρων αὐτῆς μυστῶν καὶ ἰδιαιτέρως εἰς τὸ πειραματικόν— τὸ καὶ σπουδαιότερον—τῆς ἐπιστήμης ταύτης ἐνσκήψῃ μέρος.

Διὸ ἐγκαταλείπων, νεαρὸς ἔτι τὴν ἡλικίαν, τὴν πόλιν ἡμῶν κατευθύνθη ἐν τῇ θείᾳ ἐκείνῃ τῆς Εὐρώπης μεγαλοπόλει ἧτις ἐστὶν ἡ καρδιά πάσης ἐπιστημονικῆς προόδου, ὡς ἐστὶν ἡ καρδιά σύμπαντος τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ, τοῦ Παρισίου.

Εἰς τὰ διαπρεπέστερα τῆς μεγαλοπόλεως ταύτης ἐπιστημονικὰ κέντρα ἐνδεδεχῶς ὁ Δ η μ ῆ τ ρ ι ο ς Ζ α μ β α κ ὸ ς φοιτήσας κατέδειξε διὰ τῆς ἐκτάκτου ἐπιτυχίας μεθ' ἧς ἐστέφθησαν αἱ ἐν αὐτοῖς ἐπιστημονικαὶ αὐτοῦ σπουδαί, τὴν ἐξαιρετικὴν τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος ὀξύτητα καὶ ἀντιληπτικότητα.

Ὁ ζῆλος δὲ μεθ' οὗ ἐπεδόθη εἰς τὸ ἐνεργὸν στάδιον προσήλκυσε αὐτῷ τὴν ζωηρὰν ἐκτίμησιν ἀπάντων αὐτοῦ τῶν συναδέλφων ὡς καὶ τῆς διαπρεπεστέρας μερίδος τῆς Παρισινῆς κοινωνίας.

Ἐπὶ εἰκοσαετίαν καὶ πλέον ὁ ἐγκριτος οὗτος ἐπιστήμων ἐξήσκει ἐν Παρισίοις τὸ ἐπάγγελμα αὐτοῦ, ἀξιωθεὶς τῆς ἐκτάκτου καὶ ζηλευτῆς τιμῆς τοῦ νὰ ἐκπληροῖ τὰ σπουδαῖα καθήκοντα βοηθοῦ τοῦ καθηγητοῦ τῆς Κλινικῆς τοῦ μεγαλειτέρου νοσοκομείου τῶν Παρισίων.

Κατὰ τὴν ἐν τῇ πόλει ταύτῃ διαμονὴν αὐτοῦ ὁ κ. Ζ α μ β α κ ὸ ς ἐχρημάτισε καὶ ἰδιαιτέρος

τῆς ἐν Παρισίοις Αὐτοκρατορικῆς Ὀθωμανικῆς Πρεσβείας ἱατρός.

Ἐπιστημονικῆς αὐτοῦ συγγραφῆ περὶ «Νευρικῶν Σιφυλητικῶν Παθήσεων» ἐπηνέθη παρὰ τῶν ἐξοχωτέρων τῆς Εὐρώπης ἐπιστημόνων ἐν διαγωνίσματι δὲ ἔτυχεν ἐκ δεκαεπισημίων φράγκων βραβείου. Ἐκ τῆς σπουδαίας ταύτης πραγματείας καταφαίνεται ὅτι κατὰ τὴν ἐπιστημονικὴν ἀνάπτυξιν ὁ κ. Ζ α μ β α κ ὸ ς ἐστὶν ἐφάμιλλος τῶν ἐγκριτοτέρων τῆς Εὐρώπης ἐπιστημόνων.

« Ἄν δὲν ἐπῆρχοντο τῷ ἱατρῷ Ζαμβακῷ— ἔλεγεν ἡμῖν ἐσχάτως εὐρείας διανοητικῆς ἀναπτύξεως ὀθωμανὸς λειτουργὸς, ἐργασθεὶς παρὰ τῆ ἐν Παρισίοις Αὐτοκρ. Πρεσβείᾳ καὶ ἐκ τοῦ σύνεγγυς τὸν διαπρεπῆ τοῦτον ἐπιστήμονα γνωρίσας — ἐν τῷ βίῳ αὐτοῦ ἀτυχεῖς τινες περιστάσεις ὁ ἐξόχος οὗτος δόκτωρ θὰ ἦτο σήμερον εὐρωπαϊκῆ ἐπιστημονικῆ ἐπισημότης » — celebrité europeenne ὡς εἶπεν.

Ἀπὸ τοῦ 1870 ἐλθὼν καὶ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ πρωτεύουσῃ ὁ κ. Ζαμβακὸς ἐγκατασταθεὶς κατέσχε παρὰ τῇ κοινωνία ἡμῶν τὴν ὑπέροχον ἐκείνην θέσιν ἣν ἐξησφάλιζον αὐτῷ τὰ πολύτιμα αὐτοῦ προσόντα.

Αἱ ὑπηρεσίαι ἃς παρέσχε τῇ ρωσικῇ κυβερνήσει ὡς ἀρχίατρος τοῦ ἐν Παγκαλίῳ ρωσικοῦ νοσοκομείου ἐδικαίωσαν τὴν πρὸς αὐτὸν ἀπονομὴν τοῦ παρασήμου τοῦ Ἁγίου Στανισλάου. Ἡ γαλλικὴ κυβέρνησις ἐκτιμῶσα τὴν πολυμαθειαν αὐτοῦ πρὸ πολλοῦ κατέστησεν αὐτὸν ἱπόπτην τῆς Λεγεῶνος τῆς τιμῆς. Ἡ δὲ Αὐτοκρ. κυβέρνησις διὰ τῆς πρὸς αὐτὸν ἀπονομῆς τοῦ παρασήμου Ὄ σ μ α ν ι ἐ Τρίτης τάξεως κατέδειξε ὅτι καὶ ἐν τῇ Ὀθωμανικῇ Αὐτοκρατορίᾳ ἐκτιμῶνται εἰλικρινῶς οἱ ἀληθεῖς ἐπιστήμονες.

Δίδοντες τέρμα εἰς τὸ ὑπὸν τίτλον «Ἑλληνες ἐπιστήμονες» τοῦτο δελτίον μας, τοῦτο μόνον λέγομεν ὅτι ἡ ἡμετέρα πρωτεύουσα θὰ ἦτο λίαν εὐτυχῆς ἂν ἐκέκτητο καὶ ἄλλους ὡς τὸν Δ η μ ῆ τ ρ ι ο ν Ζ α μ β α κ ὸ ν ὁμογενεῖς, τουτέστι ἐπιστήμονας συναινοῦντας εὐρείαν ἐπιστημονικὴν μάθησιν καὶ ἐξαιρετικὴν χαρακτῆρος καὶ τρωπῶν εὐγένειαν.

ΠΕΡΙ ΑΝΑΤΡΟΦΗΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΩΝ

(Συνέχ. και τέλος ἴδε τεῦχος ΚΑ'. ἀριθ. 660.)

Ἄλλὰ ὁ λεγόμενος εὐρωπαϊκὸς πολιτισμὸς ἐστὶ κράμα τοῦ ἀνοθεύτου καὶ ἀκράτου Ἑλλην. πολιτισμοῦ καὶ τοῦ ἰδιοφυοῦς καταχρηστικῶς καλουμένου πολιτισμοῦ.

Ἐν τούτοις σπεύδομεν ὅπως εὐρωπαϊκώτερον ἀνατραφῶμεν. Ἄλλ' ἀγνοοῦμεν ὅτι ἡ τοιαύτη μεταφύτευσις ξενικοῦ πολιτισμοῦ ἐστὶν ἐν πλείστοις ἀνεπιτυχῆς ὡς ὑπαρχουσῶν πολλῶν διαφορῶν κατὰ τε τὸ πολιτικὸν σύστημα καὶ τὰς λοιπὰς βιωτικὰς περιστάσεις. Ἐπιτρέπει ἡμῖν ἡ ὕλική καὶ ἡ ἠθικὴ δύναμις νὰ εὐρωπαϊτῶμεν; Ἐπειτα ὅ,τι καλὸν ἐν τινι ἔθνει, τοῦτο τοιοῦτον καὶ ἐν ἑτέρῳ ὅ,τι συγχωρητὸν ἐν τοῖς ἔθεσι τούτου, τοῦτο συγχωρητὸν καὶ εἰς ἐκεῖνον;

Βεβαίως ὄχι. Ἄλλὰ ἐπανερχόμενοι εἰς τὰ ἡμέτερα πράγματα, δυστυχῶς βλέπομεν τὸ θούριον τοῦτο ρεῦμα τῆς ξενικῆς ἀπομιμήσεως. Τερόμεθα τῷ ξενισμῷ θυσιαζόμεθα ὅπως συμμορφωθῶμεν τῷ εὐρωπαϊκῷ πολιτισμῷ. Ταῦτα λέγων δὲν προτίθεμαι ἵνα ἐπικρίνω καὶ παρασύρω τοῦτον, οὐχί· ἀλλ' ἵνα παραστήσω τὸ μέγα χῶμα ὅπερ παρεμπίπτει πρὸς τὴν καθ' ὅλοκληρίαν μεταφύτευσιν αὐτοῦ, καὶ τὰ μεγάλα ἀτοπήματα εἰς ἃ ἐξοκέλλομεν ἐκ τοῦ οἴστρου, οὕτως εἰπεῖν, ἵνα ἑτεροδοξῶμεν καὶ καινοπρεπῶμεν. Ποῖον, ὑποδείξωμεν, ἀπολύτως καλὸν παρ' αὐτοῦ παρελάβομεν; παρελάβομεν, ναί, τὰς ἀτελείας καὶ τὰ ἐλαττώματα· παρελάβομεν τὸν τρόπον τῆς ἀνέτου ὑπάρξεως, τὸν τρόπον καθ' ὃν ἐπιτυγχάνεται ἡ ὕλικὴ εὐημερία τοῦ ἀνθρώπου. Ἄλλ' ὁ ἄνθρωπος συνίσταται ὄχι μόνον ἐκ σώματος ἀλλὰ καὶ πνεύματος καὶ ψυχῆς.

Ἄλλ' ἄρα γε ἀποβλέπομεν ἐπὶ τῶν ἐνεργειῶν ἃς καθ' ἑκάστην ἡ Εὐρώπη καταβάλλει πρὸς πνευματικὴν ἐκπαίδευσιν καὶ ψυχικὴν διάπλασιν καὶ ἐξευγένισιν. Ἄλλ' ἡμεῖς πολλάκις ἀντιθέτως ὄλως τῆς εὐστόχου ἐνεργείας τῆς μελίσης ἐνεργοῦμεν ἀναλέγοντες καὶ ἀπανθίζοντες; οὐχὶ τὰ ἡδέα καὶ ἐπωφελῆ, ἀλλὰ ἐπιβλαβῆ καὶ δηλητηριώδη. Ἐν Εὐρώπῃ πρὸς πνευματικὰς μὲν

ἀπολαύσεις ἰδρύθησαν Ἀκαδημαῖα, Πανεπιστήμια, ἐπιστημονικὰ Φροντιστήρια, πρὸς ψυχικὰς δὲ ἀπολαύσεις, νοσοκομεῖα, πτωχοκομεῖα, γηροκομεῖα, σωφρονηστήρια, ἰδρύθησαν πρὸς τούτοις τόσα οικονομολογικὰ καταστήματα, τράπεζαι ἀλληλοβοηθείας. Ἄλλ' ἡμεῖς μυωποῦμεν εἰς ταῦτα, ἢ ἀναγκάζομεθα μὲν νὰ ὁμολογήσωμεν αἰτιώμεθα ὅμως τὸ ἀνεπαρκὲς τῶν ἡμετέρων δυνάμεων ὅπως καὶ κατὰ ταῦτα συμμορφωθῶμεν. Μ' ὅλον τοῦτο ἔχομεν ἀρκετὰ χρήματα ὅπως παραδιδόμεθα οἰστροπλεγεῖς εἰς τὸν συρμόν, εἰς τὴν πολυκέφαλον Ὑδραν ἧς τῆς μιᾶς κεφαλῆς ἀποκοπτομένης φύονται ἄλλαι διπλάσιαι.

Δαπανῶμεν λοιπὸν, δαπανῶμεν, ἵνα μὴδὲν ἔχομεν διὰ τὴν Ἑλληνοπρεπῆ καὶ Χριστιανικὴν τῶν παιδῶν ἡμῶν ἐκπαίδευσιν. Τὰ οικονομικὰ τῆς οἰκογενείας ἃς διακινδυνεύουσι. Ὁ μὲν πατήρ ἃς ἄρῃ ἐπ' ὧμων Ἀτλάντειον βᾶρος ὅπως ἐξαρκέσῃ εἰς τὰς πολυειδεῖς τῆς οἰκογενείας ἀνάγκας ἐφευρεθείσας ὑπὸ τῆς πολυτελείας τῆς ἐποχῆς, ἢ δὲ οἰκοδόσποινα μὴδὲν ἄλλο νὰ φροντίξῃ εἰμὴ πῶς νὰ πληροφρηθῇ περὶ τοῦ τελευταίου ἐκδοθέντος σχεδίου κατασκευῆς ἐνδυμάτων. Ἡ τοιαύτη κατάσταση τί αἴσιον μέλλον προμηνύει; Ποία φροντίς μένει εἰς τοὺς γονεῖς ὅπως ἀνετώτερον σκεφθῶσι περὶ τῆς ἀγωγῆς ἣν πρέπει νὰ δώσωσιν εἰς τὰ τέκνα; Ἄλλ' ἀμέσως εὐρίσκουσι τὴν θεραπείαν. Θὰ ἀποστείλωμεν λέγουσι τὰ τέκνα ἡμῶν εἰς τὴν Σχολὴν ὅπως λάβωσιν ἀνατροφὴν ἣν ἐν τῇ οἰκίᾳ δὲν ἔλαβον.

Ἔστω· ἀλλὰ δὲν ἐννοεῖται διατί ἀμελοῦσι καὶ τῆς ἐπὶ τὸ νεώτερον καὶ μεθοδικώτερον κατάρτησεως τῶν Σχολῶν κατὰ τὸ πνεῦμα τῆς νεωτέρας παιδαγωγικῆς ἐκπαίδευσως. Ἄλλὰ πικρὸν θὰ ἦναι καὶ νὰ εἶπω ὅτι οἱ πολλοὶ ἐννοοῦσι κατὰ τύπον μόνον νὰ ὑπάρχωσιν αἱ σχολαὶ ἐπὶ τῷ λόγῳ τοῦ νὰ μὴ κατακρίνεται ἡ ἀφιλομουσία αὐτῶν. Καὶ οὕτως ἀναθέτουσιν ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν καὶ διεύθυνσιν ἑνὸς καὶ μόνου διδασκάλου τὴν διαπαιδωγῶσιν 50 καὶ 100 παιδῶν τυχόντων διαφόρου ἀνατροφῆς καὶ διαφόρων ἕξεων. Καὶ ταῦτα ποιῶντες ἀποκτοῦσιν αὐστηρὰν παρ' αὐτοῦ ἐπιτήρησιν ἐπὶ τῶν ἠθῶν αὐτῶν, καὶ τὸ περιεργείας ἄξιον, ὁ διδάσκων θεωρεῖται

περισσότερον ὑπεύθυνος διὰ τὰς πράξεις τῶν παιδῶν ἢ οἱ γονεῖς.

Πλανῶνται ὁμως πλανῶνται, ἀγνοοῦσιν αὐτὴν ταύτην τὴν ἀληθῆ ἀρχὴν τῆς παιδαγωγίας. Ἡ ἀνατροφή καὶ ἀγωγή τῶν παιδῶν ἔγκειται ἐν τῇ οἰκογενείᾳ, αἱ δὲ Σχολαὶ οὐδὲν ἄλλο ἐπαγγέλλονται, καὶ ὁ διδάσκων οὐδὲν ἄλλο κατορθοῖ, εἰμὴ νὰ ἀναπτύξῃ τὰς ἤδη ὑπαρχούσας ἐμφύτους κλίσεις καὶ διὰ τῆς οἰκογενειακῆς ἀνατρο-

φῆς προσκρηθείσας διαθέσεις, ἢ δὲ κατόπιν αὐτῶν ἐκπαίδευσιν ἀφορᾷ εἰς τὸ νὰ προβάλλωνται πολλαὶ σκηναὶ ὡς πρὸς τὰς ἀντιθέσεις μεταξὺ τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ τῆς μοχθηρίας καὶ τῆς ἀρετῆς τοῦ ὠφελίμου καὶ ἐπιβλαβοῦς· οὕτως ὁ ἄπειρος νέος παρεμποδίζεται εἰς τὸ νὰ παρεκλίνη ἐξ ἀπειρίας καὶ ἀμαθείας εἰς τὸ κακόν. Ἐν ὅσῳ ὁμως δὲν ὑπάρχει ἡ ἐν τῇ οἰκίᾳ προπαρασκευαστικὴ χριστιανικὴ καὶ ἑλληνοπρεπῆς ἀνα-

ΝΙΚΟΛΙΤΣ, Σέρβος Συναγματοάρχης ὁ ἐγγχειρίσας τῷ Βασιλεῖ τῶν Ἑλλήνων τὸν Μεγαλόσταυρον τοῦ τάγματος τοῦ Ταχόβου.

τροφῆ, ἐνέσφ οἱ παῖδες ἐξ αὐτῆς τῆς κοιτίδος δὲν προσφικεῖσθαι πρὸς πᾶν τὸ ἐγεῖρον τὴν κοινὴν εὐαρέστησιν καὶ ἐπιδοκιμασίαν εἰς μάτην ἐστὶν ἢ ἐπιμελελημένη ἐν ταῖς σχολαῖς διαπαιδαγωγῆσι, καὶ ἡ διδασκομένη παιδεία μᾶλλον θὰ συντελέσῃ πρὸς πονηρίαν. Διότι καθὼς ἡ παιδεία συντελεῖ πρὸς ἀνάπτυξιν τῶν προσκρηθεισῶν διὰ τῆς οἰκιακῆς ἀνατροφῆς ὁρμῶν καὶ κλίσεων πρὸς τὸ ἀγαθόν, οὕτως ἐλλείψει ταύτης ὑποβοηθεῖ πρὸς ἐπίτευξιν καὶ διάπραξιν μοχθηριῶν.

Οὕτως λοιπὸν ἄριστα διατυποῖ ὁ θεῖος Πλά-

των «Πᾶσα ἐπιστήμη χωριζομένη τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς ἄλλης ἀρετῆς πονηρία οὐ σοφία φαίνεται» Πρὸς τὴν πνευματικὴν λοιπὸν ἀναπτύξει ἀπαιτεῖται καὶ ἡ ἠθικὴ διάπλασις καὶ ἐξευγένισις τῆς ψυχῆς, ἄπερ πρακτικώτερον διδάσκειται τὸ παιδίον ὡς μέλος τῆς οἰκογενείας. Τόσα καὶ τόσα καθήκοντα ἔχει ὁ παῖς καθ' ἑκάστην νὰ ἐκπληρώσῃ πρὸς πατέρα, μητέρα, ἀδελφούς, οἰκείους ἀνωτέρους καὶ κατωτέρους.

Ἴδου αἱ παρουσιαζόμεναι εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς δυσχέρεια πρὸς ἃς ματαιοπονῶν θὰ ἀντιπαλαίσῃ ὁ

διδάσκων διότι οὐδόλως ὑπάγεται εἰς τὸν κύκλον ἐκείνων τῶν ἐνεργειῶν αἵτινες δέον νὰ ἔχωσι τὴν ἀρχὴν ἐν αὐτῇ τῇ Σχολῇ. Ὑπόρχει οὐχὶ μία Σχολὴ ἐκπαιδευτικὴ, ἀλλὰ τρεῖς· ἡ μὲν πρώτη ἢ καὶ κυριώτερα ἢ κατ' οἶκον διαπαιδαγωγῆσις ἣτις ὑπέγκειται τῶν δύο ἄλλων τῆς κατὰ Σχολὴν καὶ κοινωνίαν ἐκπαιδεύσεως καὶ ἀναπτύξεως. Ἐκ τούτων βεβαίως κατανοοῦμεν ὅτι ἀπαιτεῖται μεγίστη ἐπιτήρησις εἰς τὴν κατ' οἶκον ἀγωγὴν τῶν παιδίων, ἄλλως οἱ διδάσκαλοι θὰ ἀντλήσωσιν εἰς τετριμμένον πῖθον τῶν Δαναῶδων. Ἡ δὲ ἀρχὴ τῆς οἰκογενειακῆς ἀνατροφῆς ἐγκείται εἰς τὴν μητέρα ἣτις δέον νὰ ᾗ κεκτημένη ὅλα τὰ προσόντα πρὸς τὴν ἐλληνοπρεπῆ καὶ χρυσιανικὴν τῶν παιδίων ἀνατροφὴν.

Συμμεὼν Μουράτης.

ΡΟΥΒΕΝΣ

Ο ΔΙΑΣΗΜΟΣ ΖΩΓΡΑΦΟΣ.

(Ἴδε τεύχος ΚΑ'. σελ. 656).

Φωνὴ τις χαρμόσυνος διέκοψε τὰς μελγχολικάς τοῦ Τορκβάτου σκέψεις, ἡ φωνὴ τοῦ Ρούβενς, ὅστις ἤρχετο νὰ δεχθῆ τὰ συγχαρητήρια τῶν φίλων του διὰ τὸν ἀρτιγενῆ υἱὸν του. Κρατῶν τὸ βρέφος ἐσπαργανωμένον καὶ ἀσπαζόμενος καὶ δεικνύων αὐτὸ εἰς τὸν Τάσσον καὶ εἰς τὴν Κορνηλίαν,

— Ἰδέτε, τοῖς εἶπε, πῶς εἶναι εὐμορφον καὶ ἀβρόν! Ἡ μήτηρ του τὸ ἐγέννησε σχεδὸν χωρὶς πόνων. Ἐπιθυμῶ νὰ τὸ βαπτίσῃς σὺ καὶ ἡ κυρία Κορνηλία. . . μακάριον ἐὰν ἔχῃ ἀνάδοχον τὸν μεγαλειότερον ποιητὴν τοῦ χρυσιανισμοῦ!

Ὁ δὲ Τάσσος λαβὼν εἰς τὴν ἀγκάλῃν του τὸ παιδίον, τὸ ἐθεώρησε μετ' ἀγάπης.

— Ὁχι, εἶπεν, ἐράσιμιον βρέφος, δὲν θέλω νὰ σοὶ μεταδώσω τὴν πικρὰν μοῖραν τῆς ὑπάρξεώς μου! Ὁχι, δὲν εὐχόμεαι εἰς τὸν Θεὸν νὰ ἐπιδαφιλεύσῃ εἰς σὲ τὰ ἀπαίσια δῶρα τῆς εὐφυίας καὶ τῆς τέχνης! Προικισθεὶς ἤδη τὴν ἀξιοθρήνητον προῖκα τῆς ὑπάρξεως, ἔσο ἀσημὸς ἵνα

διάνῃς τὴν ζωὴν ἄνευ λύπης. Μὴ ποτε οἱ ἀχαλίνωτοι πόθοι εὐδαιμονίας ἀκαταρθῶτου ροκανίσωσι τὰ φιλοκαρδιά σου! μὴ ἐπιζητήσης τὸ μάταιον φάσμα τῆς δόξης, διότι τὸ φάσμα τῆς παρομοιάζει τῇ χρυσῇ καὶ πορφυρᾷ νεφέλῃ, ἣτις στεφανώνει τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους· ἐν τὴν φθάσωμεν ἀναβάντες διὰ πολλῶν κινδύνων καὶ μόχθων, δὲν εὐρίσκομεν εἰς τὴν θέσιν τῆς ἡμίχλης δυσωδῆ καὶ ἀμέσως διαλυομένην. Ἔσο ἀγνωρίστος καὶ εὐτυχῆς, ὦ παιδίον! Ὁ Τάσσος ἐπικαλεῖται τὴν χάριν ταύτην τοῦ Ἐψίστου διὰ τὸ βρέφος τοῦ φίλου του!

Καὶ ἀποθεὶς πάλιν αὐτὸ ἔτεινε τὴν δεξιὰν πρὸς τὸν Ρούβεντ.

— Φίλε, τῷ εἶπε, δέξαι τὰς εὐχαριστήσεις μας. Πρέπει νὰ ἐπιστρέψω εἰς Ἰταλίαν· φωνή τις μυστηριώδης, δεσποτικὴ, ἀκαταμάχητος μὲ ἀπωθεῖ πρὸς τὴν πατρίδα. Λάβε εἰς μνήμην τοῦ δυστυχοῦς φίλου σου τὸ ἀργυροῦν ἐγκόλπιον τῆς Παναγίας καὶ παράδος αὐτὸ ἐν ὀνόματί μου εἰς τὸν υἱόν σου, ὅταν, ἡλικιούμενος δυνηθῆ νὰ ἐνθυμῆται τὸ ὄνομά μου. Τὸ ἐγκόλπιον εἶναι ἔργον χρυσοχόου τεχνήτου Ῥωμαίου, καταταχθέντος εἰς τοὺς ἁγίους ὑπὸ τῶν συνταξιῶν, αὐτὸ εἶναι μόνον περιουσίας λείψανον παραδοθέν μου ὑπὸ τοῦ πατρὸς, διότι θεωρεῖται δικαίως ὡς εὐσεβὲς καὶ ἅγιον κειμήλιον! . . . Ὑγείαινε! δόξαζε τὸν παντοδύναμον διὰ τὴν ἀταραξίαν τῆς ζωῆς σου καὶ ἐὰν ὁ υἱός σου ὄνειρευθῆ ποτε στάδιον βίου ἐπισημοτέρου, ὦ, εἰπέ αὐτῷ ὅτι ἤκουσες τὸν Τάσσον βλασφημοῦντα τὴν δόξαν του! . . . Ἐτοιμάσου, προσφιλεῖς Κορνηλία, ἀγγελε ἀφωσιωμένε καὶ παρήγορε, ἀκολουθῶν κατὰ βῆμα τὸν πλανήτην εἰς τὰς ἀσκόπους καὶ ἀτελευτήτους ὁδοιπορίας του. Σὲ δὲν ἐθάρονόν ποτε οὐτε ἡ χολὴ τῶν παραπόνων μου, οὔτε ἡ ἀδικία τοῦ ἐγωῖσμοῦ μου. Σὺ, ἣτις οὐδέποτε ἀποθαρρυνόμενη, προσπαθεῖς νὰ μὲ παρηγορήσης, ὡς ἂν ἠδύνατό τις νὰ μὲ παρηγορήσῃ, ἐλθέ καὶ ἀκολούθει με πάλιν! δὲν ἐπληρώθη εἰσέτι ἡ ἐντολή σου, οὐδὲ θέλει πληρωθῆ ἢ ὅταν αἱ σκέψεις καὶ ἡ διάνοια ἀποθάνωσιν ἐν τῇ κεφαλῇ μου, ὅταν αἱ χεῖρες σου αἱ εὐσεβεῖς μὲ περιτυλίξωσιν εἰς τὸ σάβανόν μου! Μὴ κλαύσης τὴν ἡμέραν

ἐκείνην, Κορνηλία μου, ἀλλὰ μάλιστα ἡ ἀγγελικὴ φωνὴ σου ἄς ψάλῃ τὸν χαρμόσυνον ὕμνον τῆς εὐγνωμοσύνης, ἄς ἐκφωνήσῃ τὸ Δοξάζω σε Κύριε, ὅτι τότε πρώτην φοράν θέλω μάθει τὴν σημασίαν τῆς σαρκαστικῆς λέξεως « ἀνά παυσίς ».

Ὁ Ἰωάννης Ρούβενσ ἀκολουθῆσας ἐπὶ τινὰς στιγμὰς τοὺς ἀναχωρήσαντας φίλους, ἀπῆλθεν εἶτα εἰς τὸν κοιτῶνα τῆς Μαρίας, κοιμημένης ἤδη.

Θεὲ μου, εἶπε, σὺ μὲ εὐεργέτησες ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, ἔχω σύζυγον ἁγνὴν καὶ ἁγίαν, ἔχω τέκνα παρέχοντα ἐλπίδας βίου ἐπίσης εὐσεβοῦς, ἔχω τὸν ἄρτον τὸν ἐπιούσιον. Δοξάζω λοιπὸν τὸ ἱερὸν ὄνομά σου διὰ παντός, διότι ἀφοῦ ἦλθεν ὁ Τάσσος εἰς τὴν οἰκίαν μου, ἐνόησα μᾶλλον καταφανῶς τὴν μεγάλην σου πρὸς ἐμὲ εὐσπλαγχνίαν, πρὸς ἐμὲ πλάσμα σου εὐτελεὲς καὶ ἀνάξιον!

Τὴν στιγμὴν δὲ ταύτην ἡ Μαρία ἐξυπνήσασα εἶδε μετὰ μειδιήματος τὸν σύζυγον καὶ τῷ εἶπεν,

— Ἰωάννη, φέρε μοι τὸ παιδίον.

Καὶ ὁ Ρούβενσ ἔσπευσεν ἐκτελῶν τὴν ἐπιθυμίαν τῆς. Αὕτη δὲ ἀσπαζομένη τοῦ βρέφους τὸ μέτωπον, εἶπε,

— Τί ὄνομα νὰ τῷ δώσωμεν;

— Σήμερον εἶναι τῶν ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου δὲν τὸ ἀφιερῶμεν εἰς τῶν ἁγίων τούτων τὴν προστασίαν;

— Ἔχεις δίκαιον φίλε μου, ἄς τὸν ὀνομάσωμεν Πέτρον καὶ Παῦλον.

Ὁ οἰκιακὸς βίος εἰς τὴν Φλανδρίαν εἶναι σχεδὸν ἀλληλουχία ἑορτῶν δι' ἀφέλειαν ἀξιεράστων αἵτινες διακοσμοῦσιν αὐτὸν καθὼς τ' ἄγρια ἄνθη καὶ ὁ κύανος διακαλλύνουσι γωνίαν γῆς τινος ἔρημον, ἣν οὐδέποτε ἡ καλλιέργεια ἤγγισε καὶ σπανιότατα εἶδεν ὁ ὀφθαλμὸς τοῦ ἀνθρώπου. Πᾶσα λοιπὸν περίστασις τοῦ ἡδυτάτου ἐκείνου βίου, οὐ μόνον ἑορτάζεται ἐπισήμως, ἀλλ' ἔχει καὶ ἑορτὴν ἐτησίαν ὥστε οἱ ἄνθρωποι, κατ' ἔτος κύκλῳ τραπέζης πατριαρχικῆς συνεργόμενοι εὐφραίνονται τρώγοντες ζυμαρικόν τι ὑπὸ τῆς οἰκοδεσποίνης ἐτοιμασθέν καὶ ἐκκενοῦντες φιάλας τινὰς οἴνου ἀρχαίου, παρατείνοντες δὲ τὸν δεῖ-

πνον ἐπὶ πολὺ ἀφίνοινται εἰς τὴν μέθην ἀναμνήσεων προσφιλῶν καὶ χαρμόσυνων. Ἐὰν ἡ ἐνθύμησις παράγῃ ἑορτὰς τοιαύτας, διὰ τίνος ἄρα ἐπισημότητος τελεῖται ἡ χαρὰ τῶν ἐκτάκτων περιστάσεων, αἵτινες μεταβάλουσι φάσεις τινὰς τοῦ βίου, ὡς οἱ γάμοι καὶ αἱ γεννήσεις δι' ὧν αἱ καρδία, ἡγαπημένα, προσκτῶνται καὶ ἄλλην ἀγαπῶσαν καὶ ἀγαπωμένην καρδίαν;

Ὅθεν, περαιωθείσης τῆς ἀναρρώσεως, ἡ κυρία Ρούβενσ ἀπῆλθεν ἐν μεγάλῃ παρατάξει εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῶν Ἀποστόλων, ἵνα ἐπάρῃ τὰς εὐχὰς, καὶ μετὰ ταῦτα ἤρχισαν αἱ προετοιμασίαι διὰ τὸ βάπτισμα, ὁκτῶ διαρκέσασαι ἡμέρας, διότι ἀνάδοχοι ἦσαν ὁ ἡγεμὼν αὐτὸς Χυμαῆς καὶ ἡ ὑψηλοτάτη καὶ κραταιοτάτη κόμησσα Λαλαίγγ.

Ὡς ἐφθασεν ἡ ἐνδοξὸς ἡμέρα τοῦ βαπτίσματος, ἡ κυρία Ρούβενσ, ἐνῶ τὸ βρέφος ἐφέρετο πομπωδῶς εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἔμεινεν εἰς τὸν οἶκον ἐπιτηροῦσα τὰς προπαρασκευὰς τοῦ δειπνοῦ· ἐδέετο δὲ ἐκίστοτε ὑπὲρ τοῦ προσφιλοῦς βρέφους, τοῦ βαπτιζομένου εἰς τὴν κολυμβήθραν, ἣτις ἀγνίζουσα τὴν ψυχὴν, σβύνει τὸ ἀποτρόπαιον στίγμα τῆς προπατορικῆς ἀμαρτίας. Ἡύχετο ἤδη γονατίζουσα πρὸ τοῦ εἰκονοστασίου τῆς Θεομήτορας, ὅπου ὁ Τάσσος ἐδέηθη κατὰ τὴν θλιβεράν τῆς παραφροσύνης του νύκτα, καὶ τότε ἤκουσεν αὕτη τὸν κρότον τῶν ἐπανερχομένων ἀμαξῶν, ἡγέρθη εὐθὺς σπεύδουσα εἰς προὑπάντησιν τῆς συνοδείας. Πρώτη ἐν τούτοις κατέβη ἡ κόμησσα Λαλαίγγ, γυνὴ ἐπίσημος, ὠραιοτάτη καὶ πᾶσαν ἄλλην ὑπερτεροῦσα κατὰ τὸ κάλλος καὶ τὴν ὑπερηφάνειαν. Πλησιάζουσα εἰς τὴν κυρίαν Ρούβενσ τῆς ἡσπάσθη τὰς παρειὰς μετ' ἀγάπης, καὶ λαβοῦσα ἀπὸ τῶν χειρῶν τῆς μαίας τὸ παιδίον.

— Κυρία Ρούβενσ, τῇ εἶπεν, ἀμφοτέραι εἴμεθα ἤδη τοῦ παιδίου τούτου μητέρες. Ἄς εὐχθῶμεν λοιπὸν ἐγκαρδίως ὑπὲρ αὐτοῦ, ἐὰν δὲ τις ἡμῶν ἐλλείψῃ, ἄς τὴν ἀναπληρώσῃ μετὰ πλειοτέρας ἀγάπης ἢ ἄλλη, προσέχουσα, ὥστε ὁ βίος του νὰ ᾖ πλήρης εὐσεβείας χρυσιανικῆς καὶ εὐδαίμων εἰς τοῦτον καὶ εἰς τὸν ἄλλον κόσμον.

Ἡ δὲ Μαρία ἠθέλησε νὰ ὁμιλήσῃ ἀλλὰ συγκινηθεῖσα ἀπέβαλε φωνὴν καὶ δὲν ἀπεκρίθη ἢ δακρύσασα καὶ ἀσπαζομένη τὴν δεξιάν τῆς κομῆσσης. Ἀπῆλθον εἶτα εἰς τὸ ἐστιατόριον, ὅπου ἠύλόγησε τὸ δεῖπνον ὁ Δὸν Φραγκῆσκος Βελδέρος ἐνορίτης τοῦ ναοῦ τῶν Ἀποστόλων, ἱερεὺς ὅστις δὲν ἤθελε νὰ ἐπιφορτίσῃ τὴν τελετὴν εἰς τινὰ τῶν ὑποδεεστέρων του, ἐνῶ ἀνάδοχοι μάλιστα ἦσαν δύο ἄρχοντες τοῦ τόπου ἐκ τῶν μᾶλλον ἰσχυρῶν καὶ μεγάλων. Ὁ δὲ δεῖπνος παρετάθη μέχρι νυκτὸς ὅτε οἱ φίλοι ἀποχαιρετήσαντες τὸν Ρούβεν καὶ τὴν σύζυγόν του, ἀπῆλθον ἀφέντες εἰς τὴν οἰκοδόμοισιν τουλάχιστον ὀκτὼ ἡμερῶν ἐργασίαν ἵνα τακτοποιήσῃ τὸν οἶκόν της.

Ἡ πρώτη τοῦ μικροῦ Πέτρου Παύλου Ρούβεν τετραετία παρήλθεν ἄγινος περιστάσεώς τινος ἀξιοπαρητήτου. Χειραγωγούμενος ὑπὸ τῆς μητρὸς καὶ ἐν μέσῳ τῶν ἐξ ἀδελφῶν του ἠγαπάτο καὶ ἐθωπεύετο γενικῶς, διότι πᾶς τις ἔσπευδε νὰ τῷ δεικνύῃ τὴν ἀγάπην του, καὶ ὅμως ἡ μήτηρ ἠγρύπνει ἐπιμόνως ἐπ' αὐτοῦ καὶ ἐφρόντιζεν ἤδη νὰ μορφώσῃ χριστιανικῶς τὴν τρυφεράν ἡλικίαν τοῦ παιδὸς ὅστις ὑπεδείκνυεν ἤδη χαρακτῆρα ὀρμητικόν. Ἀξιοθαύμαστος ἦτον ἐν τούτοις ἡ καλονή του καὶ πάντες τὸν ἠγάπων διὰ τὴν εὐθυμίαν του, διὰ τὴν λευκότητα τῆς χροιάς του καὶ διὰ τοὺς μεγάλους καὶ ζωηροὺς ὀφθαλμούς του. Ὅσάκις δὲ ἡ ἀνάδοχός του ἤρχετο χάριν τοῦ παιδίου, ἀνεχώρει εὐχαριστημένη διὰ τὸ προτέριμά του. Μίαν δὲ τῶν ἡμερῶν ὁ Πέτρος Παῦλος ἰδὼν αὐτὴν ἐρχομένην, διέφυγε τὰς χεῖρας τῆς μητρὸς ἧτις τὸν ἐκράτει καὶ ἔσπευσεν εἰς προὔπαντησιν τῆς ἀναδόχου, ἀλλ' ὀλισθήσας, ἐκτύπησε τὴν κεφαλὴν εἰς τὴν θύραν. Ἐδραμον καὶ αἱ δύο γυναικὲς ἐκπεπληγμέναι καὶ ἤγειρον μετὰ τρόμου αὐτὸν ἀναίσθητον καὶ καθημαγμένον, ὁ δὲ ἰατρός τῆς γειτονίας ἐφθασε κληθεὶς καὶ ἐξέταζεν ἤδη τὴν πληγὴν, ἐνῶ ἡ κάμησσα Λαλαίγγ καὶ μάλιστα ἡ μήτηρ, ἀτενίζουσι μετ' ἀνησυχίας εἰς τὸν ἰατρὸν, παρετήρουν καὶ τὰς ἐλαχίστας αὐτοῦ κινήσεις καὶ ἐκαρδύκουν τὰς πρώτας του λέξεις, ὡσεὶ ἀπόφασιν ζωῆς ἢ θανάτου· ἐσπόμενον οὗτος τὸ μέτωπον τοῦ μικροῦ, τὸ κατὰβρεξε διὰ ψυχροῦ ὕδατος καὶ εἶ-

τα, μετὰ τὴν ἐξέτασιν τῆς πληγῆς, ἔστρεψε πένθιμον τὸ βλέμμα του πρὸς τὴν μητέρα, ἧτις ἐκχύσασα κραυγὴν ἀπογνώσεως, ἔπεσεν εἰς τὴν γῆν λειποψυχούσα· ἀληθῶς δὲ ὁ ἰατρός δὲν ἤλπικεν, οὔτε δι' ὀλίγας στιγμὰς νὰ ἐπαναφέρῃ εἰς τὴν ζωὴν τὸ παιδίον. Ἡ κυρία Ρούβεν ἐν τούτῳ ἀναλαβοῦσα τὰς αἰσθήσεις, τῇ περιποιήσει καὶ συνδρομῇ τῶν παρестῶτων, ἠνέφξε τοὺς ὀφθαλμούς καὶ ἀφῆθη εἰς παραφορὰν ἀπογνώσεως.

— Τέκνον μου! ἔβόα ἡ δύστηνος, τὸ τέκνον μου! δὲν θέλω νὰ ἀποθάνῃ! δὲν θέλω νὰ χωρισθῶ ἀπὸ τὰ φυλοκάρδιά μου! τὸν υἱόν, τὸν υἱόν, ἀπόδοτε τὸν υἱόν μου!

Καὶ ἦτον ἰδύνατον νὰ μακρυνθῇ ἐκεῖθεν, δὲν ἤκουε δὲ οὔτε τὸν ἄνδρα προστάζοντα, οὔτε τὴν κόμησσαν παρακαλοῦσαν, ἀλλ' ὀλισθήσασα ἀπὸ τῶν χειρῶν των ἤρπασεν εἰς τὴν ἀγκάλην τὸ ψυχρὸν καὶ ἀναίσθητον βρέφος, καὶ τὸ ἐθεώρει μετὰ τῆς ἀδιαφορίας τῆς ἀπογνώσεως, δακρύουσα καὶ ὀλολυζομένη. Ἦγειρε δὲ τὰς χεῖρας τοῦ μικροῦ, αἵτινες κατέπιπτον ὡσεὶ ἄνθος θραυσθὲν, ὅπερ ἀνωφελῶς ζητοῦμεν νὰ ἐνιδρύσωμεν εἰς τὴν θέσιν, διεχώρισε τὰς ἐπὶ τοῦ μετώπου ἠματωμένας τρίχας, προσήγγισε τὰ στεγνὰ χεῖλη τῆς εἰς τὰ χεῖλη τὰ παγωμένα καὶ ἠγωνίζετο ν' ἀνακαλύψῃ που τεκμήριον τι κινήσεως καὶ ζωῆς. Συμφορὰ τῆς! οὐδαμοῦ ἴχνος ζωῆς! θάνατος! φοβερός ἐπεκράτει ὁ θάνατος! Καὶ ἦλθε τότε μία στιγμή, στιγμή ἀπογνώσεως καὶ παραφορᾶς καὶ ὑψοῦσα μανιωδῶς τὸ μέτωπον, ἦτο ἐτοίμη νὰ βλασφημήσῃ τὸν πλάστην, ἀλλ' ἀπέβαλε τὴν φρικτὴν καὶ παράφορον σκέψιν καὶ ἐποίησε τὸν σταυρόν της, διαλύουσα οὕτω τοὺς δηλητηρίους τοῦ δαίμονος πειρασμούς. Ἄγγελος τότε ἀναμφιβόλως ἐμνήσθη τῆς ἀτυχῆς μητρὸς, κατέβη ἀπὸ τῶν οὐρανῶν καὶ ἐνέπνευσεν αὐτῇ μέσον τι σωτηρίας, διὸ φωτισθεῖσα ἐν ἀκαρεῖ, ἔδραμεν εἰς τὸ εἰκονοστάσιον καὶ ἀπέθηκε τὸν υἱὸν ἐνώπιον τῆς παναγίας τοῦ Τάσσου.

— Μῆτηρ τοῦ Ἰησοῦ! ἀνεκραύγασε· σὺ ἦτις ἠκολούθησες τὸν Σωτῆρα εἰς τὸν κρανίου τόπον, δι' ἑπτὰ μαχαίρων ἔχουσα διατετριμένην τὴν καρδίαν· σὺ ἦτις ὑπέστως ἀπόγνωσιν διὰ τὸν θανάτον του, καὶ ται τὴν ἀνάστασιν αὐτοῦ προσ-

δοκῶσα· σὺ ἦτις κατέπεσες πρὸ τοῦ ἐσταυρωμένου λειποψυχούσα! Σὺ, θεοτόκε παρθένε, πρόσδεξαι τοὺς ὀδυρμούς μου καὶ οἰκτείρησόν μου τοὺς στεναγμούς! Ἀπὸ τοῦδε καθιερω τὸν υἱόν μου

εἰς τὴν λατρείαν σου, ἀπὸ τοῦδε νὰ τὸν ἐνδύσω λευκὴν ἐσθῆτα ἕως οὐ φθάσῃ τὸ ἑβδομον ἔτος του· καθεκάστην δὲ ἡμέραν, κατὰ τὴν αὐτὴν ταύτην τοῦ πάθους του ὥραν, θέλει τελεῖ λειτουργίαν,

Δαβὶδ Καλεκαουά, Βασιλεὺς τῶν Νήσων Σαντβίτς ἐν Ὠκεανίᾳ.

προσφέρων λαμπάδα ἐνώπιον τῆς εἰκόνας σου τῆς σεπτῆς, ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων! Καὶ ἐγὼ, δέσποινά μου, καὶ ἐγὼ ἐπτάκις τῆς ἡμέρας νὰ προσεύχωμαι γονυκλιτοῦσα μέχρι τῆς τελευταίας μου! Ἀπόδος μου τὸν υἱόν! ἀπόδος μου τὰς ἐλπίδας!

Καὶ ἐνῶ ἐζήτουν πάλιν νὰ τὴν ἀπομακρύνωσι τοῦ νεκροῦ,
— Ἄφετέ με, ἐπεφώνησεν, ἄφετέ με! Εἰσήκουσε τῶν δεήσεών μου ἡ παρθένος, ἀκούω τὴν καρδίαν τοῦ παιδὸς πάλλουςαν ὑπὸ τὴν χεῖρα μου. . . ἰδέτε! . . . ἀνοίγει τοὺς ὀφθαλμούς . . . σα-
87

λεύει τὰς χεῖρας, προφέρει τὸ ὄνομά μου. Σὲ δοξάζω, πολυεύσπλαγγνε θεομήτωρ, ὅτι ἐλέησάς μου τὴν θλίψιν καὶ τὴν ἀπόγνωσιν!

Δὲν ἦτο δὲ ἀπάτη, τὸ βρέφος ἀνέζησε καὶ ὁ ἰατρὸς ἀπορῶν διὰ τὸ θαῦμα ἐπέθηκεν ἔμπλαστρον ἐπὶ τῆς πληγῆς. Ἐφερον τότε τὴν κοιτίδα παρὰ τὴν κλίνην τῆς Μαρίας, ἣτις ἐπὶ δέκα νύκτας ἀγρυπνοῦσα, οὐδὲ στιγμὴν ἔμακρύνετο τοῦ παιδός, ὅστις ἐφαίνετο σωθεὶς διὰ θαύματος. Ἡ δὲ ἀνάρρωσις αὐτοῦ, ἀμφίβολος κατ' ἀρχὰς καὶ βραδεῖα, ἐφάνη ἐπὶ τέλους ἐπὶ τὸ βέλτιον προχωροῦσα, ὥστε τριάκοντα ἡμέρας μετὰ τὸ πάθημα, ἡ μήτηρ τοῦ Πέτρου-Παύλου περιέβαλεν αὐτῷ ἐνδυμασίαν λευκὴν καὶ θεῖσα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του στέμμα ἐκ ρόδων, ἐπίσης λευκῶν, ἀπήγαγεν αὐτὸν ἐπισήμως εἰς τὴν ἐκκλησίαν, παρακολουθουμένη ὑπὸ τῶν λοιπῶν τέκνων, ἀπάντων ἀνάμειαν λαμπάδα φερόντων. Καὶ οἱ οἰκτεῖσι θεράποντες καὶ ὁ Ρούβενς καὶ ἡ κόμησσα Λαλαίγγ αὐτῇ, ἀκολουθοῦντες τὴν εὐσεβῆ συνοδίαν, ἐγονά-

τισαν πρὸ τῆς εἰκόνης τῆς Παναγίας καὶ ἐπανελάμβανον τὰς δοξολογίας τοῦ ἱερουργούντος ἱερέως· ἔληξε δὲ ἡ λειτουργία καὶ ἐνῶ πάντες ἡτοιμάζοντο εἰς ἀναχώρησιν, τὸ βρέφος, ἰδίᾳ καὶ ἀπροσδοκῆτῳ ἐμπνεύσει, ἐγονάτιτε πρὸ τοῦ θυσιαστηρίου καὶ ἀπήγγειλε διὰ τῆς καθαρᾶς καὶ ἀφελοῦς του φωνῆς τὸ « χαῖρε Παρθένε » ὅπερ ἤκουσεν ἀπὸ τοῦ στόματος τῆς μητρὸς ἀπαγγελλόμενον πολλάκις κατὰ τὴν ἀσθένειάν του. Γενικῆ τότε ἡγέρθη συγκίνησις, οὐδεὶς δὲ τῶν λειτουργηθέντων διέκοπτεν αὐτὸν καὶ ὁ ἱερεὺς αὐτὸς, τὰς χεῖράς του ἀνυψώσας, τὸν ἐθεώρει μετὰ κατανύξεως. Ὁ δὲ παῖς ὅτε ἔφθασεν εἰς τὸ « Ἀμὴν » ἡγέρθη μετὰ σοβαρότητος καὶ δούς τὴν χεῖρα εἰς τὴν μητέρα αὐτοῦ, ἐξῆλθε σύννους καὶ σκεπτικὸς, μηδὲν εἰς τοὺς περιεστῶτας προσέχων, ἐφίλησε δὲ τὸν πατέρα καὶ ἠνέφξε τὰς ἀγκάλας του εἰς τὴν κόμησσαν προσηλῆ ἀνάδοχόν του, ὅτε ἔφθασεν εἰς τὸν πατρικὸν οἶκον.

(ἀκολουθεῖ).

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑ.

Εἰς ΦΙΛΟΜΟΥΣΟΣ ΟΜΟΓΕΝΗΣ.

Ο Κ. Ν. ΨΥΧΑΡΗΣ Τῆ Κ. ΙΟΥΛΙΑ ΛΑΜΠΕΡ.

Ἰδιάζουσαν αἰσθάνεται τις εὐχαρίστησιν ὅποτε βλέπει ὁμογενεῖς κατορθοῦντας νὰ ὑποκλέψωσι στιγμὰς τινὰς ἐκ τοῦ ἐπιχειρηματικοῦ αὐτῶν σταδίου, νὰ ἀνακύψωσιν ἐκ τῶν ἐργατικῶν αὐτῶν ἀπασχολήσεων, καὶ ἀποκόπτοντες — διὰ τινὰς στιγμὰς — τὸν μετὰ τῆς ὕλης καὶ τοῦ χρηματος συγκρατοῦντα, αὐτοὺς ἰδιοτελῆ δεσμὸν νὰ ρίπτωνται, εἰς ἀτμοσφαῖραν ὑψηλοτέραν, ἠθικοτέραν, εὐγενεστέραν ἢς τὰ θρηπτικὰ διὰ τὴν ἠθικὴν αὐτῶν ὑπαρξιν μόρια οἱ πνεύμονες αὐτῶν ἀποροφῶσι μετὰ τῆς αὐτῆς ἀπληστίας μεθ' ἧς οἱ ἐκ τοῦ χρενίου νοσήματος πάσχοντες ἀσθενεῖς ἀποροφῶσι τὸν ἀέρα τῆς ἐξοχῆς κατὰ τὰς γλυκεῖας ἐκείνας τῆς πρώτης ἀνοξείως ἡμέρας.

Τὰς ἀνωτέρω σκέψεις προεκάλεσεν ἐν τῷ πνεύματι ἡμῶν ἡ ἀνάγνωσις καλλιπεοῦς καὶ πληθῶν εὐγενῶν ἰδεῶν ὑπὸ τὸν τίτλον « Εὐφροσύνη »

γαλλο-ἑλληνικοῦ ποιήματος προϊόντος τῆς παθητικῆς Μούσης τοῦ γνωστοῦ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ μεγαλοπόλει πολυμαθοῦς καὶ φιλομούσου ὁμογενοῦς κ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΨΥΧΑΡΗ, ἀπευθυνομένου δὲ ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ τῇ διαπρεπεῖ καὶ ἐξόχῳ φιλέλληνι Γαλλίδι κ. ΙΟΥΛΙΑ ΛΑΜΠΕΡ.

Ἐπὶ τῇ ἀναγνώσει τῆς λαμπρᾶς ἐκείνης τῆς εὐγενοῦς ταύτης Γαλλίδος περὶ τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων ποιητῶν ἐν τῇ « Νέα Ἐπιθεωρήσει » τῶν Παρισίων δημοσιευθείσης μελέτης (*), ὑπὸ ζωηροῦ ἐπὶ τῷ ἐξόχῳ τούτῳ φιλελληνισμῷ τῆς Φιλέλληνος Γαλατίδος ἐνθουσιασμοῦ ἡ τοῦ κ.

(*) Συνοπτικὴν μετάφρασιν τῆς ἐμβριθετάτης ταύτης μελέτης ἐδημοσίευσεν καὶ ὁ « Νεολόγος » μετὰ πολλοῦ τοῦ ἐνδιαφέροντος ὑπὸ πάντων ἀναγνωσθεῖσαν.

Ψυχάρη φαντασία καταληφθεῖσα ἐχάραξεν ἐπὶ τοῦ χάρτου παθητικοτάτας τινὰς πρὸς αὐτὴν στίχους δι' ὧν ἠθέλησε νὰ ἐκδηλώσῃ τὴν ἰδέαν ἐκείνην συγκίνησιν ὑφ' ἧς κατελήφθη ἡ καρδία του ἐπὶ τῇ μυριπνόῳ ταύτῃ ἀνοδοδέσμῳ, ἣν ἡ εὐαίσθητος τῆς Γαλατίας κόρη προσέφερε πρὸς τοὺς συμπολίτας αὐτοῦ ποιητάς.

Τὸ ὄλον τοῦ ποιήματος ἐστὶ γεγραμμένον μετ' ἐκτάκτου καλλιπείας ὁ ποιητὴς δὲ αὐτοῦ ἐγκαταλείπων φεῦ! πρὸς στιγμὴν ὁμῶς — τὸν ἐπίγειον τοῦτον κόσμον μετὰ χαμερπῆ πάθη του, τὰ ἰδιοτελῆ καὶ χαμαίζηλα αὐτοῦ συμφέροντα, καὶ τὰς ἀκολάστους τῶν οἰκούντων αὐτὸν ἐπιθυμίας, ἀνέρχεται νοερῶς τοὺς αἰθέρας καὶ παραδίδεται μετ' ἐκτάκτου ποιητικῆς δυνάμεως εἰς τὴν ἐξεικόνισιν τοῦ Παντός, ἐνῶ ἀφ' ἑτέρου ἕκαστος στίχος του καταλήγει εἰς τὴν ἐξύμνησιν τῆς θεῖας Εὐφροσύνης, ἣν καὶ ὡς ἐν παντὶ ἐπικρατοῦσαν τρεῖναι νὰ παραστήσῃ.

Ἐν γένει τὸ λαμπρὸν τοῦτο ποίημα προδίδει ἐξαιρετικὴν λεπτότητα αἰσθημάτων μετὰ ὑψηλῶν καὶ βαθέων διαλογισμῶν ὡς παρὰ τῷ ποιητῇ αὐτοῦ ἐνυπάρχουσαν.

Ὅπως δὲ οἱ ἀναγνώσται τοῦ « Γραφικῷ Κόσμου » συλλάβωσιν ἰδέαν τινὰ τῆς λαμπρᾶς αὐτοῦ καλλιπείας μεταφέρομεν ἐνταῦθα τινὰς τῶν τελευταίων αὐτοῦ στίχων, δι' ὧν ἐξυμνεῖ τὴν εὐγενῆ τῶν Ἑλλήνων φίλην:

Ἴδου λοιπὸν ἐν τέκνον σου! ὦ πότνια Γαλλία!
Θαλόεσσα, ἐρατεινὴ, μὴ εἶν' ἡ Ἀσπασία
Μετ' ἀγαθότητος σεμνῆς, ψάλλουσα ἀγχιθέους
Ἵμνουσα τὸν περικλυτὸν αἰῶνα Περικλέους;
Ὅϊα μελίρρυτος φωνή! ὦ τῆς ἐπαγγελίας!
Πόσον γλυκὺ τὸ ὄνομα εἶναι τῆς Ἰουλίας!

Εἶναι ἡ Μνημοσύνη
Θεά, ἡ μήτηρ τῶν Μουσῶν, εἶναι ἡ Εὐφροσύνη;

Δὲν ἔχω ἔπη μαλακὰ, ὦ κόρη τοῦ ἡλίου!
Πρὸς τί, πρὸς τί ὁ ἔπαινος συμβάλλει τοῦ λειρίου;
ὦ Ἰουλία τοῦ Λαμπέρο! Ἐν ᾧ σιγᾷ ὁ Ἄρης
Δέξου τὰδ' ἔπη εὐμενῶς, ἃ σοὶ προσφέρ' ἡ χάρις
Καὶ ἡ εὐγνωμοσύνη
Διότι εἶσαι ἀγαθὴ, Διότι; Εὐφροσύνη!

Δίδοντες πέρας εἰς τὴν βραχεῖαν καὶ ἀτελῆ

ὄλως ταύτην βιβλιοκρισίαν μας συνιστῶμεν τῷ φίλῳ Κ. Ψυχάρῳ ὅπως παραδίδῃται ὅσον τὸ δυνατὸν συνεχέστερον εἰς τὴν ποιήσιν, καθότι εἶναι ἀλλεινὸν πράγματι τοσαύτη ποιητικὴ φαντασία, τοσοῦτον ὕψος ἰδεῶν, νὰ καταμαραίνωνται πιεζόμενα ὑπὸ τοῦ ἐπαχθοῦς βάρους τῶν καθημερινῶν τοῦ βίου ἀπασχολήσεων.

Α. Σ.

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

ΑΣΜΑΤΙΟΝ.

Κλεισθήτε, ἴματα μου, κλεισθήτε
εἰς τὸ σκοτάδι·
χεῖρα στὸ στήθος σταυρωθῆτε,
ξεκουρασθῆτε,,
ἦλθε τὸ βράδυ.
Σταθῆτε, πόδια, κουρασμένα,
τὸ μνῆμα ἐφάνη,
ξάπλώσετε σαβανωμένα,
δυστυχησμένα,
ὁ δρόμος φθάνει.
Ἵπνο καρδιά· καρδιὰ κοιμήσου
στῆς γῆς τὰ στήθη·
στῆ γῆ θὰ παύσονται οἱ παλμοί σου
κ' οἱ γογγυσμοί σου,
χόρτιασε λήθη.

Ἄχ. Παράσχος.

ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ ΜΟΥ ΑΛΓΟΣ.

Δέκα καὶ πέντα ἔφερον ἄθῶα μόλις ἔτη,
ἀνοίξεις πλήρεις εὐτυχῶν Μητρὸς μευδιαμάτων.
τῆς θλίψεως τὸ δύσμορφον νὰ ἀνατείλῃ ἄττρον,
καὶ θίξῃ τὴν καρδίαν μου δὲν ἐγεννήθ' εἰσέτι.

Τὸ πᾶν ἐγέλα δι' ἐμὲ ἦτο τὸ πῆν ὠραῖον.
ὁ οὐρανὸς, ὁ ἥλιος, ἀνέτελον ἡμέρας
φαιδρὰς γλυκείας, ἤρχοντο δὲ πάντοτε εἰς πέρας
ταχύ καὶ ἀνεπίσθητον ἠδύτητα ἐμπνέον.

Κ' ἐνῶ ὁ βίος πρὸ ἐμοῦ διέρρεεν ἀνέτως,
μέλλον φαιδρὸν μ' ἀνέμενε πλήρες πολλῶν ἐλπίδων,
ἐστάθη πρὸ τοῦ βίου μου κόρη μεστὴ χαρίτων,
τὴν εἶδον. κ' ἡ καρδία μου κτύπον ἦ· θάναθ' ἀμέσως.

Ὁραία ἦν. ἀγνόητα τὸ βλέμμα τῆς γλυκεῖαν
ἀνέπεμπε. καὶ ἔφερε σ' τὰ χεῖλη τὴν καρδίαν,
ἄθῶα ὡς περιστέρᾳ, γλυκεῖα ὡς ὁ ἔρωσ,
τὸ βάδισμα εἶχε σεμνόν, τὴν ἔβλεπον ἠδέως.

Τὸ τραῦμα ἦτο καίριον εἰς ἀπαλὴν καρδίαν,
ἠγάπησα, καὶ ἐν αὐτῇ νὰ εὖρω εὐτυχίαν
ἐνόμιζον, πλὴν δυστυχῶς ἀπέπετ' ὡς ὄπτασια,
ἀπέπτῃ, ἐπεθύμησεν ἀγγέλων συνοδείαν.

Μίαν ἡμέραν τοῦ Μαῖου, παρέδωκεν ἐκείνη,
ψυχὴν ἀξιολάτρευτον νεκρὰν τὴν εἶδον κρύαν,
εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς Μητρὸς, κ' ἡ νεκρικὴ τῆς κλίνη
μὲ ἀνθὴ ἐστολίζετο, ἐστεφανοῦτο μ' ἴα.

Θέλω νὰ ζῶ εἰς τὰ βουνὰ, τῆς θάλασσης τὸ κύμα
ν' ἀκούηται παταγωδῶς, εἰς βράχους νὰ συσπᾶται
ἐλπίδες φροῦδ' ἐξέλιπον, ὦ! δι' ἐμὲ κοιμάται
πλέον τὸ πᾶν, ἐπέπρωτο, ζωὴ ἐμὴ τὸ μνήμα

Ἐκτοτε ἐπεζήτησα τὴν συνδρομὴν τῆς λήθης,
κ' εἰς ξένους τόπους ἔτρεχον ὡς μανιώδης ὅμως
σοῦ παρελθόντος θλιβερᾶ μὲ τήκουν ἀναμνήσεις,
καὶ ἀντὶ τῆς λήθης δυνατὰ μ' ἐπανευρίσκ' ὁ πόνος.

Πόνος σκληρὸς τὰ σπλάγχχνα μου ἀνιλεῶς θερίζει,
τῆς εὐτυχίας ἔπαυσε τὸ ἀνθος μυροδατο
νὰ θάλλῃ εἰς τὸν οὐρανόν, ἐν ᾧ σ' τὸν κόσμον κάτω
θανάτου ἄσμα ἄχαρι σ' τὰ ὦτα μου βομβίζει.

Ἄς ζῶ λοιπὸν εἰς τὰ βουνὰ, νᾶχω κοντὰ τὸ κύμα
ἐλπίδες φροῦδ' ἐξέλιπον, οὐδ' ἡ φωνὴ γονέων,
αἰσθήματος χορδὴν λεπτὴν μοῦ συνταράσσης πλέον
τὸν βίον μου ἐπέπρωτο νὰ εὖρω φεῦ! σ' τὸ μνήμα.

I. Παππίας.

ΑΝΗΣΥΧΙΑΙ.

Γνωρίζω τὴν ἀγάπῃ σου, γνωρίζω τὴν καρδίᾳ σου,
γνωρίζω σ' ἄλλον πῶς ποτὲ δὲν ρίχνεις τὴν ἡματιὰ σου,
εἶαν στιγμὴν μακρὰν σου πλὴν καὶ μόνον εἶαν μείνω,
θαρρῶ πῶς μ' ἐλησμόνητες καὶ πίκραις καταπίνω.

Κρυφῇ, κρυφῇ στὰ σπλάγχχνα μου φωλεύει ἀνησυχία,
τὰν ψάρι ἔξω ἀπ' τὸ γυαλὸ μοῦ λαχταρᾷ ἡ καρδία...
Δὲν ἄφησα καμμιά κενὴ γωνία στὴν καρδίᾳ σου;
μόνον ἐμένα τρυγητὴν ἔχει ἡ ὠμορφιά σου;

Κλεισμένη εἰς τὸ σπῆτι σου ἀπ' τὸ παράθυρό σου
κανένα νηδὸν δὲν κύτταξες ποτὲ μὲ ἄλλο βλέμμα;
Ἄλλη δὲν φανερώθηκε ἀγάπῃ στ' ὄνειρό σου;
γὰ ἄλλον δὲν αἰσθάνθηκες νὰ φλογισθῇ τὸ αἷμα;

Πόσοι δὲν σ' ἔχουνε ἰδεῖ μὲ ἑμάτι ποῦ φθονοῦσε
καὶ τὴν ἀγάπῃ ποῦ δώκες σ' ἐμένα σοῦ ζητοῦσε!..
Μὴ βγαίνης στὸ παράθυρο, μὴ βγαίνης στὴν αὐλή σου,
μοῦ ν' ἐμαχαιρῇ φονικὸ νὰ σ' ἴδω μοναχὴ σου...

... Τὸ ξέρω πῶς σὲ ἀδικῶ μ' αὐτῇ τὴν ὑποψία...
μὰ ἡ καρδίᾳ ποῦ ἀγαπᾷ δὲν ἔχει ἡσυχία,
κ' εἶμαι καλάμι πᾶνεμος ἐδῶθε 'κεῖθε γέρνει,
καὶ πάλιν εἰς τὴν θέσι του ἄλόβοιο τὸ φέρνει...

A. A. Παναγιωτίδης.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΣΧΟΛΗΝ ΜΟΥ (4).

Ἦ! διὰ τί βαρυθυμῶ ὁπότεν μὲ προσβάλλει
ἡ ἀποψὶς σου ἢ σεπτὴ τὴν ὄρασιν, Σχολή μου;
διὰ τί ἡ καρδίᾳ μου ὑποκυρφίως πάλλει;
κ' ὑπὸ αἰσθημάτων δεινοῦ πιέζεται ἡ ψυχὴ μου;

Ἦ! ἐννοῶ! ἡ κατηφῆς σκιά τοῦ παρελθόντος
ὡς φάσμα ἀποτρόπαιον ἐμπρὸς μου ἀνορθοῦται·
καὶ, βλέπων τὴν κατάστασιν ἀλλοίαν τοῦ πα-
ρόντος, ὑπὸ ποικίλων σκέψεων ὁ νοῦς μου ἐχθαμβοῦται.

Ποῦ τῆς ἀκμῆς σου, ὦ Σχολή, οἱ εὐκλειεῖς οἱ χρόνοι;
ποῦ εἶναι οἱ Σχολάρχαι σου κ' οἱ μαθηταὶ οἱ πρῶ-
τοι;
ὦ! τώρα δὲν ἀκούονται φαιδρῶν ἁσμάτων τόνοι
οὐδὲ παιζόντων μαθητῶν οἱ θόρυβοι κ' οἱ κρότοι!

(4) Ἐννοῶ τὴν Σχολὴν Βλάχας· δὲν θέλω
ὅμως ἵνα γράφων καὶ τὴν λέξιν «Βλάχας» πι-
κράνω τοὺς συνοικειώτας μου, καίτοι λέγων τὴν
ἀλήθειαν. Ἰορδάνης Καλογηρόπουλος.

ΔΙΑΦΟΡΑ

ΦΥΛΛΑΣ Γ'.

ΠΕΤΡΟΣ καὶ ΕΛΕΝΗ.

1.

Τὴν τελευταίαν νύκτα τῶν ἀπόκρεω τοῦ ἔ-
τους 187... φαιδρὸς ὄμιλος νέων διήρχετο ἄδων
παλαιάν τινα συνοικίαν τῶν Ἰωαννίνων.

Ἦτο ἡ ὥρα 10 μ. μ. καὶ ἡ ὁδὸς σχεδὸν ἔρη-
μος. Ἐκαστος ἵνοι κοκὺ ρης ἀποσυρθεὶς ἐγ-
καίρως τοῦ καφενεῖου, ἢ οἰνοπωλείου, ἐνετρώφα
τὴν σημαίνουσαν ταύτην νύκτα παρὰ τὴν οἰκο-
γενειακὴν του ἐστίαν, ἀνευ οὐδεμιᾶς μερίμνης
καὶ χωρὶς νὰ συλλογίζηται ποσῶς ἀν' ὑπάρχωσι
καὶ δυστυχητῆ πλάσματα, ἢ λύπαι ψυχοβόροι παρ'
ἄλλοις ὁμοίοις του καὶ παρὰ τὴν γωνίαν τῆς οἰ-
κίας του.

Αἱ τοιαῦται ἡμέραι εἰσὶν ἐπίσημοι δυστυχεῖς
μόνον διὰ τοὺς εὐτυχοῦντας· διὰ τοὺς ἀποκηρυ-
χθέντας ὑπὸ τῆς Τύχης εἰσὶ μέλανες. Τίς ἐνθυ-
μεῖται τοὺς δυστυχεῖς; Ἐνῶ οὗτοι στένουν εἰς
γωνίαν τινα ἀφανεῖς, οἱ ἀδίκως πλούσιοι,
οἱ σημαίνοντες διὰ μόνον τὰ πλούτη, ἄ-
τινα παρὰ τοῦ ἦδη πένητος ἠρπασαν, παραδεδο-
μένοι εἰς εὐθυμίας καὶ ὄργια, μηδὸς σκεπτόμε-
νοι ὅτι ἡ Τύχη δύναται ν' ἀποσύρῃ τὴν εὐνοίαν.

Ἄλλὰ δὲν εἶναι αὕτη ἡ ψυχολογικὴ στιγμὴ
διὰ τοιαύτας σκέψεις καὶ ἐπανερχόμεθα εἰς τὸ
ιστόρημά μας.

Διήρχετο ὁ ὄμιλός μας μετ' ἁσμάτων καὶ γε-
λῶτων καὶ κεφαλαὶ γυναικῶν, τῶν πάντοτε πε-
ριέργων τούτων ὄντων, προέκυπτον τῶν παραθύ-
ρων πρὸς ἀκρόασιν τοῦ γλυκεῶς ἁσματος διὰ τὸ
ὠραῖόν των φύλλον.

Ἐπαυσαν ὅμως τὰ ἄσματα καὶ οἱ γέλωτες
ἐπὶ τῇ ἐμφανίσει σεβασμίου ἱερέως ὅστις ἀσκε-
πῆς κρατῶν μετὰ φόβου τι ἐν ταῖς χερσὶ καὶ
μυστικῶς ἀναδεύων τὰ χεῖλη, ἠκολούθει ταχέ-
οις βήμασι προπορευόμενόν τινα μετὰ φανοῦ.

Ἐκαστος ἐποίησεν ἐν εὐλαθείᾳ τὸ σημεῖον τοῦ
σταυροῦ. Διήρχετο τὸ Σῶμα καὶ Αἷμα τοῦ Σωτῆ-
ρος διὰ νὰ μεταλάβῃ αὐτῶν καὶ ἄπαξ πρὶν ἐμ-

Παρθῆλον ἀνεπιστρεπτὴ τὰ ἔτη σου τὰ πρῶτα,
ὁπότε εἶχες τοὺς κλεινοὺς Σχολάρχας Θεοδώρους·
ἐσθέσθησαν διὰ παντός τὰ φαεινά σου φῶτα,
καὶ δὲν θὰ ἴδης μαθητὰς πλέον γενεοφόρους.

Εἰς τὴν σεπτὴν σου αἴθουσαν, Σχολή μου τοῦ Ὀ-
μήρου

ἄλλοτε ἐδιδάσκοντο οἱ ὑψηπέται στίχοι.
Τώρα ἐντὸς σου κατοικεῖ σκιά σιγῆς ἀπείρου
καὶ ὅ,τι ἄλλο πένθιμον σ' ἐπέταξεν ἡ τύχη.

ΑΘΥΜΙΑ.

Πάλιν τὸν νοῦν μου πλήττουσι συγκεχυμένα
κ' αἰσθημάτων· ἄλλοπρόσαλλα τὸ ἐνδον μου ταρατ-
τουν,

τώρα μὲ καθιδύουσι φαιδραὶ ὄνειρων τέρψεις
ἔπειτα δὲ ἀπαίσια ἰδέαι μὲ σπαράττουν.

Ἦ! πῶς ἐξ ἀναμνήσεως ἀθῶας εὐθυμίας
ἡ πάσχουσα κ' εὐαίσθητος βαρυαλγεῖ καρδίᾳ;
ἦτις, τυφλῶς ὑπέικουσα εἰς δολερὰς θωπέας,
τοῦ Ἐρωτος καθίσταται θῦμα καὶ ἄμα λεία.

«Ἦν μεσονύκτιον» αὐτοῦ τοῦ ἁσματος, ἡ θεία
μολπὴ περὶ τὰ ὦτά μου ἐτι βομβεῖ ἡσύχως·
ἀκόμη μὲ κατακηλοῦν ὄργάνων ἀρμονία
καὶ τῶν κροτούντων χορευτῶν ὁ θορυβώδης ἦχος.
Πλὴν πόσον βραχυχρόνιος ἡ εὐτυχία! Οἴμοι!
φεύγει ὡς ὄνειρον γλυκὺ, ὡς ρυαξ διαρρέει,
καὶ μόν' ἡ τηξικάρδιος μᾶς ἀπομένει μνήμη
ὡς πέτρα τῆς κολάσεως ἣτις ἐντὸς μας καίει.

Ἄλλ' εἰς θρηνώδεις λογισμοὺς πρὸς τί ὁ πάλας
κ' ἐμπρὸς μου βλέπω φάσματα μορφῆς φρικτῆς,
τὴν τετρωμένην πάλιν τί καρδίαν μου τιτρώσκω;
διὰ τί δὲ μελαγχολᾷ τοσοῦτον ἡ ψυχὴ μου;

Φεῦ! ἐγεννήθην δυστυχεῖς! Καρδίᾳ τεθλιμμένη
μὴ ἀνακρύφωσιν ζητεῖς εὐθικτον ἀφοῦ λίαν
ἡ φύσις ἔπλασεν αὐτῇ· σκληρὰ δὲ εἰμαρμένη
ἐντὸς σου νεστάλαξεν ὀδύνην αἰώνιαν.

Ἰορδάνης Καλογηρόπουλος.

φανισθῆ ἐνώπιον τοῦ ἰδίου ἀγνή τις ὑπαρξίς, ἔτοιμος νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν γῆν.

Ἦτο δὲ αὕτη ἡ εἰκοσαετίς Ἑλένη, ἐρωμένη τοῦ ἐν τῷ ὀμίλῳ συνευθυμοῦντος ἡμερίμνωσ και ἐπὶ πλέον Πέτρου.

—ο—ο—ο—

2.

Εἶχον συνδεθῆ διὰ τοῦ ἔρωτος πρὸ καιροῦ.

Εἶναι ἀνάγκη νὰ περιγράψω τὸ πρῶτον συναπάντημά των;

Τὸν ἔρωτα παρέστησαν πάντοτε ὡς παιδίον.

Ἐτυχε ποτε νὰ ζητήσῃσ παρὰ μικροῦ τινος παιδὸς μετ' ἐλπίδος παραδόσεως τὸ ἐν τῇ χειρὶ τοῦ ἄθυμα;

Πολλάκις διαψεύδεται ἡ προσδοκία σου, διότι τὸ δίδει εἰς τὸν ἕτερον, ὃν δὲν γνωρίζεις.

Πολλοὶ προσεπάθησαν νὰ καταστῶσι κύριοι τῆς καρδίας τῆς Ἑλένης και ἴσως ἴσως ἀγαπῶσά τινα τούτων καθίστατο εὐτυχεσττέρα ἄλλ' ἐπροτίμησε τὸν Πέτρον τὸν καλὸν τραγουδιστήν.

Δὲν ἦτο πλούσιος ὁ Πέτρος; ὡς δὲν ἦτο και αὕτη; ἄλλὰ τί τὴν ἔμελλεν. Ἐπεζήτηε ἔρωτα ἀληθῆ, καρδίαν διάπυρον και ὄλως ἀφοσιωμένην αὐτῇ και ἐνόμισεν ὅτι εὔρε παρ' αὐτῷ ὅ,τι ἐπόθει.

— Καὶ μήπως ὑφίσταται ἔρωσ, ὅπου ἡ ἰδέα τοῦ συμφέροντος προβάλλει; Διὰ τοῦτο και ἐξέλειπεν ὁ ἔρωσ ἐκεῖνος ἐνεκα τοῦ ὀποίου ἡ Ἠχὼ μετεμορφώθη εἰς Νύμφην κεχυμένην ἀνὰ τὰ ἄνδρα, ἡ Σαπφὼ ἐρρίφθη εἰς τὰ κύματα τοῦ Κάβου τῆς Κυρᾶς, και βασιλεῖς ἐκήρυξαν πόλεμον πολυετῆ κατὰ βασιλείων.

Ὁ Πέτρος ἦτο εὐτυχῆσ διὰ τὴν κατάκτησίν του, και τοι οἱ ἀποτυχόντες φίλοι τὸν ἐφθόνουν. Τῷ ἤρκει νὰ τὸν ἀγαπᾷ ἐκεῖνη, πᾶσα δὲ στιγμή ἐλευθέρα τὸν ὠδήγει πλησίον τῆς.

Τὸν ἔρωτά τῆς δὲν ἐκρυψεν ἡ Ἑλένη εἰς τοὺς ἀπατηλοὺς αὐτοῦ λόγους πειθομένη ἐπίστευεν ὅτι μετὰ ὀλίγας ἐβδομάδας ἔσεται συζυγὸς του.

Ἄλλ' ἰδοὺ παρουσιάζετο κώλυμά τι και νέαι προθεσμῖαι ἐδίδοντο και ὁ καιρὸς οὕτω παρήρηχοτο.

3.

— Εἰπέ, Πέτρε, θὰ εὔρη ἡμᾶς ὁ θάνατος ταχέως; Δὲν θὰ σεβασθῆ τὴν τόσην μας εὐτυχίαν;

Ἐλεγεν αὐτῷ μιᾷ τῶν τελευταίων ἡμέρῶν τοῦ ἔρωτός των ἡ Ἑλένη. Ἄλλ' ἐκεῖνος εἶχεν ἀηδιάσει πλέον τοιαύτας περιπαθεῖς ἐκφράσεις. Ἀπό τινος χρόνου ἐδείκνυτο πολὺ ψυχρὸς, ἔπαυσε δὲ και νὰ συχνάζῃ τακτικῶσ παρ' αὐτῇ.

Εἶχεν ἐπέλθει ταχέως ὁ κόρος μετὰ τὴν πραγμάτων του ὀνείρου του· ν' ἀγαπηθῆ.

Ἡ πραγματικότης εἶνε ὁ βράχος ἐφ' οὗ συντρέβεται τὸ ὑπὸ τῆς φαντασίας ἐπιπλεκόμενον ἰδεατόν. Οὕτω διακρίνεις μετὰ φοβικῆς κρημονύς και βράχους ἀποτόμους ὅταν πλησιάσῃσ τὸ ὄρος, ὅπερ λειτὸν και ὀμαλὸν μακρόθεν σοὶ παρίσταται. Ὁ νέος Πίνδαρος τῆς Ἑλλάδος, ὁ Ζακύνθιος κύκνος Σολωμὸς δὲν ἤθελε νὰ ἐπισκεφθῆ τὴν Ἑλλάδα, ἵνα μὴ ἀπαγοητευθῆ ἐκ τῆς πραγματικῆς τότε καταστάσεως αὐτῆς, ἥκιστα ἐμπνεούσης και δὴ ποιητήν.

Ἡ Ἑλένη παρετήρησε τὴν μεταβολὴν, ἄλλὰ δὲν ἤθελεν, οὔτε ἠδύνατο νὰ πιστεύσῃ ὅτι προδίδεται, μέχρις οὗ ἡμέραν τινὰ φίλη τις χαιρεκάκως τῇ ἀνήγγειλεν ὅτι ὁ Πέτρος ἀγαπᾷ ἄλληλν.

Δὲν ἦτο ψεῦδος, διότι παρήλθεν ἐβδομάς, παρήλθε μῆν, και δὲν τὸν εἶδεν. Ἐκλαυσε πικρῶσ, ἄλλ' οὐδεμίαν εὔρε παρηγορίαν, οὔτε ἐν τῷ οὐρανῷ, εἰς ὃν ἀνεφέρθη, οὔτε ἐν τῇ γῇ παρ' ἧς ἐζήτησε νὰ καταπηθῆ.

Ἦρχισεν ἡ δυστυχῆσ νὰ μαραίνηται. Τί γίνεται τὸ ρόδον, ὅταν λείπῃ ἀπ' αὐτοῦ ἡ εὐεργετικὴ τῆς πρῶτας ὀρόσος;

Αἱ γυναῖκες ἐγεννήθησαν, ἵνα ἀγαπῶσι περιπαθῶσ, και ἀγαπῶσι πράγματι, ἄλλὰ μόνον τὸν ἐκλεκτόν τῆς καρδίας των· διὸ ὁ παραπονούμενος κατὰ τῶν γυναικῶν οὐδένα ἔχει δίκαιον τί τὸν πταίει ἐκείνη, ἀφ' οὗ παρ' αὐτῇ δὲν εἶναι ἐκεῖνος;

4.

Ὁ Πέτρος ἦτο ἐν γνώσει τῆς ὀθνεῖας και τοῦ αἰτίου ταύτης, εἶχε δ' ἀκούσῃ ὅτι εὐρίσκει-

ται πρὸ τοῦ χείλους τοῦ τάφου. Ἄλλὰ τί πρὸς αὐτόν; Διὰ τί νὰ μὴ τὸν λησμονήσῃ, ὡς εἶχε πρὸ πολλοῦ ἐξαλείψει και αὐτὸς τὴν εἰκόνα τῆς ἀπὸ τῆς καρδίας του;

Πρὸ τινων ἡμερῶν, ἐτοιμαζόμενος νὰ ἐξέλθῃ, γυνή τις με ὄμματα ἐρυθρᾶ ἐκ τῆς ἀγρυπνίας και τῶν πολλῶν δακρύων, με σῶμα κεκυρωμένο ἐκ τοῦ χρόνου και τῆς θλίψεως τὸν ἀνεχάτισε και ἠθέλησε νὰ τὸν ἐξορκίσῃ ὅπως φανῆ ἵλεως, ἴσως και τὴν ἀποσπάσωσι τῶν χειρῶν τοῦ θανάτου. Ἄλλ' ἀνεκάγχασεν εἰς τοὺς λόγους αὐτοῦ τῆς μητρὸς τῆς Ἑλένης και τὴν ἀφῆκε ἡμικραινομένην ἐκ τῶν σαρδονικῶν του γελώτων.

Ὅτε ὁμως διήλθεν ὁ ἱερεὺς οὕτω, ἡ συνείδησις του ἐταράχθη, ἀνεμόχλευσε πολλὰ ἐν αὐτῇ και πικρὰ μεταμέλεια τὸν κατέλαβε.

Ἐγκατέλειψε τοὺς ἐταίρους του και γοργῷ τῷ βήματι με δάκρυα πλημμυρόντα τοὺς ὀφθαλμοὺς ἔτρεξεν εἰς τὴν οἰκίαν τῆς· ἄλλ' ἦτο πλέον ἀργά. Πρὸ ὀλίγου ἡ νέα εἶχεν ἐκπνεύσει με τὸ ὀνομά του εἰς τὰ χεῖλη,

Εἰσῆλθεν εἰς τὴν αἴθουσαν και ὀλυλύζων ὤρμησε νὰ τὴν ἀτπασθῆ, ἄλλ' ἡ μήτηρ τῆς τὸν ἀπωθεῖ και τὸν ἐκδιώκει ἐκεῖθεν βαρέως πλήττουσα τὰ ὠτά του ἡ λέξις « ὁ φονεὺς » ἐξερχομένη τοῦ στόματος αὐτῆς μετὰ ἄρῶν.

5.

Τὴν ἐπαύριον μετὰ τὴν ἐκφορὰν τοῦ νεκροῦ τῆς Ἑλένης και ἕτερος ἐπληροῦτο λάκκος διὰ τοῦ πτώματος τοῦ Πέτρου, ὅστι ἀνευρέθη εἰς τεμάχια κατακρημνισθεῖς παρὰ τῶν ἀπὸ ὑψηλοῦ βράχου.

Ἡ λέξις « φονεὺς » φᾶσμα φοβερόν παρακολούθησαν πᾶσαν στιγμὴν τῆς λοιπῆς ὑπάρξεώς του, και αἱ τύψεις τοῦ συνειδότος εἰς τοῦτο τὸν ἔπεμφαν νὰ εὔρη ἀνάπαυσιν.

Δ. Α. Παναγιωτίδης
(φοιτητῆς τοῦ Πανεπιστημίου).

ΘΙΓΑΤΡΟΣ ΦΙΛΟΣΤΟΡΓΙΑ.

Ὅραιαν τινὰ πρῶταν τοῦ Ἰουνίου τρεῖς ἄνδρες μετὰ νέας κόρης εὐρίσκοντο εἰς τὸ μέγαρον

τοῦ Σαῖν-Κλουδ ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τοῦ Ἄρωσ.

Εἰς τῶν ἀνδρῶν τούτων ἦν ὁ Λουδοβίκος ὁ ἸΔ'. οὔτινος ὁ ἥλιος ἔβαινεν ἤδη πρὸς τὴν δύσιν αὐτοῦ.

Ὁ δεύτερος, ἦν ὁ Βλοῖνος ἀρχιθαλαμηπόλος τοῦ Βασιλέως περιγραφόμενος ἄριστα ὑπὸ τοῦ Σαῖν-Σίμωνος· πνευματώδης, ἐλευθέρως και ἐχέμυθος, ψυχρὸς, ἀδιάφορος, ἀπρόσιτος, ἀλαζών, ἀνεκτός μὲν ἄλλ' αὐθάδης ἐκ προθέσεως φύσει δὲ ὀλίγον κακός, εἰς ὃν ὁμως ὤφειλέ τις νὰ μὴ ἀπαρέσκη, ἀληθὲς ἄτομον δι' ὧν παρ' ἑαυτῷ βασιλικῶσ, τιμώμενος και κολακευόμενος παρὰ τῶν μεγιστάνων και τῶν ὑπουργῶν, εἰδώς ἄριστα τὸ ὑπηρετεῖν τοὺς φίλους αὐτοῦ ἄλλὰ σπανίως και ποτὲ ἄλλους ἐκτός τούτων, χωρὶς προσέτι νὰ καθίσταται πρὸς τοὺς λοιποὺς πολὺ κινδυνώδης.

Ὁ τρίτος ἦν ὁ περιδόξος ζωγράφος Πέτρος Μηνιάρος, ὁ μόνος ἀντίπαλος τοῦ Λεβρώνου εἰς οὗ τὸν ζυγὸν ποτὲ δὲν ὑπέκυψε.

Ἡ νεᾶνις ἦν ἡ τοῦ ζωγράφου κόρη τὸ θαυμάσιον πρωτότυπον τῶν παρθένων και τῶν δεσποινῶν ὅσας ὁ πατήρ αὐτῆς ἔγραψε· και τὴν ὤραν μάλιστα ἐκεῖνην ἡ κόρη Μινιάρη παρίστα τὸ ἔαρ ἐν τῷ συμπλέγματι τοῦ Ἀπόλλωνος ἐπὶ τοῦ ἄρματος αὐτοῦ κυκλωμένο ὑπὸ τεσσάρων ὠρῶν, διότι τὸ σύμπλεγμα τοῦτο εἶχεν ἰγνογράψει ὁ καλλιτέχνης εἰς τὴν αἴθουσαν ἦν ἐπρόκειτο νὰ κοσμήσῃ.

Λουδοβίκος ὁ ἸΔ' και ὁ Βλοῖνος ἐθεώρουν τὸ ἔργον τοῦ Μινιάρου και συνδιελέγοντο μετ' αὐτοῦ εἰς βαθμὸν οἰκειότητος οἷον ἡ ἐθιμοταξία ἀπῆτει· αἴφνης ὁ Βασιλεὺς διέκοψε τὸν ζωγράφον και τῷ ἐνεχείρισεν ἔγγραρον κοσμημένον διὰ τῆς βασιλικῆς σφραγίδος,

Ἦτο δίπλωμα τῆς τῶν Ζωγράφων ἀκαδημίας, ἰδρυμένης ὑπὸ τὴν πρυτανείαν τοῦ Λεβρώνου.

Ὁ Λουδοβίκος προσεδόκα νὰ ἴδῃ τὸν Μηνιάρον πίπτοντα εἰς τὰ γόνατα πρὸς ἐκκρᾶσιν τῆς ὑψηλῆς εὐγνωμεσύνης του· ἄλλὰ πόσον ἐξεπλάγη και αὐτὸς και ὁ Βλοῖνος ὁ αὐλικὸς θαλαμηπόλος, ὅταν ὁ καλλιτέχνης ἀρῶν ἠτύχως ἀνέγνω· τὸ ἀπέδωκεν εἰς τὴν Μινιάρην με βιβύτατον μὲν σέβας, ἄλλὰ προφέρων τὰς λέξεις αὐτὰς, ἅς

τὸ ὥτιον τοῦ Λουδοβίκου ΙΔ'. ποτὲ δὲν εἶχεν ἀκούσει.

— Εὐγνωμονῶ ἀπὸ βάθους ψυχῆς τὴν Α. Μεγαλειότητα, καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην μου ταύτην θὰ πηρήσω διὰ βίου· ἀλλὰ, δὲν δύναμαι νὰ παρεδρεύσω εἰς ἀκαδημίαν προεδρευομένην ὑπὸ τοῦ Κ. Λεβρόνου.

Ὁ βασιλεὺς συνέστειλε τὴν ὄφρυν, ἡ κόρη Μινιάρου ἔγινεν ὠχρὰ καὶ ὁ Βλοῖνος ἐνόμισε τὸν εὐνοούμενον του ἀπωλεσθέντα διὰ παντός.

— Καὶ τίνα λοιπὸν ἀκαδημίαν ἀξιοῖτε νὰ τιμήσετε διὰ τῆς παρουσίας σας; ἠρώτησεν ὁ ἡγεμῶν διὰ τόνου ὅστις πάντα ἄλλον ἢ τὸν Μινιάρην θὰ κατεσύντριβε.

— Τὴν ἀκαδημίαν τοῦ Ἁγίου Λουκά, ἥτις αὔριον θὰ μ' ἐκλέξῃ πρόεδρόν της, καὶ θὰ ὑποβάλῃ τὴν ἐκλογὴν μου εἰς τὴν ἐγκοισιν τῆς Υ. Μ. Ὁ Λουδοβίκος ἐνόησε, καὶ τὸ ἀλαζὼν αὐτοῦ ἀνέστειλε τὴν ὄργην του.

— Βωμὸς ἐναντίον γραφίδος ἀπήντησεν ἀφελῶς ὁ Μινιάρης.

— Θὰ ἰδῶμεν, ὑπέλαθεν ὁ βασιλεὺς, εὐχαριστημένος μὲν διὰ τὴν σύγκρουσιν δύο ἐνδόξων ἀνδρῶν δημιουργηθέντων ὑπὸ τῆς ἑαυτοῦ δόξης, μὴ δυνάμενος δὲ νὰ συγχωρήσῃ εἰς τὸν ζωγράφον τὴν αὐθάδη αὐτοῦ ἀποποίησιν.

— Μὰ τὸν Θεὸν! διδάσκαλέ μου, προσέθεσεν ἐγειρόμενος ἤδη ὅπως ἐξέλιθη, καὶ μετὰ ὑψηλοφροσύνης ποιητῆς δίκην ἐχούσης, θαυμάζω τὴν καταφρόνησίν σου πρὸς τὰ βασιλικά διατάγματα. Ἀρετὴ τοιαύτη εἶναι σπανία εἰς τοὺς ρακενδύτας τοῦ γένους σου.

Εἰς τὸν λόγον αὐτὸν ζωηρὸν ἐρύθημα ἔβαλε τὰς παρειὰς τῆς κόρης Μινιάρου· ἡ ὠραιότης αὐτῆς ἐγένετο τόσον λαμπρὰ, ὥστε ὁ βασιλεὺς, ἐγγὺς ἤδη τῆς θύρας, ἐστάθη διὰ νὰ τὴν θεωρήσῃ.

Ὁ θαυμασμὸς αὐτὸς ἐνέπνευσε θάρρος εἰς τὴν νεάνίδα.

— Μεγαλειότατε, εἶπε μετὰ φωνῆς παλλούσης, οἱ ρακενδύται τοῦ γένους ἡμῶν, ἔχυσαν τὸ αἷμα των εἰς τὰ πεδία τῆς μάχης καὶ κατέστησαν ἄξιοι τῆς προσοχῆς τοῦ Ὑμετέρου ἐνδόξου προπάππου.

Ὁ Λουδοβίκος ὅσον ἀμείλικτος ἦν πρὸς τὴν ἀλαζονείαν τῶν ἀνδρῶν, τόσῳ προσυνης ἀπεδέχετο τὴν τῶν γυναικῶν· ἐπιστραφεὶς τότε, ἐκύτταξε μετ' ἀγαθότητος τὴν κόρην Μινιάρου.

— Διηγηθῆται μοι τὴν ἱστορίαν, εἶπεν ἐρειδόμενος ἐπὶ τῆς μακρᾶς αὐτοῦ ράβδου.

— Πιστεύω ὅτι ἐσώθης, ἐψιθύρισεν ὁ Βλοῖνος εἰς τὸ οὖς τοῦ ζωγράφου.

Μάλιστα, Μεγαλειότατε. Ὁ πάππος μου ὠνομάζετο Πέτρος Μῶρος· ἦτον εἰς τὴν ὑπηρεσίαν Ἐρ-

ρίκου τοῦ Δ'. μετὰ ἕξ ἀδελφῶν ἀνδρείων ὡς ἐκαῖνος, ὄλων δὲ ὠραίων καὶ ὠραιότερων τοῦ ἐνός ἀπὸ τοῦ ἄλλου.

— Ἡ ὠραιότης εἶναι κληρονόμημα τῆς οἰκογενείας σας, διέκοψε φιλομειδῶς ὁ Λουδοβίκος.

— Μίαν ἡμέραν, ὅτε οἱ ἑπτὰ ἡμῶν προπάτορες γενναίως ἐπολέμησαν, Ἐρρίκος ὁ Δ'. εὐρῶν αὐτοὺς ὁμοῦ, ἐθαύμασε τὴν ὠραίαν αὐτῶν προτομὴν καὶ ἀνεφώνησε:

«Βαντρσαιγκρί! αὐτοὶ δὲν εἶναι Μῶροι, εἶναι Μινιάρου, τὸ ὄνομα τοῖς ἀπέμεινε, καὶ ἰδοὺ διατὶ ἡμεῖς φέρομεν αὐτὸ σήμερον, κ' εἶναι τὸ ὄνομα τοῦτο εἶδος εὐγενείας εἰς τὴν ὁποίαν ἡ Υ. Μ. θὰ μᾶς ἐπιτρέψῃ νὰ καυχώμεθα.

— Σᾶς τὸ ἐπιτρέπω, κυρία, εἶπεν ὁ βασιλεὺς, καὶ ἀπὸ τὸν πατέρα σας ἐξαρτᾶται τὸ νὰ μὴ λησμονήσω τοὺς προπάτορας ὑμῶν. Θὰ ὀμιλήσωμεν πάλιν περὶ τῆς ἀκαδημίας μου καὶ περὶ τῆς ἰδικῆς σου Μινιάρ, ἐπεὶ πε στραφεὶς πρὸς τὸν καλλιτέχνην, ὃν ἤθελεν εἰσεῖτι νὰ ὑποτάξῃ. Κατ' αὐτὰς θὰ διατάξω τὴν δεκάτην εἰκόνα μου, ἂν δὲν μ' εὐρίσκησιν πολὺ γέροντα... Πῶς;

— Μεγαλειότατε, ἀπήντησε μετὰ θαυμαστῆς ἐτοιμότητος ὁ ζωγράφος, εἰν' ἀληθές ὅτι βλέπει τις νίκας τινὰς περιπλέον εἰς τὸ μέτωπον τῆς Υ. Μ.

Ὁ λόγος οὗτος ἀπεφάσισε τὴν τύχην του.

Ὁ βασιλεὺς διὰ τσαύτης ἀδροφροσύνης ἠττηθεὶς τῷ ἔτεινε τὴν χεῖρα πρὸς ἀσπασμὸν καὶ δὲν τῷ ὠμίλησε πλέον περὶ τῆς ἀκαδημίας τοῦ Ἁγίου Λουκά· καὶ ὅτε ὁ καλλιτέχνης ἀπεσφράγισεν τὸ δίπλωμά του, εὗρεν ἐντὸς γράμματα τῆς εὐγενείας, αἰτιολογημένα διὰ τῆς διηγήσεως, ἣν ἡ κόρη του ἔκαμεν εἰς τὸν βασιλέα.

Οὕτως ἡ ἀνεξαρτησία τῆς μεγαλοφυΐας εἶχε δικαιώματα ἐνώπιον Λουδοβίκου τοῦ ΙΔ'. ὅστις οὐδὲν ἀπεποιεῖτο εἰς τὴν προαγωγὴν καὶ τὴν δόξαν τῶν ὠραίων τεχνῶν, ἐφ' ὧν τὴν ἰδίαν αὐτοῦ δόξαν ἐδομησουργεῖ.

Τὸ 1690, τελευτήσαντος τοῦ Λεβρόνου, ὁ Μινιάρ ἐγένετο πρῶτος ζωγράφος τοῦ βασιλέως, διευθυντῆς τῶν βασιλικῶν χειροτεχνημάτων, καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἀκαδημιακὸς καθηγητῆς, πρῶταν, διευθυντῆς καὶ ἀρχιγραμματεὺς τῆς ἀκαδημίας ἐκείνης, ἐν ἣ ἀπηξίου πρότερον νὰ συνεδρεύσῃ μετὰ τοῦ ἀντιπάλου του.

Ἡ κόρη Μινιάρου ἔγινε μαρκεσία Φεκιέρου.

Τὸ ὠραιότερον τῶν ἔργων αὐτοῦ εἶναι ἡ εἰκὼν τῆς Κ. δ' Ἐρβάρ τῆς φίλης τοῦ Λαφονταίνου, καὶ τὴν εἰκόνα ταύτην ὁ φιττακὸς τῆς δ' Ἐρβάρ δὲν ἔβλεπε πώποτε χωρὶς νὰ ἐπιφωνήσῃ· α φίλησε τὴν κυρίαν μου.»

(ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ) Ε. Δ.